

Marksist Bakış

Bütün Dünyanın İşçileri Birleşin!

Yıl: 3- Sayı: 15

Fiyatı: 2 YTL

Ne Ulusalçılar Ne Liberaller...

Geleceğini Ellerine Almak için Devrimci Mücadeleye Omuz Ver!

- * Ergenekon'u Nasıl Okumalı?
- * Küba'da "Reformlar"...
- * Kapitalist Kriz, Sonuçlar ve Olasılıklar
- * Nepal Gerçeği ve Türkiye Solunun İflası
- * 40. Yılında 1968: Türkiye Devrimci Geleneği-I

www.bolsevik.org

TEMEL İLKELERİMİZ

Ya Barbarlık Ya Sosyalizm: Tüm toplumsal ve ekonomik hayatın bir avuç kapitalistin çıkarları doğrultusunda şekillendiği kapitalist sistem varlığını, ancak savaşlarla sürdürmektedir. İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar ve doğanın tahribatının sorumlusu kapitalizm ve onun içkin özellikleri olan kar hırsı ve rekabettir. Kapitalizmde bütün zenginliği işçiler yaratır. Bu zenginliğin çoğunluğun ihtiyaçları için kullanılabilmesi ancak işçi sınıfının kolektif olarak bütün zenginliğe, üretim araçlarına el koymasıyla, üretimi ve dağıtımı kontrol etmesiyle yani proletarya diktatörlüğü ile mümkündür.

Aşağıdan Sosyalizm: Sosyalizm, ancak tüm ezilenlerin ve yoksulların desteğini alarak onlara öncülük eden işçi sınıfının kitlesel, doğrudan, militan mücadelesiyle; işçi sınıfının kendi eylemleriyle mümkündür. Sosyalizm, küçük bir azınlığın kendini kitleler yerine ikame etmesiyle kurulamaz. Sosyalizm ancak işçi konseyleri aracılığıyla aşağıdan yukarıya örgütlenen bir işçi iktidarı ile gerçekleştirilebilir. Bunun dışındaki kestirmeci, maceracı, tepeden inme her yol kaçınılmaz olarak bir azınlık iktidarıyla, kapitalizmle sonuçlanır. Marks'ın dediği gibi işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır.

Sosyal Devrim: Bu düzenin kurumları işçi sınıfına karşı kapitalistleri korumak için vardır. Bu kurumlar işçi sınıfı tarafından ele geçirilip kullanılmaz. Mevcut sistem iyileştirmeler yapılarak, yani reformlarla düzeltilemez. Sosyalizm parlamento aracılığıyla gerçekleşemez. Bir sosyal devrim zorunludur.

Yurtseverlik değil Enternasyonalizm: Bütün dünya işçileri kardeşler. İşçilerin vatani yoktur. Küresel bir sistem olan kapitalizmin tarihin çöp tenekesine atılabilmesi için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. Marks bu yüzden bütün dünyanın işçileri birleşen çağrısı yapmıştır. Ulus içindeki bütün sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtsever ideoloji ise işçi sınıfını uluslararası düzeyde böler, bize kapitalizmin çizdiği ulusal sınırları benimsememizi öğütler. Özünde işçi sınıfını mevcut sisteme eklemleyen bu ideoloji yönetici sınıfların en büyük silahıdır.

Tek Ülkede Sosyalizm Mümkün Değildir: Kapitalizm dünya ölçeğinde bir sistemdir. Bunun alternatifi olan sosyalizm de ancak dünya ölçeğinde gerçekleşebilir. Tek ülkede sosyalizmin olamayacağı görmek için Marksist olmaya bile gerek yoktur. Dolayısıyla herhangi bir ülkede gerçekleşebilecek başarılı bir devrimin kaderi (dolayısıyla tüm insanlığın kaderi), devrimin diğer ülkelere sıçramasına bağlıdır. Bu mümkündür, çünkü kapitalizmin krizleri küresel, devrimler seridir.

Ulusal Sorun: Devrimci Marksistler ezilen halkların kendi kaderini tayin hakkını savunur, ezilen halkın politik temsilcisine ulusal sorunla ilgili konularda devlet karşısında koşulsuz eleştirel destek verir. Devrimci Marksistler her türlü etnik ve dini azınlığın üzerindeki baskılara karşı çıkar, onların örgütlenme hakkını savunur.

Cinsiyetçilik: Yaşadığımız sistem kadınları ezmektedir. Kapitalizm, kadınları işyerinde ucuz iş gücü olarak, aile içinde ise yeni kuşak işçi sınıfının bedavaya yetiştirilmesinde ve ev işlerinin bedava halledilmesinde kullanmaktadır. Bu durum kadınların hayatın her alanında geri planda kalıp ezilmesine yol açmaktadır. Devrimci Marksistler her yerde cinsiyetçiliğe karşı mücadele edip, kadınların her alandaki eşitliğini savunurlar. Devrimci Marksistler insanların cinsel tercihleri nedenleriyle ezilmelerine, eşcinsellerin aşağılanmasına karşı mücadele ederler.

Devrimci Parti: İşçi sınıfının kendiliğinden mücadelelerinin bir işçi devletiyle sonuçlanabilmesi için devrimci parti zorunludur. Bu parti işçi sınıfının en ileri devrimci unsurlarını bünyesinde toplar, onların sınıf içerisindeki dağınmak etkisini merkezileştirir, onları koordine eder ve aktif siyasi hayata ve sınıf mücadelesine müdahale eder. Bu parti tüm işçi sınıfına öğretir ve ondan öğrenir. İşçi sınıfı içinde kök salmış, kitlesel bir devrimci işçi partisinin sınıf mücadelesinin kritik anlarında ve özellikle devrimci durumlarda var olması devrimin başarıya ulaşması için çok hayattır, bu yüzden böyle bir partiyi inşa etmek ertelenemeyecek bir görevdir.

Devrimci Görev: Bu ilkelere katılan herkesi Marksist Bakış Dergisi faaliyetlerini büyütme çağırıyoruz..

İçindekiler

Ergenekon'u Nasıl Okumalı?	2
Küba'da "Reformlar" Özel Mülkiyeti ve Toplumsal Eşitsizliği Teşvik Ediyor	6
Kapitalist Kriz, Sonuçlar ve Olasılıklar	9
Nepal Gerçeği ve Türkiye Solunun İflası	15
40. Yılında 68: Türkiye Devrimci Geleneği-I	21
Tuncay Özkan ve Ulusal Projenin Tıkanışı	26
Sosyal Demokrasi ve Türkiye'deki Ulusal Mücadeleler(Rosa Luxemburg)	28

MARKSİST BAKIŞ

Üç Aylık Politik Dergi

Yıl: 3 Sayı: 15 Ağustos 2008

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Kocatepe Mah. Selanik Cad. No: 23/17

Kızılay/ANKARA Tel: 0 312 480 95 60

Baskı: Yön Matbaacılık - Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi B Blok

1.Kat No: 366 Topkapı, İstanbul Tel: 0-212-544 66 34

Yayın Türü: Yaygın süreli, üç aylık

İletişim İçin:

E-mail: marksistbakis@yahoo.com

Büro-Adres: Kocatepe Mah. Selanik Cad. No: 23/17

Kızılay/ANKARA

ERGENEKON'U NASIL OKUMALI?

Ergenekon operasyonu temelinde Haziran 2007'de Ümraniye'de bir gecekondda bulunan bombalarla başlayan süreç emekli Jandarma Genel Komutanı Şener Eruygur ve 1.Ordu Komutanı Hürşit Tolon'un tutuklanması ile zirvesine ulaştı. Öte yandan bundan öteye gidilemeyeceği de anlaşılmıştı. Savcı Zekeriya Öz'ün hazırladığı iddianame de bunu doğrulayacak biçimde TSK ve MİT'in bu işlerle ilgisi olmadığını belirtmekle kalmıyor, ne darbe girişimlerine, ne bunlara atıfta bulunulan emekli Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in günlüklerine, ne de Hrant Dink cinayetine yer veriyor. Burjuva liberallerini hayal kırıklığına uğratan Ergenekon iddianamesi mevcut sınıf ilişkilerinin tecellisinden başka bir şey değil.

Ergenekon iddianamesi oldukça güdük kalsa da liberal burjuvazi ve borazanları yine de kendilerini teselli etmektedirler. Ne de olsa Türkiye tarihinde ilk defa en üst düzey komutanlar emekli de olsalar siyasi gerekçelerle tutuklanmış oldu. Ordunun geleneksel olarak başat siyasi figür konumunda olduğu Türkiye'de Ergenekon operasyonları bunlara "devrim" gibi geldi. Bu kesimler meseleyi işlerine geldikleri gibi lanse etmeye devam ediyorlar.

Ulusalci kamp ise tüm gücüyle savunmaya çekilmiş durumda. Diğer taraftan, geniş halk kesimlerinin

kafası hala karışık. Bu operasyonların nasıl mümkün olduğu, ordunun buna nasıl izin verdiği, liberal burjuvazinin nasıl olup da bu kadar cesaret ve atılganlık gösterebildiği, yaşananın bir "temiz eller" operasyonu ve derin devletin tasfiyesi anlamına mı geldiği, egemen sınıfın iç çatışmasında Ergenekon'un nereye oturduğu, AKP'nin laikçi kesimlere karşı bir operasyona mı imza attığı gibi sorular kafa karışıklığının merkezi durumunda.

Bütün bu sorular cevaplanmayı beklerken emekçi sınıflar bir kez daha kendilerinin olmayan bu kavgada taraf olmak durumuna sürükleniyorlar. Toplumun büyük kesimleri, egemen sınıfın çatışan kesimlerinin çizgisinin o ya da bu kanadının savunuculuğunu üstlenmiş durumda.

Diğer taraftan kimi sol kesimler emekçi sınıfların manüple edilmesi değirmenine su taşımaya devam ediyor. Egemen sınıf siyasetine eklemlenmeyi düstur edinmiş bu kesimler kafa karışıklığı bir yana, tam bir netlikle tavır koymaktalar. Bunların bir kısmı Ergenekon karşısında derin kederlere gark olurken kendi devletçiliği ve milliyetçiliklerini ortaya koyuyorlar; liberalliğiyle malul karşı kamp ise Ergenekon'a özgürleştirici manalar yükleyip AKP savunucularıyla ortak kampanyalar yapıp AKP yöreğine girmekte çekince görmüyor. Kısacası, sol kanat açısından Ergenekon meselesi turnusol işlevi görüyor.

Kafa karışıklığını gidermek ve emekçileri yanlış yönlerde sürükleyen puslu havayı dağıtmak için Ergenekon sürecinin arka planındaki sınıf ilişkilerini, emperyalist ilişkiler ve özelde Ortadoğu ve Kürt sorunu temelinde açıklamak gerekiyor.

Derin Devletin Değişen Özü

Marksist Bakış'ın önceki yazılarında da ortaya konulmuştu; her burjuva devlet aynı zamanda derin devlettir. Başka bir şekilde söylersek derin devlet, burjuva devletin bir parçasından öte bir şey değildir. Egemen sınıflar sömürülen sınıfın, ezilenlerin uyanışı karşısında devlet bünyesinde özel oluşumlar oluşturup bizzat kendi burjuva hukuk kurallarını çiğneyerek burjuva düzeni korumak isterler. Diğer taraftan bu oluşumlar egemen sınıfların kendi iç hesaplaşmalarında da devreye sokulabilir. Yasal unsurlar, bu oluşumların kurucusu, yönlendiricisi ve koruyucusudur. Derin operasyonlarda kullanılan mafya ve faşist hareketlerin sırtı daima sıvazlanmıştır. Derin devlet, burjuva devletin alanında uzmanlaşmış bir uzvundan öte birşey değildir.

Diğer taraftan yaşamdaki bütün her şey gibi derin devleti de durağan ve değişmeyen bir şey olarak görmemek gerekir. Koşullar ve dönemler değiştiğinde kapitalist bir dünyada uluslararası bir içeriği de olan derin devlet kaçınılmaz olarak değişecektir. Türk devlet geleneğinin Osmanlı'dan İttihatçılara ve oradan da Kemalist yönetime uzanan bir derin devlet tecrübesine sahip olduğunu biliyoruz. Devletin ve derin devletin bu evrimi, İkinci Dünya Savaşı'nı müteakip NATO'ya girilmesi ve Soğuk Savaş pratiği çerçevesinde devam etmiştir. Devletin sahiplerinin ABD gemisine binmesine paralel olarak, Özel Harp Dairesi, MİT ve CIA ile şekillenen derin devletin temel çalışma alanının,

Ergenekon süreci, ABD çıkarlarıyla ters düşen, ordu hiyerarşisini bozmaya yeltenen, büyük sermaye ile zaten arası açık olan yani kontrol dışına çıkan bir kesim derin devlet unsurunun egemen sınıfların mutabakatı temelinde ortadan kaldırılmasıdır.

komünizmle savaş bağlamında, kontrgerilla faaliyetleri ve faşist çetelerin devreye sokulması olarak tariflendiği bir süreç yaşandı. 60'lı ve 70'li yıllarda bu oluşumlar işçi hareketine ve gençliğin devrimci atılımına karşı etkili bir savaş yürütmüşlerdi. Küresel bir emperyalist kavga olan Soğuk Savaş döneminde ABD safında yer alan tüm ülkelerde benzer oluşumlar gladyo olarak adlandırıldılar.

Doğu Bloku'nun çözülmesinin ardından Soğuk Savaş süreci ABD'nin zaferiyle sona erdi ve eski denklemler yerini yenilerine bıraktı. Buna paralel olarak derin devlet yapılanmaları da yeni süreç çerçevesinde revize edilmek durumundaydı. Örneğin, bugün Ergenekon operasyonunun alkışçıların benzetmeye çalıştıkları İtalya'daki "Temiz Eller Operasyonu" Soğuk Savaş dönemi kalıntılarının tasfiyesi ve yeni biçimlere sokulmasından başka bir şey değildi.

Ne var ki İtalya, "Temiz Eller" in ardından hiç de temiz olmadı. 2001 yılında Cenova'daki G-8 toplantısını protesto eden göstericilerin arasına İtalyan polisi genellikle anarşist görünümlü yüzlerce provokatör karıştırmıştı ve İtalyan devletinin bu çalışmaları sonucunda bir genç polis tarafından öldürülmüştü. Mafyanın İtalya'daki gücü, Mussolini hayranı neo-faşistlerin hükümette bakan olması, çıkarılan Çingene karşıtı ırkçı yasalar ve hakkında sayısız yolsuzluk dosyası olan İtalya'nın en zengini Berlusconi'nin üçüncü kez başbakan seçilmesi, burjuva düzende temizliğin hiç olmayacağını birçok kez kanıtladı.

Geçtiğimiz yıllarda ABD ve Avrupa'da çıkarılan anti-terör yasaları; uçaklarda, gemilerde insanlara yapılan işkenceler; ABD'nin Guantanamo'da yaptıkları; Venezuela'da düzenlenmeye çalışılan CIA merkezli darbe girişimi ve daha saymadığımız birçok örnek derin devlet oluşumlarının burjuva düzende asla yok olmayacağını bir kez daha gösterdi.

Yeni Bir Döneme Girilirken Ortadoğu ve ABD-Türkiye İlişkileri

1990 sonrası tüm parametrelerin yeniden şekillendiği bir döneme girildi. Burjuva dünyanın yaydığı tüm iyimserlikler kısa sürede tersine döndü. ABD'nin, bırakın tek süper güç olmayı, hızla ivme kaybettiği ve rakip emperyalist güçlerin hızla tırmandığı bir ortamda krizler ve savaşlarla örülmüş yeni bir iklimle girildi. Bu yeni süreç kendisini değiştiren "derin" ilişkilerde de gösteriyor. Bir zamanlar ABD derin devletinin bir uzvu olan Afganistan ve Pakistan'daki Taliban vb. aşırı dinci unsurlar, bugün ABD ile kıyasıya çarpışıyorlar.

ABD, kaybetmeye başladığı ağırlığını yeniden tesis etmek için giderek hayati bir önem kazanan enerji zengini bölgelerin kontrolünü ele geçirmek istiyor. ABD, bu nedenle ilk elde Ortadoğu'ya yüklenmiş durumda. ABD, BOP projesi çerçevesinde gelişecek değişimlerle Ortadoğu'yu kendi kontrol sahası olarak planlamaktadır. Afganistan ve Irak'ın işgali, Lübnan'ın vurulmasının ardından sıra İran'a gelmiş gibi görünüyor. Süreç halen derinleşerek ilerlemeye devam etmekte.

Tüm bu değişen dengeler içerisinde bir etmen var ki Türkiye'nin siyasi yaşamının en önemli belirleyenlerinden biri haline gelmiş durumda. Bu etmen "Kürt halkı"dır. Kürt sorununun yarattığı politik iklim anlaşılmadan Ortadoğu'daki gelişmelerin mahiyeti kavranamaz, bu Ergenekon için de tamamıyla geçerlidir.

Emperyalist paylaşım masalarında çizilen Ortadoğu haritalarında kendilerine bir devlet verilmeyen, yaşadıkları alanlar Araplar, İran ve Türkiye arasında paylaşılan ve birçok kez kıyıma tabi tutulan Kürtler, ABD'nin Birinci Körfez savaşından sonra işlemeye başlayan planları çerçevesinde adım adım kendi devletlerine doğru yürüyorlar, en azından bu yolda büyük mesafe kat etmiş durumdadır.

Proleter devrimi düstur edinmiş, sürekli devrim ve birleşik enternasyonal bir mücadele anlayışına sahip komünist çizginin kuşağında Kürt halkı (maalesef ama kaçınılmaz biçimde) kaderini Barzanilerin öncülüğüne bırakmıştır. Bu öncülük, Kürt gerçekliğini ABD'nin müttefiki yapmaktır. Güney Kürtleri, bugün Irak'ta ABD'nin güvendiği tek unsurken İran'a karşı savaşan PJAK, ABD'nin İran'daki rejime karşı en önemli kozlarından biri durumundadır.

Kürt burjuvalarının bu olağanüstü güçlenişi, Kerkük üstünde hak iddia etmeleri, ABD'nin stratejik müttefikleri olması (sözde değil özde) ve devlet kurma koşullarının hızla oluşması Türkiye egemenlerini, özellikle de tarihsel korkusu bölünme olan askeri-sivil bürokrasiyi müthiş derecede tedirgin etmektedir. Dahası, Soğuk Savaş döneminin uzun yılları boyunca ABD'nin ileri jandarmaları olan bu kesimler, artık ABD ile ilişkilerin bozulduğunu fark etmektedirler. Şoven saldırganlık edebiyatına göre ebedi düşmanların arasına, Yunan ve Ermeniler'in yanına, Kürtler de eklenmektedir.

Anti-Amerikancılık ve Anti-AKPçilik Egemen Sınıfın Bir Kanadının da Çizgisidir

Askeri-sivil bürokrasi Kürt realitesinin gelişmesinden büyük ölçüde rahatsız olduğu gibi AKP'den de kurtulmak istemektedir. Çünkü onlara göre, AKP "bölücülüğe" hizmet etmekte, ABD ile işbirliği ve BOP'u temelinde ılımlı İslam cumhuriyetini hayata sokmaya çalışmakta ve genel olarak Cumhuriyetin kazanımlarını yok etmeye çalışmaktadır. Ve belki de işin özü olarak AKP, egemen sınıfın iç çatışmasında büyük sermaye safında yer almakta ve bununla ilişkili olarak AB ile birlikte askeri-sivil bürokrasinin iktidar odaklarından tasfiyesine çalışmaktadır.

Bu nedenlerden ötürü askeri-sivil bürokrasi AKP'yi destekleyen ABD'yi stratejik müttefik olarak görmemektedir; bu da emperyalist ilişkilerde büyük gerilimlere yol açmaktadır. Buna kanıt olarak, çuval vakası ve 1 Mart tezkeresinin reddedilmesini ve akabinde ABD-Türkiye ilişkilerinde yaşanan sıkıntıları gösterebiliriz. Bunlar, basit, rastlantısal olaylar değil, bir dönemin gerçek içeriğini yansıtan oldukça manidar gelişmelerdir.

Diğer taraftan sivil-askeri bürokrasi homojen bir karakterde değildir. Sonuçta ordu, NATO ordusudur. Üst düzey askerlerin tamamı NATO bünyesinde ABD'de eğitim alırlar. Bu kesimin ABD ile ilişkisi ise uzun yıllar süren bir işbirliği ile adlandırılabilir. Soğuk Savaş dönemi boyunca bu kesimlerin elinde Türkiye ABD'nin ileri karakolu vazifesi görmüştür. Öte yandan son süreçte ilişkiler, ABD'ye güvensizlik üzerinden yürümektedir. Birincisi ABD,

Doğu Bloku'nun çözülmesinin ardından Soğuk Savaş süreci ABD'nin zaferiyle sona erdi ve eski denklemler yerini yenilerine bıraktı. Buna paralel olarak derin devlet yapılanmaları da yeni süreç çerçevesinde revize edilmek durumundaydı. Örneğin, bugün Ergenekon operasyonunun alkışçıların benzetmeye çalıştıkları İtalya'daki "Temiz Eller Operasyonu" Soğuk Savaş dönemi kalıntılarının tasfiyesi ve yeni biçimlere sokulmasından başka bir şey değildi... Burjuva düzende derin devlet oluşumları asla yok olmaz.

AKP'yi tutarak büyük burjuvazinin asker-sivil bürokrasiyi iktidar mekanizmalarından tasfiye etme planına uygun hareket etmiş olmaktadır. Daha şimdiden Cumhurbaşkanlığı ve YÖK düşmüştür, bunu üniversite rektörleri ve yüksek yargı organları izliyor. Diğer taraftan Kürt devleti ABD'nin hegemonyasında şekillenmeye devam ediyor. Kürt devletin oluşmasının ardından Güney Kürtleriyle birleşme taleplerinin yükseleceğine kesin gözüyle bakılmaktadır. Ayrıca ABD'nin BOP projesiyle Türkiye'ye çizilen ve AKP ile uygulanmaya çalışılan ılımlı İslam anlayışı, Kemalist ideolojiye sahip asker-sivil bürokrasiyi tepkisel davranmaya iten başka bir faktördür.

Bütün bu nedenlerden ötürü asker-sivil bürokrasi içinde bu süreci tersine çevirmek arzusu hemen hemen genel bir nitelik arz etmektedir. Bunun en önemli ayağı da AKP'nin iktidardan indirilmesi ve Kürtlerin sindirilmesidir.

Bugüne kadar komuta kademesinin bu hedef doğrultusundaki hâkim stratejisi AKP'ye karşı sivil unsurları devreye sokmak olmuştur. Derin hamleler olmakla beraber esas çizgi budur. ADD, Kanal Türk, Cumhuriyet gazetesi gibi "sivil" unsurlar bu planın unsurları olmuşlardır. Yüz binlerce kişinin seferber edildiği Cumhuriyet mitingleri bu doğrultuda örgütlenmiştir. CHP ve sivil bürokrasinin temel dinamikleri Cumhurbaşkanı, YÖK, rektörler ve diğer üst düzey mahkemeler bu çizginin başat oyuncuları olmuşlardır.

Kürt sorununda asker-sivil bürokraside hakim olan tavrı ise düşük yoğunluklu savaş, psikolojik savaşın yoğunlaştırılması, linç girişimlerinin örgütlenmesi, Şemdinli'de olduğu gibi Kürt bölgelerinde sindirme amaçlı provokasyonlara gidilmesi vb. olmuştur. Esasen Kürt sorununun düşük yoğunluklu bir çatışma düzeyinde kalması bu kesimin uzun erimli stratejisidir, zira çatışma ortamı bu kesimin prestijini artırmak, meşruluğunu sağlamak ve iktidar odaklarında hak iddia etmesinde temel dayanak vazifesi görmektedir.

Bu kesimin dış politikadaki temel tavrı ise Kıbrıs sorununu kilitlemek, AB ile ilişkileri yokuşa sürmek ve ABD ile denge siyaseti güderek gerektiğinde dış göstermek biçimindedir.

Bu kesimin genel tavrını reel politikanın gerçekliğine uydurmaya çalıştığı söylenebilir. Askeri darbe seçeneği belki sorunun kökten halledilmesi gibi görünebilir. Darbeyle birlikte AKP iktidardan indirilir, iktidar mekanizmaları uzun yıllar garanti altına alınacak şekilde ele geçirilir, Kürtlere karşı topyekün saldırıya geçilebilir. Basit gibi görünen bu plan hiç de öyle gözüktüğü kadar kolay değildir. Zira bu kesimler, darbe vb. sert hamlelerin faturasının çok ağır olacağını hesap etmekte. Ekonomik çöküşe paralel olarak içeride de tüm meşruluğun kaybı, dış dünyadan tecrit (Kıbrıs'tan Ermeni meselesine zincirleme reaksiyonun başlangıcı) ve Kürt sorununun BM gibi kurumların açıktan arabuluculuğa soyunacağı çok daha ileri bir noktaya evrilmesine yol açacak boyutta şiddetlenmesi, içeriden yükselecek mukavemetler... Türkiye büyük sermayesinin yanı sıra AB ve ABD'yi karşısına alacak bu darbe uzun ömürlü olmayabilir. Bunu hesap eden askeri-sivil

bürokrasi hamlelerinde dikkatli davranmaya mecburdur.

Asker-Sivil Bürokraside Merkezkaç Unsurlar

Diğer taraftan bu kesimler içerisinde komuta kademesinin tepesinde olmayan daha şahin unsurlar bulunmaktadır. Bunlar sürece bir an evvel doğrudan müdahale edilmesi taraftarıdır. Bunlar darbe karşısında gelişecek tehditleri Avrasyacılıkla göğüsleyebilecekleri tezinden hareket etmektedirler. Bunlara göre düşman AB ve hatta ABD'dir. (Faşist unsurların anti-Amerikancı kesilmesi boşuna değildir) Kızıl Elmacı koalisyon ABD - AB ekseninden kopuşu ve Rus, Çin ve İran eksenine kayışı tahayyül etmektedir. Bunun teorisyenliğini İP ve Doğu Perinçek yapmaktadır. Bunlar emekli paşalar, faşistler, mafya ve diğer gözü dönmüş küçük burjuva ırkçıların oluşturduğu heterojen bir görünüm arz etmektedir. Devlet geleneği çerçevesinde geleneksel olarak korunan, sırtı sıvazlanan bu kesimlerin resmi unsurlar içerisinde de bağlantıları, taraftarları ve destekçileri bulunmaktadır.

Bilindiği üzere bu kesimler AKP'ye karşı süreci hızlandırmak için harekete geçtiler. Amaç darbe koşullarını yaratmaktır. Danıştay baskını, Hrant Dink'in katledilmesi, Cumhuriyet'in bombalanması, rahip cinayetleri ve Malatya'daki Hristiyan katliamı...

Sonuçta bu kesimlerin stratejileri askeri sivil bürokrasinin izlediği "reel politikanın gerçeklerine uygun bir temkinlilik" ile çelişiyordu. Bu kesimler, asker sivil bürokrasinin komutasını pasiflikle eleştiriyordu. Ve en önemlisi, bu kesimler, komuta hiyerarşisini bozmaya ve süreci zorlamaya başlamışlardı. Hilmi Özkök'ün suikast korkusuyla orduevinden yemek yemediği iddiaları durumun ciddiyetinin kavranmasını sağlamalıdır. Öte yandan, 2003-2004 yıllarının Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Özden Örnek'in Nokta dergisinde yayınlanmış ve gerçekliği mahkemece doğrulanmış bulunan günlükleri okunduğunda Yaşar Büyükanıt ve İlker Başbuğ'un da bu kesimlerde kıyasıyla eleştirildikleri görülecektir. İşte, bu nedenlerden dolayı asker-sivil bürokraside hakim olan güçler bu kesimlere karşı ciddi bir güvensizlik ve tepkisellik durumu geliştirmişlerdir.

Komuta kademesi için hiyerarşiyi bozmaya çalışan, kontrol dışı ve maceracı eğilimler devre dışı bırakılmalıdır. Bu oluşumların planları, son derece hassas bir dönemde arzulananların tam tersi sonuçlara da hizmet edebilir. Sonuçta stratejileri boşa çıkartacak gereksiz bir macera olarak Ergenekon'un defteri dürlülmelidir. Ergenekon operasyonu bu denge ve hesapların ürünü olarak gerçekleşebilmiştir.

Ergenekon Operasyonu Egemen Sınıfların Uluslararası Mutabakatının Eseridir
Ergenekon süreci, kontrol dışına çıkan bir kesim derin devlet unsurunun egemen sınıfların mutabakatı temelinde ortadan kaldırılmasını hedeflemektedir. Soruşturma kapsamında emekli orgeneral orduevlerinden askeri lojmanlardan apar topar gözaltına alındı. Türkiye'yi biraz tanıyanlar orduya rağmen böyle bir şeyin mümkün olamayacağını bilir. Hatırlayınız, Şemdinli'de Genelkurmayı suçlayan savcının başına gelmeyen kalmamıştı, sonunda

Sol liberallerin kabesi en az Ergenekon kadar işkenceci ve darbeci olan ABD'dir. Diğer taraftan Ergenekoncuları yetiştiren ABD'nin ta kendisi değil midir? Temiz toplum diyerek AB'nin şiddetli savunucusu olanlar AB'nin 12 Eylül darbesini desteklediğini gözlerden saklayabilirler mi? Peki 12 Eylül darbesiyle şu Ergenekon meselesini bir tutma yüzüzlüğüne ne demeli?

meslekten ihraç edilmişti. Şimdiyse Veli Küçük hapse kondu, oysa Susurluk dosyasında tüm toplumsal baskıya rağmen Küçük'ü mahkemeye çıkarmak dahi mümkün olmamıştı. Bütün bunlar egemen sınıflar katında belirli bir uzlaşmanın varlığını ortaya koyuyor. Yani, Ergenekon ne AKP'nin bir operasyonudur ne de ordu buna karşıdır. Tayyip Erdoğan ile Yaşar Büyükanıt'ın geçen yıl Dolmabahçe'de yaptığı ve hakkında kamuoyuna hiçbir bilginin verilmediği özel görüşmenin (daha sonra Dolmabahçe mutabakatı olarak anıldı) ardından Ümraniye'de bir gecekondu bulunan bombalarla başlamıştı süreç. Ve bu süreç boyunca ABD çıkarlarıyla ters düşen, ordu hiyerarşisini bozmaya yeltenen, büyük sermaye ile zaten arası açık olan yani kontrol dışına çıkmış derin devlet unsurları temizlenmektedir. Avrasyacılık ütopyası da böylelikle daha cenin halindeyken yok edilmiş oldu.

Hiçbir Tutarlı Solcu Ergenekonculara Üzülemez

Hiçbir tutarlı solcu Ergenekonculara üzülemez, zira sanıkların kimlikleri ve sicilleri ortadadır: Veli Küçük, Kemal Kerişsiz, Ali Yasak (Drej Ali), Şener Eruygur vb.; Hrant Dink'in katledilmesi, Malatya'daki misyoner katliamı, rahip cinayeti, Danıştay Baskını. Aşırı ırkçı bu kesimin en önemli çabası da Kürtler üzerinde toptan bir linç kampanyası örgütlemektir. 90'lı yıllarda bu unsurlar Kürt hareketine karşı kullanıldılar. Amerikan tezgahında yetişen bu 12 Eylül çocukları, ırkçı ve ayrımcı zehirlerini ulusalcılık, vatanseverlik vb. adı altında tüm topluma enjekte etmeye çalıştılar. Veli Küçük'ler Sedat Peker'ler ulusalcı şamataya prim vermekte olan emekçiler için bir uyarın olmalıdır. Buradan bir çift söz de Ergenekoncuların Kızıl Elmacı ortakları ve yurtseverlik vb. adla bunları açık ya da örtülü biçimde destekleyenler için edilmelidir. Samimi unsurlar devrimci katillerine vurulan darbelerden sonra üzüntülere ve kızgınlıklara gark olmazlar. Örneğin TKP'liler emekli orgeneralin orduvelelerinden alınmasına izin verdiği gerekçesiyle askere sitem etmektedir. TKP'nin "Cumhuriyetin kazanımlarına sahip çıkmak" üzerinden yürüttüğü siyasi çizgi aynı zamanda askeri-sivil bürokrasinin ve de derin devletin siyasetinin merkezindedir. Neticede TKP'nin yüklendiği tek kesimin AKP olması boşuna değildir, çünkü askeri-sivil bürokrasi açısından mesele AKP'de düğümlenmektedir. Anti-Amerikancılık da bahsettiğimiz gibi Kürt sorunu eksenli olarak egemen kesimlerin bir kanadının fikirleriyle örtüşmektedir. Bu nedenle AKP ve ABD'ye karşı çıkarken milliyetçi hatlarla aramızdaki sınırı iyi çizmeli, antikapitalist enternasyonalist devrimci içeriğimizi öne çıkarmalıyız. Diğer türlü sosyal şoven bir çizginin esiri olmak kaçınılmazdır. Devrimciler, bu tarz şoven unsurların sol içerisinde zemin kazanmasına müsaade etmemelidir.

Burjuva Liberalleri Ergenekon Operasyonunu Demokrasi Diye Yutturmaya Çalışıyor

Şoven unsurlar gibi burjuva liberaller de bizim sınıf düşmanımızdır. Bu kesimler Ergenekon operasyonu çerçevesinde özgürlük savaşçısı kesilmişlerdir. Ama biz biliyoruz ki Ergenekon operasyonu egemen sınıfların işine geldiği için yapılmıştır. MİT'in ve emniyetin ateşli Ergenekon taarruzcusu Taraf Gazetesi'ne servis yapması boşuna değildir. Şimdi buradan kalkıp temiz toplum edebiyatı yapanlar halkı kandırmaya çalışmaktadır. Bunu yapanların başında Irak'ın işgalini savunan Taraf Gazetesi sol liberal aydınları geliyor. Örneğin Murat Belge: Irak'ın işgalini savunmuş bir kişi temiz toplumu nasıl savunabilir? Ya da Amerikan perverliğin tasavvur ettiği bir temiz toplum gerçekte ne kadar temiz olabilir?

ABD'nin, TÜSİAD'ın, MGK'nın mutabakatı çerçevesinde hayata geçirilen bir operasyonla derin devlet geriletilenmiş! İnsanın gülesi gelir. Mesele şudur; sol liberallerin kabesi en az Ergenekon kadar işkenceci ve darbeci olan ABD'dir. Diğer taraftan Ergenekoncuları yetiştiren ABD'nin ta kendisi değil midir? Temiz toplum diyerek AB'nin şiddetli savunucusu olanlar AB'nin 12 Eylül darbesini desteklediğini gözlerden saklayabilirler mi? Peki 12 Eylül darbesiyle şu Ergenekon meselesini bir tutma yüzüzlüğüne ne demeli? Marks bize hayata sınıf mücadelesi temelinde bakmayı öğretmiştir. Emekçi sınıflara vurulacak bir darbe karşısında en başta biz devrimci Marksistleri bulur, ama egemen sınıfın kendi arasında mutabakata varıp yaramaz çocuğunu pıstırmasını özgürlük savaşı olarak lanse edenlerin maskesi indirilmelidir. Taraf yazarı Halil Berktaş, İranlı devrimci öğrencileri "demokrasiyi" istememekle suçluyor. Berktaş, demokrasi derken ABD'yi daha da açık söylersek ABD'nin İran'a saldırmasını kastediyor. İşte, sol liberallerin gerçek yüzü! Diyecek fazla bir şey yok. (Bu arada İranlı devrimci öğrencilere selamlarımızı iletiriz.)

Emekçiler Özgürlüğü ve Geleceği için Savaşmadıkça Derin Devlet Tasfiye Edilemez

Emekçiler özgürlüğü ve geleceği için savaşıkça egemen sınıflarla uzlaşmaz noktalara gidilecektir. Derin devlet, burjuva devletin ta kendisidir. Geniş kitleler geleceklelerini ellerine almak için mücadeleye giriştiklerinde karşılarında bir bütün olarak egemen sınıfları ve tabi ki onların derin devletini bulacaktır. İşte bu noktada derin devletin tasfiyesinin devrim sorunu olduğu karşımıza çıkar. Gerçekten de derin devlet burjuva mekanizmaların en derinlerine kadar öyle bir nüfuz etmiştir ki derin devlet tasfiye edildiğinde geriye bir şey kalmayacaktır.

Emekçi sınıfların egemen sınıfın farklı kesimlerinin hegemonyasına girmemesi için alternatif bağımsız sınıf siyasetinin örülmesi zorunludur. Sınıf siyasetinin temel taşı ise sol liberalizme ve ulusal solculuğa karşı yükseltilecek olan devrimci enternasyonalizmdir. Derin devletin gerçekten tasfiyesi, sermayenin toptan tarihin çöplüğüne gönderilmesi, yani proleter devriminin başarısı bu bayrağın yükseltilmesine bağlıdır.

Veli U. Arslan

Küba'da "Reformlar" Özel Mülkiyeti ve Toplumsal Eşitsizliği Teşvik Ediyor

Küba hükümeti, Çarşamba günü, Devlet Başkanı Raul Castro'nun, sağlık durumu bozulan ağabeyi Fidel'den iktidarın dizginlerini devralmasından bu yana geçen iki aya yakın bir süre içinde ilan etmiş olduğu bir dizi reformun, "sosyalizm"i terk etmenin işareti olduğunu reddeden bir açıklama yayımlamak

Devlet Başkanı Raul Castro'nun, sağlık durumu bozulan ağabeyi Fidel'den iktidarın dizginlerini devralmasından bu yana geçen iki aya yakın bir süre içinde ilan etmiş olduğu bir dizi reformun, "sosyalizm"i terk etmenin işareti olduğunu reddeden bir açıklama yayımlamak zorunda kaldı.

zorunda kaldı. Geçtiğimiz haftalar içinde Küba hükümeti cep telefonları, bilgisayarlar ve ev aletleri gibi tüketim mallarının satışı üzerindeki sınırlamaları kaldırdı ve Kübalıların daha önce yalnızca yabancı turistlere tahsis edilmiş olan otellerde kalabilmelerine izin veren bir yasayı geçirdi. Daha da önemlisi, hükümet tarım sektöründe ve ücret sistemlerinde özel üretimi güçlendirecek ve toplumsal eşitsizliği artıracak politika değişikliklerini hayata geçirdi.

İktidardaki Küba Komünist Partisi'nin günlük gazetesi Granma, "Hiç kuşkusuz, Fidel ve Raul'un rehberliğinde ve Parti'nin önderliği altında birleşmiş bir halk tarafından desteklenen ve savunulan, daha mükemmelleştirilebilir bir sosyalizm sözü konusu olacağından, emperyalist felâket tellâllarının uzun zamandır özlemine çektikleri türden 'stratejik' değişiklikler meydana gelmeyecektir." iddiasında bulundu.

Bu açıklama, geçen hafta Miami'de toplanan ve ABD Ticaret Bakanı Carlos Gutierrez'in, Küba'da benzer bir 'dönüşüm'ün sağlanabilmesi için Sovyet bloğunun çöküşünden çıkan dersleri tartışmak üzere, sürgünde bulunan Kübalı gruplarla, Demokrat Parti'den ve Cumhuriyetçi Parti'den politikacılarla ve çeşitli Doğu Avrupa hükümetlerinin temsilcileriyle biraraya geldiği bir konferansa karşılık olarak yapıldı.

Bu konferansın konusu ve maksadı, Washington'un adaya yönelik yaklaşık elli yıldır devam eden ekonomik ambargoyu sürdürmesi ve Raul Castro'yu ağabeyiyle aynı dışlanmış konumda bırakması talebine destek sağlamaktı.

Granma'da yer alan açıklama, Miami'de yapılan bu konferansı, aynı zamanda, Kastrocu yönetime karşı girişilen her türlü iç muhalefeti "Küba'yı yıkmaya" çalışan "paralı askerlerin işi" olarak damgalamak için de kullanıldı.

76 yaşındaki Raul Castro, 24 Şubat'ta, 81 yaşındaki ağabeyinin yerine geçerek, 49 yıl içinde Küba'nın ilk yeni devlet başkanı oldu. Raul Castro, o zaman, hükümet tarafından konulmuş olan modası geçmiş yasaklamaları kaldırmaya ve Küba devletini ve ekonomiyi daha etkin hale getirmeye ant içti.

Hükümet bu önerileri, geçtiğimiz aydan bu yana, birbirini izleyen yeni kararnameler aracılığıyla hayata geçirmeye başladı.

İlk grup kararnameler iç tüketimle ilgiliydi. Bilgisayarların, cep telefonlarının, DVD çalarların ve diğer ev aletlerinin satışı üzerinde daha önce var olan yasaklamalar kaldırıldı. Kübalıların, yabancı turistlere ayrılmış olan otellerden -ve ülkenin en iyi plajlarından- yararlanmalarını engelleyen, apartheid* tarzı yasa da, Kübalıların "ten rengi, cinsiyeti, dini inançları ya da ulusal kökenine bakılmaksızın," "herhangi bir otelde" kalma hakkını güvence altına alacak biçimde değiştirildi.

Elbette, buradaki bir önemli aldatmaca, satışına yeni izin verilen tüketim mallarından ve şimdi artık kapılarını Kübalılara açan otellerden yalnızca bunlara maddi olarak gücü yetecek olanların yararlanabilecek olmasıdır. Ortalama aylık ücretlerin 18 dolar civarında olduğu -yaşam standartlarının gerek ücretsiz sağlık ve eğitim gerekse yiyecek maddelerinin karneye bağlanarak sübvansede edildiği- bir ülkede, yasak olmaktan çıkarılan şeylerin çoğu, adanın 11 milyonluk halkının büyük çoğunluğu için hâlâ erişilmez olmaya devam ediyor.

Küba'da bir cep telefonu hattının görüşmeye açılması -şu ana kadar yasal olarak yalnızca yabancılara, yabancı şirketlerin çalışanlarına

ve yetkili devlet görevlilerinin kullanımına açıldı- 120 dolara ya da altı aylık ortalama maaşa mal oluyor. Bir turistik otelde, tek bir gece geçirmek, bunun üzerine bir altı aylık ücretin daha ödenmesini gerektirecek. Üstelik, Küba devleti için çalışanların büyük çoğunluğuna ücretleri Küba pesosu olarak ödenirken, satışına yeni izin verilen tüketim malları yalnızca, CUC olarak bilinen ve ulusal pesodan 25 kat daha değerli olan, ülkenin konvertibl pesosu ile satın alınabiliyor. Bu ikili para sistemi, turizm sektöründe ya da yabancı şirketlerde istihdam edilenlerin, üst düzey hükümet yetkililerinin, yurtdışından işçi dövizini gönderilen ailelerin ve karaborsada para kazananların, emekçi kitlelerden giderek daha çok farklılaştıkları, gitgide katmanlaşan bir toplumu yansıtıyor.

Hükümetin yayımladığı, mülkiyet ve üretime ilişkin kararnameler daha da büyük önem taşıyor.

Hükümet tarımda, çok büyük miktardaki devlet toprağının, ekilmek üzere özel çiftçilere ve çiftçi kooperatiflerine devredilmesini öngören bir plan açıkladı. Şu anda 250.000 özel çiftlik ve 1.100 özel kooperatif toprağın üçte birinden azını kontrol ederlerken, ülkenin gıda üretiminin yüzde 60'ına yakınıni gerçekleştiriyorlar. Aynı zamanda Küba, gıda malları gereksiniminin yüzde 80'ini ithal ederken, ekilebilir devlet topraklarının yarısından fazlasının kullanım dışı olduğu bildiriliyor.

Açıklanan değişiklikler, aynı zamanda, hükümet tarafından tarım ürünlerine ödenen fiyatları artırırken, bu ürünlerin özel üreticiler tarafından düzenleme dışı, piyasa fiyatlarıyla satılabilecek miktarı üzerindeki kotaları da belirgin bir biçimde yükseltiyor. Kimi durumlarda bu, söz konusu malların üretiminin yüzde 70'ine kadar çıkıyor. Hükümet aynı zamanda üreticilerin tarımsal araç ve girdileri doğrudan satın almalarına izin vererek, bu alanda da bir pazar oluşturuyor.

Buna ek olarak, resmi günlük gazete Granma, açıklanan tarımsal reformların "diğer değişiklikler" için bir "sıçrama tahtası" işlevi görebileceğini şimdiden belirtiyor.

Görünüşe bakılırsa bu değişiklikler arasında toprakları yabancı sermayenin sömürüsüne açmayı öngören bir plan da yer alıyor. Yabancı Yatırımlar Bakanı Marta Lomas, geçen hafta düzenlediği bir basın toplantısında, "Bugünlerde tarım sektörüne ilişkin kimi yatırım önerileri üzerinde çalışıyoruz," dedi ve yabancı yatırımlar konusunda "hiçbir şeyin dışarıda bırakılmadığını" ekledi. Lomas, gerek "pirinç üretiminde" gerekse "hayvancılık gibi diğer sektörlerde" ortak girişimlerin ya da yabancı kapitalist yatırımların düşünüldüğünü belirtti.

Gelen kimi haberlere göre, turizm sektörüne, bugün için büyük ölçüde ithal edilen meyve ve taze çiftlik ürünleri sağlayan tarım alanları da yabancı yatırıma açılabilir.

Tüketim malları üzerindeki yasakların kaldırılmasıyla birlikte, bu tür politikaların, Küba'nın, Çin'in izlediği kapitalist üretime doğru giden yolu taklit edip etmediği sorulunca, Lomas şu cevabı verdi: "Küba Küba'dır ve modeller üzerinde çalışılmaktadır, ancak her ülkenin koşulları farklıdır ve Küba'nın koşulları da farklıdır."

Kısa süre önce yayımlanan resmi bir rapora göre, Küba'da yabancı yatırımlar 2006'da rekor düzeye ulaşarak 981 milyon doları buldu. Bu tutar, bir önceki yıla kıyasla yüzde 22'lik bir artışa karşılık geliyor. Küba'da yabancı yatırıma ilk kez 1990'lı yıllarda, daha önce Küba ekonomisine önemli sübvansiyonlar sağlayan Sovyetler Birliği'nin ortadan kalkmasının ardından izin verildi. Yabancı yatırımların çoğu, ülkenin bir zamanlar başlıca gelir kaynağı olan şeker kamışını geride bırakan turizm sektörüne aktı.

Hükümet aynı zamanda geçen hafta, işçilerin kazançları üzerindeki her türlü tavan kısıtlamasını kaldırırken, onları daha doğrudan bir biçimde üretkenliğe bağlayan yeni bir çalışma yasası çıkardı.

Devlet medyasının önde gelen ekonomi yorumcularından Aírel Terrero, "İlk kez bir maaşın bir sınırının olmadığı, yani bir maaşın üretkenliğe bağlı olduğu açıkça ve kesin olarak belirtildi." dedi.

Ücretlerin, şimdi tam olarak nasıl belirleneceği konusu, henüz açıklığa kavuşmuş değil. Bununla birlikte Terrero, daha eşitlikçi bir ücret sisteminden uzaklaşmayı ifade eden bu değişimin amacının, Kübalı işçilerden daha fazla miktarda emek gücü sağlamak olduğunu belirtiyor. Terrero, "Düşük üretkenliğin bir nedeni, ücret teşvikinin yetersiz olmasıdır ve bu üretkenliği azaltmakta ve daha yüksek ücretlerin önünü kesmektedir." dedi.

Terrero sözlerini, yeni sistemin "herkese çalıştığı kadar, herkesten yeteneğine göre" biçimindeki "sosyalist" ilkenin gerçekleşmesini temsil edeceğini belirterek sona erdirdi. Elbette bunun gerçekte hiçbir ilişkisi yok. Karl Marks'ın 1875 tarihli Gotha Programı'nın Eleştirisi'nde yer alan ünlü formülasyonu, "herkesten yeteneğine, herkese ihtiyacına göre"dir. Küba'da gündeme getirilen ücret sistemi yalnızca kapitalist sömürünün en vahşi biçimi olan parça başı ödeme sistemidir.

Yeni önerinin aynı türden savunusu, ülkenin ekonomik krizinden işçileri sorumlu tutan Kübalı devlet

Buradaki bir önemli aldatmaca, satışına yeni izin verilen tüketim mallarından ve şimdi artık kapılarını Kübalılara açan otellerden yalnızca bunlara maddi olarak gücü yetecek olanların yararlanabilecek olmasıdır. Ortalama aylık ücretlerin 18 dolar civarında olduğu bir ülkede, yasak olmaktan çıkarılan şeylerin çoğu, adanın 11 milyonluk halkının büyük çoğunluğu için hâlâ erişilmez olmaya devam ediyor.

sendikalar konfederasyonu Central Trabajadores de Cuba'nın (CTC) önderi Raymundo Navarro tarafından daha açık bir biçimde dile getirildi.

Navarro, "Küba'da insanların çalışmadan yaşadıklarını söylüyorlar. İnsanların kendilerini çalışmak zorunda hissettikleri anın gelmesi gerekiyor." dedi. Bu yeni değişikliklerin, "sonuç almayı teşvik eden bir çalışma ve maaş düzeni getirmek üzere" tasarlandığını söyledi.

Bu "gerekliliği" uygulamaya koymanın bir parçası olarak, Küba hükümetinin, halka asgari gıda güvencesi sağlayan yiyecek karnesi sistemini kaldırmaya hazırlanıyor olabileceğine dair giderek artan spekülasyonlar yapılmakta. Bu, Raul Castro tarafından geçtiğimiz Şubat ayında, devlet başkanlığı görevini üstlenirken yaptığı ve yiyecek karnesine ve sübvansiyonlara dayalı sistemin "ekonomimizin hâlihazırda içinde bulunduğu koşullarda akıldışı ve sürdürülemez" olduğunu söylediği konuşmada, üstü kapalı olarak belirtildi. Castro aynı zamanda hükümetin "stratejik hedefinin" ücretlerin işlevini yeniden kazandığı ve bireyin yaşam standardının onun topluma verdiği emeğin önemi ve miktarıyla bağlantılı olduğu, "bir sistemi getirmek olduğunu ilan etti. Hükümet, son olarak Cuma günü, konut politikasında bir reform, devlete ait konutlarda kiracı olarak oturan kamu görevlileri için, bu mülklerin yasal sahipliğini kazanmalarına ve bu durumda onları hem varislerine miras olarak bırakabilmelerine hem de kiraya verebilmelerine olanak tanıyan bir düzenleme yaptığını duyurdu. İskan işleri yetkilileri bunun Küba hükümetinin bir özel gayrimenkul piyasası için gerekli koşulları yaratması olasılığını artıran, daha kapsamlı bir değişim süreci içinde atılmış sadece bir ilk adım olduğunu belirttiler.

Bu düzenlemeler, birarada ele alındıklarında, Küba'da toplumsal eşitsizliği artırmaya ve özel mülkiyetin ve yabancı sermayenin etkisini güçlendirmeye yönelik önemli bir yön değişikliğini temsil ediyor. Bu, Küba'da hiçbir zaman için var olmamış olan sosyalizmden bir uzaklaşma değildir. Castro rejimi, 1959 yılında işçi sınıfının gerçekleştirdiği bir devrim sonucunda değil, Washington'un en küçük reformlara bile amansızca muhalefet etmesi karşısında, Stalinist Sovyet bürokrasisi ile bir ittifak kurmuş olan, radikal milliyetçi bir ge-

rilla hareketinin iktidara gelmesiyle kuruldu.

Raul Castro'nun yönetimi altında uygulamaya konan sözde reformlar, ABD yönetici seçkini içinde, elli yılı aşkın bir süredir izlenmekte olan ve bir ekonomik ambar-goyla birlikte, suikast girişimlerinden, başarısızlıkla sonuçlanan 1961 Domuzlar Körfezi istilasına ve sürgündeki Castro karşıtı teröristlerin desteklenmesine uzanan CIA operasyonlarından oluşan Küba politikası konusundaki ayrılıkların güçlenmesine hizmet etti.

Yönetici seçkinin içinde yer alan önemli bir katman, her iki büyük partinin de önderlikleri tarafından izlenmekte olan ve orantısız siyasi etkiye sahip olan bir sağcı Kübalı sürgün mafya tarafından dayatılan bu politikadan bezmiş durumda. Havana'da ilan edilen değişikliklere gösterilen dikkatin bir belirtisi, adaya karşı savaş planlarından sorumlu olan askeri komutanlık olan ABD Güney Komutanlığı'nın başının Salı günü bir kongre jüri heyetine verdiği ifadede ortaya çıktı.

SouthCom'un başkanı Amiral James Stavridis, yasa koyuculara, Küba'da yapılan değişikliklerin "ilginç" olduğunu söyledi. Stavridis, kongre komitesine, "Bence

şimdiden bir şey söylemek için henüz vakit çok erken, ancak Raul'un cep telefonları, turistik otellerde kalabilme, mülkiyet hakları gibi kimi ekonomik özgürlükleri tanıyor olması ilginç bir gelişme," dedi ve şunları ekledi: "Bunun samimi bir değişim mi yoksa yalnızca bir makyaj mı olup olmadığını görmek için durumu izlemeye devam etmemiz gerekiyor."

Bu arada, kısa bir süre önce Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice'a gönderilen ve 24 ABD'li senatör ve 104 Temsilciler Meclisi üyesi tarafından imzalanmış olan mektuplarda, izlenmekte olan politikada bir değişikliğe gidilmesi çağrısı yapılıyordu.

17 Demokrat ve 7 Cumhuriyetçi senatör tarafından imzalanan mektupta, "Halihazırda uygulamada olan yalıtma ve uzaklaştırma politikamız başarısızlığa uğramıştır. Amerika'nın adada baskı yoluyla değişimi sağlamaya yönelik çabalarının üzerinden elli yıl geçtikten sonra, Küba'nın siyasi sistemi istikrarını korumaktadır." deniliyordu.

Temsilciler Meclisi üyelerinden gelen mektup şunları ekliyordu: "İzlediğimiz politika bizi bu kritik anda etkisiz bırakmaktadır." Mektup, uygulanmakta olan ticaret sınırlamalarının diğer ülkelere "adaya ekonomik yatırımlar yaparak milyarlarca dolar kazanmalarına" olanak sağlarken, Amerikan şirketlerinin ve tarım işletmelerinin elini kolunu bağladığını belirtiyordu.

Yaşanmakta olan görüş ayrılığının özü burada yatıyor. Avrupalı, Kanadalı -ve giderek artan bir biçimde Çinli-sermayenin büyüyen yatırımları, Amerikalı kapitalist çevrelerde, ABD sahillерinden sadece 90 mil uzakta bulunan, ucuz emek gücünden ve kaynaklardan kâr sağlama konusunda giderek büyüyen fırsatları kaçırma korkusunu artırıyor.

Bill Van Auken (17 Nisan 2008)

wsws.org'dan alınmıştır

**Apartheid, Güney Afrika'da uygulanan ırk ayrımcılığına dayanan rejimdir.*

Kapitalist Kriz, Sonuçlar ve Olasılıklar

Gıda fiyatlarındaki artış ve hayat pahalılığı karşısında kitlelerdeki öfke giderek büyüyor. Mısır ve Haiti'de en olgun formlarına bürünen ayaklanmalar kapitalist sınıflarda tedirginlik yaratıyor. Kitle eylemlerini çoğunlukla kanla bastırıyorlar.

Dünya kapitalist sisteminin derinleşen krizinin etkisiyle, 2008 yılı, tarih sayfalarındaki yerini garantileyen gelişmelere sahne oluyor. Burjuva iktisatçılar 2007 yılı boyunca "iyimserler" ve "kötümserler" olarak küresel sistemin bir resesyona (ekonomik durgunluk) girip girmeyeceğini tartıştılar, oysa 2008 itibarıyla bu krizin son yarım asırda karşılaşılan en büyük kriz olduğu konusunda hemen hemen bir fikir birliğine varılmış durumda. Birleşmiş Milletler'in yayımladığı "Dünyada Ekonomik Durum ve 2008 Gelişmeleri" başlıklı rapor, 2007'de yüzde 3.8 olarak gerçekleşen küresel ekonomik büyümenin, bu yıl yüzde 1.8'e gerileyeceğini ifade ederken aslında krizin derinleşmekte olduğunu ortaya koyuyor. Emperyalizmin bu önemli oyuncusunun itirafı krizin etkilerinin de derinleşmeye devam edeceği anlamına gelmekte.

Marksizm bize öğretmiştir ki iktisadın siyaset üzerinde belirleyiciliği vardır. O yüzden ki ekonomik krize paralel olarak Türkiye ve dünyada sistemin siyasi krizi de giderek derinleşmektedir. Emekçi sınıflar dünya ölçeğinde çarpıcı bir yoksullaşma ile karşı karşıyalar ve sınıflar mücadelesi gittikçe elektrikleniyor. Ortada dünya emperyalist-kapitalist sisteminin efendilerinin uykusunu kaçırان bir tablo bulunmaktadır. Krizde yüz milyarlarca dolar zarar ederlerken yoksulluğa, açlığa, işsizliğe sürükledikleri yüz milyonlarca emekçinin öfkesi onları ürkütmektedir. Bu arada egemenlerin kendi aralarındaki ulus içi (örneğin Türkiye) ve uluslararası siyasi anlaşmazlıklar had safhaya ulaşıyor. Hakim sınıfların bu krizi karşısında emekçi sınıflar ve devrimciler gereken sonuçları çıkarmalı, bu sürecin tetikleyeceği politik ve ekonomik istikrarsızlıklar sürecine donanımlı girerek ortaya çıkacak fırsatlardan devrimin çıkarları lehine mümkün mertebe yararlanabilmeyi bilmelidirler. Bunun için de kapitalist iktisadın ve sınıflar mücadelesinin nesnel süreçlerinin Marksist analizi yapılmalı ve sınıf uzlaşmazlığı çerçevesinde daha büyük kavgalara hazırlanılmalıdır.

Sınıf mücadelesi keskinleştikçe işçi hareketi içerisindeki reformist unsurlar sahnedeki yerlerini almaktadır. Düzenlen kopamayan her "emek" örgütü, sol parti ya da grup sonuçta sistemin hababakıcısıdır, devrimci-ler ise hastanın bir an evvel öbür dünyaya göçmesi için çalışırlar. Kapitalizmin içine girdiği son kriz, Nepal'den (Maocu NKP-M) İtalya'ya (Refondazione), Latin Amerika'dan (Chavez, Morales gibi reformist liderler) Almanya'ya (önümüzdeki süreçte işçi mücadelelerini patronlara satmaya hazırlanan Links Partei) sistemin hababakıcılarının sahne almasını beraberinde getirmiştir. İnsanlığın kaderi, kapitalist emperyalist barbarlıktan kurtuluşun kaldırıcı olacak devrimci öncünün varlığına bağlıdır. Diğer taraftan devrimci kanadın güçlenebilmesi için en başta kapitalizmin krizi, devrimler, emperyalist çekişme ve savaşlar arasındaki diyalektik ilişki net olarak kavranmalıdır.

Unutulmamalıdır ki tarihsel olasılıklar, dünya kapitalist ekonomisinin eğilimi ile belirlenir. Bu olasılıklara müdahil olmak içinse her şeyden evvel kapitalist dünya ekonomisinin eğilimlerini doğru analiz etmek gerekir.

Krizin Doğrudan Sonuçları

2007 ortalarında ABD konut kredisi sektöründe başlayan sıkıntılar bu yıl içerisinde malum krize dönüşmüş durumda. Trilyonlarca dolarlık konut kredisi sektörü, ABD finans sisteminde büyük tahribatlara neden olurken krizin etkisi hızla diğer sektörlerle sıçırıyor. Kapitalist kriz sadece sektörden sektöre değil ülkelere de sıçrayarak yayılmaya devam ediyor. Kapitalist ilişkiler en başından itibaren iç içe geçen bir karşılıklı bağımlılık ve uluslararası iş bölümüne dayanır, bu nedenle ekonomik gelişmeler asla belirli sektör ya da ulusal sınırlar çerçevesine hapsedilemez. Bu yüzden dünyanın en büyük ekonomisi ABD'deki kriz kaçınılmaz şekilde tüm dünyada etkisini göstermeye başladı.

ABD'de yerleşik olan mortgage sistemi sigortacılıktan bankacılığa dev bir kredi köpüğü yarattı. Bu kredi köpüğü ABD ekonomisinin büyümeye devam etmesini sağlıyordu, ne var ki bu hayali bir büyüme idi. Sonunda balonlar sönmeye ve işin aslı ortaya çıkmaya başladı.

Uzun bir süredir ABD ekonomisinin motoru inşaat sektörü ve onun çevresinde gelişen emlak, finans ve sigorta piyasasıydı. Bu birleşimin katalizörü ise mortgage sektörü idi. İşte kriz bu piyasada açığa çıkan skandal ile tetiklendi. Ekonomik açıdan gücü yetmeyecek milyonlarca aile mortgage kredisi kullanmaya teşvik edildi. Öyle bir hava yaratılmıştı ki sanki ev fiyatları sonsuza dek yükselecekti. Bu havanın yarattığı yüksek taleple gerçekten de ev fiyatları uzun süre yükselmeye devam etti. Böylelikle sisteme geç dahil olan çoğu dar gelirli çok yüksek bedeller karşılığında ev sahibi oluyordu.

Çoğu dar gelirli, fiyatı şişen evleri satın almaya düşük taksitle başlasa da artan oranlı taksitler karşısında sonunda iflas bayrağını çekmeye başladı. Sistem öyle bir noktaya geldi ki talebi yüksek tutmak adına ödeme gücü çekmesi çok muhtemel kişileri sistem içine çekmek için olmadık birçok kampanya yapıldı. Üstelik mortgage sektörü, ev sahiplerine evlerinin değeri kadar kredi kullanma imkanı veriyordu. Böylelikle ev taksitleri yüzünden giderek sıkıntıya giren aileler, kredi kullandıkça daha da borçlandılar ve sonunda içlerinden yüz binlercesi evlerinin değerinin üzerinde bir kredi batağına sahip olarak, negatife düşmüş oldular. Yalnız, bu noktaya gelene kadar sürekli şişen emlak fiyatları, hane halkında sanal bir zenginleşme hissi yaratarak harcamaları tetiklemiş, bu da piyasada kapitalistlerin mallarına olan talepte daralma yerine genişleme yaşanmasına neden olmuştu. ABD halkı söz konusu sanal refah etkisi ile büyük harcamalar yaparak dünya ekonomisinin büyümesine (başta Çin ekonomisi olmak üzere) çok büyük bir role sahip oluyordu, ama bu sanal refahın sonu yaklaşmakta idi.

Mortgage piyasasındaki varlıklar emlak piyasasındaki diğer finansal varlıklarla beraber değerli kâğıt cinsinden tüm dünyada satılıyor ve sayısız kez el değiştiriyordu. Böylelikle tüm dünyada aslında var olmayan sanal değerler el değiştirmiş oluyordu, üstelik bu sanal değerlerin fiyatı her el değişiminde şiştikçe şişiyordu. Böylelikle dev bir "köpük" ortaya çıkmış oldu. Gerçekteyse mortgage sahipleri kredileri ödeyememeye ve oturdukları evlerinden tahliye edilmeye başlamışlardı bile. Kredi kuruluşları batıklar nedeniyle iflasın eşiğine geldiler ya da iflas ettiler. Böylelikle skandal ortaya çıktı ve süreç işlemeye başladı.

Ev fiyatlarında hızlı gerilemeler yaşandı. İnşaat sektöründe yaşanan şokla beraber tam 300 bin inşaat işçisi işini kaybetti. Burjuva iktisatçıların önde gelenlerinden Nouriel Roubini konut fiyatlarının %20-30 arasında gerileyeceğini söylüyor ki bu da 4 ila 6 trilyon dolarlık bir temizlik anlamına gelecek. Finans sektörü, mortgage batıkları yüzünden hızla iflasın eşiğine gelirken, finans devlerinden birçoğu batma noktasına geldi. Öncelikle dünyanın en büyük yatırım bankalarından biri olan Bear Stearns filli olarak iflas etti ve batmaması için ölü fiyatına JP Morgan Chase'e satıldı. Batan banka haberlerine son olarak Fannie Mae ve Freddie Mac eklendiler. Bu iki dev kuruluş mortgage piyasasının bel kemiğini oluşturuyorlardı ve sistemin yarısını kontrol ediyorlardı, zararın 2 trilyon dolar olduğu belirtiliyor. Bu iki kurumun tamamen devletleştirilmesi gündemde. Serbest piyasanın peygamberi olan ABD 1929 buhranında olduğu gibi devlet müdahalesiyle durumu kurtarmaya çalışıyor.

"ABD'de artık bir bankacılık krizi ve mali kriz olduğundan eminiz. Bu iş burada bitmez.

Kolay kolay toparlayamazlar. Bazı başlar kesilecektir. Bu başlardan bir kısmı banka ve mali kuruluşlar hissedarlarının, bir kısmı banka yöneticilerinin, diğer bir kısmı da bankalara tasarruflarını yatıran kişilerin olacaktır." (Ertuğ Yaşar, *Kriz Fırtınası Geliyor, Hazır Olun*, Referans Gazetesi, 18 Temmuz 2008)

Kriz bu duraktan sonra şimdilerde tüketici kredilerine sığıyor. Bu da ekonomik daralmanın genişlemesine ve uzun süreli olmasına yol açacak.

Kapitalizm, uluslararası iş bölümüne dayanan iç içe geçmiş bir meta döngüsü düzenidir, bu yüzden de uluslar iktisaden karşılıklı bağımlılık ilişkileri içinde bulunurlar. Bu eşitsiz sürecin sosyal ve siyasal yansımaları olacaktır. İşte, ABD'de başlayan son kriz etkisini dünya çapında göstermekte gecikmedi, hem iktisadi, hem politik hem de sınıf mücadelesi bağlamında. ABD'den sonra ilk durak İngiltere oldu. İngiltere'de mortgage kredilerini yakın zamanda alan ve evlerinin ederinin yüzde 100'ü kadar kredi kullanan on binlerce kişi, ev fiyatlarının düşmesiyle birlikte eksi varlığa düştü, yani borçları, evlerinin değerini geçti. Northern Rock adlı İngiliz bankası krizin etkisiyle battı; bu, 1860'lardan sonra batan ilk İngiliz bankasıydı. İngiltere'de enflasyon hızla tırmanırken emekçiler de aynı hızla yoksullaşıyorlar.

Dünyanın hala en büyük ekonomisi olan ABD ekonomisindeki krizin tüm dünyayı etkilemesinin kaçınılmaz olduğu bilinmelidir. Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olan Çin ekonomisi de bu süreçten nasibini alacaktır, çünkü Çin'in büyüme motoru ucuz iş gücü avantajı sayesinde elde ettiği ihracatıdır. Bu ihracatın en birinci alıcısı da ABD'dir. ABD'deki tıkanma ve ithalatındaki azalma Çin'i de yavaşlatmakta gecikmeyecektir. Dolayısıyla dünya ekonomisinin krizine Çin'in çare olması mümkün değildir. Bu durum daha küçük Asya ekonomileri için de fazlasıyla geçerlidir.

Geç kapitalizmin krize yol açan bu dinamiğinin arkasında şöyle bir dinamik bulunmaktadır: Kapitalist sistemin döngüsü kar etrafında gerçekleşir. Kar için kapitalistler arasında (serbest piyasanın ötesine geçen tekelleşmenin yanı sıra mafya ilişkilerinin de kullanıldığı) sınırsız bir rekabet yaşanır. Kapitalist sisteme has plansızlık ve açgözlülük piyasa anarşisi anlamına gelir. Piyasa anarşisinin doğrudan sonucu aşırı üre-

"ABD'de artık bir bankacılık krizi ve mali kriz olduğundan eminiz. Bu iş burada bitmez. Kolay kolay toparlayamazlar. Bazı başlar kesilecektir. Bu başlardan bir kısmı banka ve mali kuruluşlar hissedarlarının, bir kısmı banka yöneticilerinin, diğer bir kısmı da bankalara tasarruflarını yatıran kişilerin olacaktır." (Ertuğ Yaşar, *Kriz Fırtınası Geliyor, Hazır Olun*, Referans Gazetesi, 18 Temmuz 2008)

tim, yani kapasite fazlasıdır. Aşırı üretim eritilmelidir, aksi takdirde mallar elde kalır, bu da para akışının durması ve patron için iflas yollarının açılması anlamına gelir. Üretim fazlası sorununun yapısal olarak çözümü, sadece yeni kıtaların üretim alanı haline gelmesi ve pazara açılıp yaygın meta döngüsünün içine girmesi ile mümkündür. Doğu Bloku'nun çözülüp pazara entegre olması, Çin'in serbest piyasaya geçmesi ve Hindistan'ın pazara girmesi 1990'lardaki kapitalist gelişmenin esas dayanağı olmuştur. Ne var ki bu süreçlerin bir doyum noktası bulunmaktadır ve bunlara tarih boyunca fazla sık rastlanmaz. Dolayısıyla mevcut pazar içerisinde piyasanın üretim fazlasını eritmesi için kapitalistlere tüketimi kışkırtmaya çalışmaktan başka çare kalmaz. Bunun yolu da kredi araçları vb.'ni devreye sokmaktan geçer. Bu ise krizi daha derinleştirmek üzere ötelemekten başka bir anlam ifade etmez. Kaçınılmaz kriz kapıya dayandığında patronlar adına her şey daha zor olacaktır.

Kapitalist sistemdeki son krizin arkasındaki yapısal süreçlerden biri de üretici olan ve olmayan sektörler arasındaki dengeyi değiştirmiş olmasıdır. Kapitalist sistemde karın kaynağı imalat, madencilik, ulaştırma ve haberleşme gibi üretici sektörlerdir. Bu sektörler finansman için bankacılığa ve finans kuruluşlarına ihtiyaç duyarlar. Bundan başka araçlar, reklam sektörü, hukuki işler, komisyoncular, bayilikler vb. sistemin çarklarının dönmesini sağlarlar. Ama bunlar üretici sektörler değildir. Değer-kar döngüsünü yaratan üretici sektörlerdir. Üretici olmayan sektörler ile sağlık, eğitim, yargı, polis ve ordu gibi hükümet işleri, üretici sektörlerin yarattığı değer-kar döngüsünden beslenirler.

İşte son çeyrek asırdır gelişmiş Batı ülkelerinde üretici olmayan sermayenin üretici sektörler aleyhine büyüme eğilimi yaşanıyor. Bunun sonucu olarak bu ülkelerde ekonominin büyümesi çok sınırlı düzeyde kalıyor (en iyi durumda %3'ü geçemeyen bir oran). Öte yandan üretici sektörler üretim maliyetlerinin düşüklüğü sayesinde giderek Asya'ya kayarken bu ülkeler Çin örneğinde olduğu gibi çeyrek asır zarfında hızlı büyüme kaydedebildiler. Daha büyük miktarlarda sermaye, üretici olmayan sektörler yatırıldıkça sorun giderek büyümekte ve özellikle üretici sektörün kar oranlarındaki düşme eğilimine paralel olarak kriz derinleşmektedir. Üretici olmayan sektörlerdeki meblağlar şiştikçe dünya ekonomisi giderek daha fazla biçimde sanallaşıyor ve kriz kaçınılmaz hale geliyor.

Artan Enerji ve Emtia Fiyatları

Krizin bir başka göstergesi de enerji ve emtia fiyatlarındaki büyük artış. The Goldman Sachs meta fiyat endeksi 2007 başlarından itibaren ikiye katlanmış durumda. İtibari(nominal) petrol fiyatı bu süre içerisinde % 150 yükselmiş. Petrolün varil 140 doları bulmuşken artık 200-250 dolarlar

kimse için uçuk rakamlar değil. Elektrik, doğal-gaz gibi enerji unsurları kapitalist ekonominin can damarıyken enerji fiyatlarındaki artışların ekonomik daralmayı daha da yoğunlaştırması kaçınılmaz. Ayrıca enflasyonun daha da tırmanması ve halkın daha da yoksullaşması süreci artan enerji ve emtia fiyatlarıyla hızlanıyor. Bild gazetesi bu durumu şöyle özetliyor: *"Enerji piyasasındaki fiyat patlaması, milyonlarca insanı şoka uğrattı. Ayrıca bu insanların çoğu korku içinde: Bunun üstesinden nasıl gelebiliriz, diye. Zira yükselen fiyatlar, enflasyonu da tırmandırıyor. Endişe içindeki Federal Merkez Bankası, bu yıl için yüzde 3'lük artış bekliyordu. Ancak bu kadarı, 15 yıldan beri hiç yaşanmamıştı. Bunun anlamı ise şimdi; maaşlar enflasyon tarafından yok edilecek, insanların cüzdanları tekrar dolmayacak..."*

Petrol vb. emtia fiyatlarındaki artışlar spekülasyondan ziyade yapısal sorunlardan kaynaklanmaktadır. Irak'ın işgalinden önce petrolün fiyatı 20 doları bulmazken kimse artık eski fiyatlara döneceğini hayal edemiyor. Çünkü petrole arzı düzenli olarak talep edilen daha az kalıyor. Bu da fiyatlar üzerinde baskı yapıyor. Emperyalistler arasında bu kıt enerji kaynaklarının paylaşımı konusunda önümüzdeki süreçte çatışmaların çıkması kaçınılmaz gözüküyor.

Enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar bu malları ithal eden

Türkiye gibi ülke ekonomilerinin cari açığını kapanmaz duruma getirerek bu ülke ekonomilerini çöküş durumuna getirmektedir. Bu ülkelerdeki egemen sınıf bu açığı yabancı yatırımla esasen de yüksek faizle borçlanarak kapamaya çalışırlar. (Bu faizler emekçilerin cebinden ödenmektedir.) Sıcak para diye anılan bu paranın başka bir yere yönelmesiyle bu ulusal ekonomilerin çökmesi kaçınılmaz olacaktır.

Gıda Krizi

Krizin emekçi sınıfları doğrudan etkilediği alanların başında gıda fiyatlarındaki büyük artış geliyor. Yoksulluğun ve açlığın sorumlusu olan emperyalist sistemin araçlarından biri olan Dünya Bankası'nın başkanı Zoellick hiç utanmadan "müdahale edilmezse 100 milyon yeni yoksulun ortaya çıkacağını" söylüyor, biz ekleyelim halen yavaş yavaş eriyerek ölüme yaklaşan açlar ordusuna yüz milyonlarca aç daha katılacak. Geçen yıl dünya fiyatları buğdayda yüzde 130, soyada yüzde 83, pirinçte yüzde 74, mısırdaki yüzde 31 arttı. Gıda fiyatları üç yılda yüzde 83 yükseldi.

Bütün bu fiyat artışlarına karşın yoksulluğun

Yoksulluğun ve açlığın sorumlusu olan emperyalist sistemin araçlarından biri olan Dünya Bankası'nın başkanı Zoellick hiç utanmadan "müdahale edilmezse 100 milyon yeni yoksulun ortaya çıkacağını" söylüyor, biz ekleyelim halen yavaş yavaş eriyerek ölüme yaklaşan açlar ordusuna yüz milyonlarca aç daha katılacak.

Ayaklanma, genel grev, kitle gösterileri ve çatışmaları emekçi sınıfların kapitalist krize cevabı olarak algılamak mümkün. Mısır, Ürdün ve Yemen'den Arap işçiler; Afrika'dan Tunus, Kamerun, Mozambik, Burkino Faso, Moritanya, Fildişi Sahilleri, Senegal ve Etiyopya; Asya'da Bangladeş, Pakistan, Özbekistan, Endonezya ve Filipinler'de; Latin Amerika'da Haiti ve Bolivya'da emekçiler gıda fiyatları ve yoksullaşmayı protesto için eylemliliğe geçtiler. Gösteriler de 100'e yakın kişi ölürken, Haiti'de başbakan istifa etmek zorunda kaldı. Mısır'daki grev ve eylemler sadece Mısır egemen sınıfını değil tüm dünya kapitalistlerini korkutur cinstendi. Tunus'taki eylem ve grevlerin kanla bastırılmasını da Arap işçi sınıfının uyanışının işaretleri olarak ele alabiliriz. Burada dikkat çekilmesi gereken ilk durum 1970'lerden sonra ilk defa emekçiler eşzamanlı eylemlilere imza atarak alanları kapladılar ve kanlarını akıttılar.

yaygınlığını Birleşmiş Milletler itiraf ediyor. BM rakamları, her gün 850 milyon insanın yatağa aç girdiğini, 1 milyar insanın günlük kazancının bir doların, 2 milyar insanın günlük kazancının ise 2 doların altında olduğunu açıklıyor.

Türkiye'de halkın temel gıdalarına ilişkin bazı veriler şöyle: Pirinç fiyatı %100 artmışken, Tayyip Erdoğan'ın pirinç bulamıyorsanız bulgur yiye diyerek halka tavsiye ettiği bulgurun fiyatları 8,5-9 ykrş'tan 2 YTL'ye çoktan geçmiş durumda. Fasulye, barbunya, mercimek gibi bakliyat ürünleri 2007 Eylülünden bu yana %100-150 oranlarında zamlandı. Aynı şekilde 5 kiloluk ayçiçeği yağı 2007 Kasım ayında 9 YTL'den satılıyorken çoktandır 20 YTL'den satılmaktadır.

Durum gelişmiş Batı ülkelerinde de aynı. Bunlardan İngiltere'ye ilişkin olanını Guardian gazetesinden aktaralım: "Ülkedeki gıda fiyatlarındaki artışın son 18 yılın zirvesinde". Ülkede geçen bir yıl içinde yumurtanın yüzde 16.6, etin yüzde 8.8, ekmeğin yüzde 9.1, sıvı yağların ise yüzde 20.1 oranında zamlandığını duyuran gazete, her geçen gün daha çok sayıdaki İngiliz tüketicinin, daha düşük kaliteli mallar satan ucuz marketlere yöneldiklerini bildirdi. Bu durum, aslında, bir tarihsel eğilimin ifadesi: Refah toplumu olarak adlandırılan ülkelerdeki emekçilerin yaşam standardı gün geçtikçe bozulmaktadır. Bu coğrafyalardaki sınıflar arasındaki makasın gittikçe açılması sınıf çatışmalarının şiddetlenmesini ve yakıcılaşmasını beraberinde getirecektir.

Ayaklanmalar, Sınıf Mücadelesi Keskinleşiyor

Kapitalist krizle birlikte emekçi kitlelerin sabırları da taşmış durumda. Gıda fiyatlarındaki artış ve hayat pahalılığı karşısında kitlelerdeki öfke giderek büyüyor. Mısır ve Haiti'de en olgun formlarına bürünen ayaklanmalar kapitalist sınıflarda tedirginlik yaratıyor. Time dergisi, "Yavaş yavaş hissedilmeye başlanan gıda maddelerindeki fiyat artışlarının, dünya barışını tehdit eden konular listesine dahil edilmesi gerekir" diye yazarken. Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinatörü John Holmes, "Gıda krizinin güvenliğe etkileri azımsanmamalı, dünya çapında bir gıda isyanları dalgası ile karşı karşıya kalabiliriz" diyerek kendileri açısından durumun vahimliğini ifade ediyor.

Ayaklanma, genel grev, grev, kitle gösterileri ve çatışmaları emekçi sınıfların kapitalist krize cevabı olarak algılamak mümkün. Mısır, Ürdün ve Yemen'den Arap işçiler; Afrika'dan Tunus, Kamerun, Mozambik, Burkino Faso, Moritanya, Fildişi Sahilleri, Senegal ve Etiyopya; Asya'da Bangladeş, Pakistan, Özbekistan, Endonezya ve Filipinler'de; Latin Amerika'da Haiti ve Bolivya'da emekçiler gıda fiyatları ve yoksullaşmayı protesto için eylemliliğe geçtiler. Gösteriler de 100'e yakın kişi ölürken, Haiti'de başbakan istifa etmek zorunda kaldı. Mısır'daki grev ve eylemler sadece Mısır egemen sınıfını değil tüm dünya kapitalistlerini korkutur cinstendi. Tunus'taki eylem ve grevlerin kanla bastırılmasını da Arap işçi sınıfının uyanışının işaretleri olarak ele alabiliriz. Burada dikkat çekilmesi gereken ilk durum 1970'lerden sonra ilk defa emekçiler eşzamanlı eylemlilere imza atarak alanları kapladılar ve kanlarını akıttılar.

Derken petrol fiyatlarındaki artışlar kitlelerin sokakları doldurmasına ve grevlere vesile oldu. Petrol fiyatlarındaki artışın doğrudan karşılığı pahalılıktaki büyüme ve yoksulluktaki büyüme olduğu için protestoların yükselmesi kaçınılmaz oluyor. Balıkçılar ve nakliyecilerin İspanya ve Portekiz'de düzenledikleri grev ve gösterilerde 2 kişinin ölmesi Avrupa'nın uzunca bir süredir yaşamadığı bir olaydı ve sınıf çatışmasının sertleştiğinin bir kanıtı oldu. Avrupa'da Fransa, Belçika ve İngiltere'de taşımacılar yolları trafiğe kapattılar.

Malezya, Filipinler, Nepal, Yemen, Mısır, Güney Kore ve daha birçok ülkede petrol fiyatlarındaki artışlar protesto edildi.

Üstelik enerji kullanımının belirleyici olduğu tarım, balıkçılık gibi sektörlerdeki küçük burjuva kesimler iflasla karşı karşıyalar bu da küçük burjuvazinin kriz karşısında yok olmakla karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Bu da akıllara 2001 krizinde Türkiye'de yaşanan radikal esnaf eylemlerini akıllara getiriyor.

Emperyalist Çelişkiler

ABD'den kaynaklanan bu kriz, ABD'nin dünyanın tek süper gücü olma iddiasından tamamen uzaklaşmasının hem sonucu hem de bu süreci hızlandıran bir faktör durumunda. Son 25 yıldır yıllık ortalama %10 büyüyen Çin ekonomisi, Çin'i bir süper güç haline getirdi. Satın alma paritesine göre Çin dünyanın ikinci büyük gücü durumuna gelmiş durumda. ABD'nin 14.1 trilyon dolar ile birinci olduğu listede, Çin 7.7 ile ikinci, Japonya 4.4 ile üçüncü durumda. Çin 2008 yılında dünyanın en büyük ihracatçısı durumunda. Ekonomik gücün genel olarak Asya'ya kayma eğiliminde olduğu gözleniyor. Çin pazarında yaklaşık 650 bin yabancı işletme ve 1 trilyon dolarlık bir yabancı sermaye bulunmakta. Goldman Sachs'a göre Çin ekonomisi büyüklük açısından 30 yıl sonra ABD ekonomisini yakalayacak. Hindistan da üçüncülüğe yerleşecek.

Bu iktisadi eğilimin elbette siyasal yansımaları olmaktadır. Çin'in durumunu 20.yy'ın başındaki ABD'ye benzetebiliriz. ABD'ye de 20.yy'ın başındaki Britanya Krallığı'na. Dünyadaki her beş kişiden birinin yaşadığı Çin, nüfusu, yüzölçümü, ekonomik canlılığı ve devlet geleneği ve imparatorluk geçmişiyle ABD'nin en büyük rakibi durumundadır. Daha şimdiden dünya emperyalist siyasetinin en

önemli aktörlerinden biri durumunda olan Çin, ABD ve müttefikleriyle yarı örtük bir çatışma içerisinde. Çin; İran, Sudan ve Kuzey Kore'ye ABD merkezli müdahalenin en büyük caydırıcısı konumundadır. Myanmar'daki askeri cunta Batı destekli müdahalelere Çin sayesinde direnebilmiştir. Yine, Sudan'ın Darfur bölgesinde Müslüman olmayan yerli halka karşı acımasız bir yok etme kampanyası düzenleyen Sudan rejiminin en büyük destekçisi o ülkede milyarlarca dolar yatırımı olan Çin'dir. ABD de buna karşın Tibet'i mümkün mertebe kaşıyıp çatışmayı Çin'in içine taşıyarak Çin'e gözdağı vermiştir.

Birinci Dünya Savaşından sonra başlayan ve 1945'te sonlanabilen sürekli savaş sürecini Almanya, Japonya ve ABD'nin uluslararası dengeleri sarsan hızlı kalkınması tetiklemişti. Şimdi de Rusya ve Çin hızlı kalkınarak dengeleri sarsıyor (Hindistan da sayılabilir). Çin hızla büyüyen ekonomisi için acil olarak enerjiye gereksinim duymaktadır. ABD de Çin'in enerji sevkiyatını kendisine bağlayarak Çin'in gelişimini frenlemek ve kendisine bağımlı kılmak istemektedir. Irak'ın ve Afganistan'ın işgalini bu çerçevede algılamak gereklidir.

Yükselen bir diğer emperyalist güç de Rusya'dır. Enerji zengini olan Rusya, hızla artan petrol ve doğalgaz fiyatlarından en çok faydalanan emperyalist odak durumundadır. Bu sayede hem büyük ekonomik kazanç elde ederken hem de enerjiyi bir dış politika aracı olarak çok etkili bir şekilde kullanmaktadır. Kafkasya, Doğu Avrupa, Orta Asya ve yer yer Ortadoğu'da ABD ile kıran kırana bir çatışma içindedir. Lübnan Savaşı'nda Hizbullah'ın kullandığı silahların Rus menşeli olması boşuna değildir. Rus egemen sınıfının dünyanın süper gücü olma hayaliyle SSCB dönemine özlem duyduğu kimse için sır değildir. Kızıl Meydan'da SSCB'nin yıkılışından sonra ilk kez nükleer başlıklı füzeler, son teknoloji uçaklar vb. ile geçit törenin yapılması anlamlıdır.

Dünya hızlı bir silahlanma yarışı içerisinde. ABD yıllık 550 milyar dolarlık bir ordu beslemektedir. Rusya enerjiden elde ettiği paranın önemli bir kısmını silaha yatırmaktadır. Çin ve Hindistan hızla silahlanmaktadır. Dünyada halen 250 tane nükleer reaktörün yapımına halen devam edilmektedir. Çin sadece 2007 yılında ordudaki modernizasyon için 139 milyar dolar harcamıştır.

Enerji rezervlerindeki kıtlık ve fiyatlardaki artış çatışma potansiyellerini daha da körüklemektedir. Hindistan ve Çin'in enerji talebinin hızlı bir şekilde artmaya devam edeceği göz önüne alınırsa emperyalist çekişmenin savaşlara gebe olduğunu görürüz. Küresel ısınmaya ve artan tüketime bağlı olarak su kaynakları üzerindeki emperyalist çekişmenin de şiddetleneyeceğini düşünebiliriz.

AB'nin emperyalist denklemlere doğrudan katılımı için Türkiye'yi içine almak isteyeceğini kesindir. Ne var ki böyle büyük bir hamleyi finanse edecek ekonomik gelişkinlik AB'de bulunmamaktadır. Bu nedenlerden ötürü AB'nin bağımsız bir rolden ziyade ABD öncülüğünde hareket etmek zorundadır. Öte yandan ABD'nin içine sürüklendiği kriz AB ülkelerini vurmakta gecikmeyecektir. Bu durumda özellikle doğu Avrupa ekonomilerinde ciddi kırılmaların yaşanması kaçınılmazdır.

Çatışma alanlarından birisi de Latin Amerika'dır. Arka bahçesinde solun yükselmesinden ve ulusalcı- reformist iktidarların yönetime gelmesinden ve özellikle Chavez bir miktar da Morales'in ABD'nin alternatifi emperyalist projelere imza

atmasından büyük huzursuzluk duyan ABD, Kolombiya'yı kullanarak bir gerilim siyaseti izlemekte ve savaş projesini yedekte tutmaktadır. Nitekim, bunu gören Chavez (kendi dar ulusal bakışına uygun olarak) Kolombiya'da mücadele eden solcu gerilla grubu FARC'a silah bırakma çağrısı yapmıştır. Afrika'da kapitalist emperyalist

sistemin yarattığı vahşet Raunda, Kongo, Angola ve Darfur'un ardından Güney Afrika'da o iğrenç yüzünü göstermiştir.

Kapitalist Kriz, Emperyalist Savaş, Devrim Diyalektiği

İktisadi krizler, kapitalist akıl dışılığın sonuçlarının uçlaşmış halde ortaya çıkmasıdır. Bu akıl dışılık karaya vurduğunda pandoranın kutusu açılmış olur. Kapitalist sistemde her zaman var olan açlık, krizle birlikte kemikli ellerini geniş yığınların gırtlaklarına götürür. Kapitalist sistem vahşetin, insanın insana zulmünün ta kendisidir, ama krizle bu, emperyalist katliamlara dönüşür. Kapitalist sistem sömürü üzerine kuruludur ama kriz dönemlerinde sömürü düzeni emekçi sınıflar için her zamankinden çok daha ağır ve katlanılmazdır. İçinden geçmekte olduğumuz kriz konjonktürel bir kriz değil, sistemin sallanmasına yol açan derin yapısal bir aşırı üretim bunalımının ifadesidir. Dolayısıyla kriz koşulları ve sonuçları et-

Birinci Dünya Savaşından sonra başlayan ve 1945'te sonlanabilen sürekli savaş sürecini Almanya, Japonya ve ABD'nin uluslararası dengeleri sarsan hızlı kalkınması tetiklemişti. Şimdi de Rusya ve Çin hızlı kalkınarak dengeleri sarsıyor (Hindistan da sayılabilir). Çin hızla büyüyen ekonomisi için acil olarak enerjiye gereksinim duymaktadır. ABD de Çin'in enerji sevkiyatını kendisine bağlayarak Çin'in gelişimini frenlemek ve kendisine bağımlı kılmak istemektedir. Irak'ın ve Afganistan'ın işgalini bu çerçevede algılamak gereklidir.

kisini uzun bir süre sürdürecektir. Önümüzdeki süreç ve yıllar büyük sarsıntılar dönemidir. Ekonomik çöküşün derinliğini ve süresini belirlemek güçtür. Fakat her ihtimalde bu çöküş 1974'ten ve belki de İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşananların en ciddiisi olacaktır. Bunun 1929'u takiben yaşanan depresyona dönüşme olasılığı göz ardı edilemez. Madalyonun diğer yüzünde ise kapitalist krizlerle ele ele giden emperyalist savaşlar bulunuyor. Bu anlamda İran'ın ABD ve İsrail tarafından vurulması söz konusudur. İran'ın Irak olmadığı düşünülse de savaşın esas belirleyeni İran'ın savaş kapasitesi değil kapitalist krizin derinliği olacaktır. Kapitalist ekonominin temel girdisi olan enerjinin elde edilme biçimi olan petrol türevlerindeki kıtlık enerji savaşlarını zorlamaktadır.

Biraz da Türkiye'ye yakından bakalım: Türkiye ekonomisi 2003-2007 arasında sanal bir büyüme dönemi geçirmiştir. Bu süreç de dünyada olduğu gibi tıkanmaktadır. Ekonominin verdiği açıklar yüksek faizle elde edilen borç paralarla çevrilmektedir. Bu yükü çevirmek için dünyadaki en yüksek faizi Türkiye vermektedir. Bu bedel tabi ki emekçi sınıfların cebinden

2001 krizinden farklı olarak Türkiye'de yönetici sınıf içerisinde kökü çok derinlerde olan amansız bir kavga yürütülmektedir. Egemen sınıfın bölünmüş olması sınıf hareketinin gelişimi adına bir fırsattır. Her şeyden önce kendi arasındaki kavgaları kızıştıran kızıyan hâkim sınıfların eşgüdümü ve bütünlüğü bozulmaktadır. Bu durumda emekçi sınıflar lehine avantajlı bir durumdur. Ama bu potansiyelin gerçeğe dönüşebilmesi egemen sınıf siyasetinden bağımsızlaşmış devrimcilerin emekçi sınıflar içerisinde güç kazanması ile mümkündür.

çıkılmaktadır. Burjuva medyanın sıcak para dediği rantçı yerli ve yabancı kapitalistlere Türkiye emekçi sınıflarının alınterinin hortumlatılmasına dayanan bu döngü dünyadaki krizle birlikte sarsılmaktadır. Dünya ekonomisindeki krizin aşama kaydettiği şu sıralar Türkiye'ye gelen sıcak para düşüş gözlemlenmektedir. Yüksek faiz - düşük kur denklemi yavaş yavaş göçmektedir. Bu durumda halen devam etmekte olan kriz süreci fırtınaya dönecektir ve emekçi sınıfların içinde bulunduğu dar boğaz tam bir yıkıma dönüşecektir.

Her kriz otomatik olarak sınıf mücadelesinin keskinleşmesini beraberinde getirmeyecektir. 2001 krizi örneğinde olduğu gibi işçi sınıfı atomize olup tümünden etkisizleşebilir. Ama her şeyin bir sınırı vardır. Yaşam standartlarındaki hızlı düşüş ve uzun süreli yoksulluklar toplumsal dokuyu sarstığında kitleler er veya geç radikalleşeceklerdir. 2001 krizinde küçük burjuvazinin mahvoluşu karşısında ortaya koyduğu keskin eylemler bunun bir göstergesidir.

Öte yandan 2001 krizinden farklı olarak Türkiye'de yönetici sınıf içerisinde kökü çok derinlerde olan amansız bir kavga yürütülmektedir. Egemen sınıfların kavgalı taraflarının savaştan galip çıkmaları için halkın desteğini kazanmaları belirleyici olduğu için halkı kendi projelerine inandırmaya çalışıyorlar. Bunun neticesinde işçi sınıfı politikleşiyor. Troçki Rus Devriminin Tarihi adlı eserinde, bir devrimin ilk göstergesinin kitlelerin politik yaşama katılması olduğunu açıklıyordu. Bu artık ABD'de ve bütün diğer ülkelerde yaşanmaktadır. Şimdilik sosyalistlerden uzaktalar ama bireyler politik kişiler haline geldiler. Yaşamın radikalleştiği ölçüde fikirleri de radikalleştireceğini unutmamak gerekiyor.

Egemen sınıfın bölünmüş olması sınıf hareketinin gelişimi adına bir fırsattır. Her şeyden önce kendi arasındaki kavgaları kızıştıran kızıyan hâkim sınıfların eşgüdümü ve bütünlüğü bozulmaktadır. Bu durumda emekçi sınıflar lehine avantajlı bir durumdur. Ama bu potansiyelin gerçeğe dönüşebilmesi egemen sınıf siyasetinden bağımsızlaşmış devrimcilerin emekçi sınıflar içerisinde güç kazanması ile mümkündür.

Nepal Gerçeği ve Türkiye Solunun İflası

Eylemlerde Türkiyeli Maoistlerin kortejlerinden yükselen *Nepal'de iktidara yürüyoruz* sloganlarına eklenen *"Nepal'de seçimler... Maoist partinin büyük başarısı!"* (<http://www.kizilbayrak.net/rss/arsiv/2008/04/13/artikel/169/nepalde-maoist-1.html>), *"Dünyanın çatısında emekçi rüzgarı"* (<http://www.alinteri.org/?p=7549>), *"Halk için bir zafer!"* (http://www.atilim.org/haberler/2008/06/10/Halk_in_bir_zaffer.html) şeklindeki zafer kutlamaları

Nepal küçük olsa da Nepal'de yaşananlar dünya tarihinde büyük izler bırakacak potansiyeli barındırmaktadır. ABD ve diğer tüm burjuva güçler de bunu engellemek için halen Nepal'de yoğun mesai yapıyorlar. Tarihin sonu geldi, komünizm öldü çığırtkanlıkları yapanlara karşı Nepal'deki proleter devrim, 21. yüzyılın Ekim devrimi, ibrelerin tekrar proletarya, ezilenler ve sosyalist mücadele yönünde dönmesini sağlayacaktır. Ne yazık ki Nepal'de devrimin Menşevikleri sahne alırken Bolşevik aktörler ortada yoktur, meselenin özü de burada yatmaktadır.

karşısında Nepal'de yaşanan gerçekleri bir kez daha masaya yatırmak gerekiyor. Küçük burjuvaya has iktidar korkusunu, burjuva parlamentarizmine duyulan saygıyı, dar ulusal bakış açılarını, Stalinci aşamalar teorisini ve bütün bunların ifade ettiği Menşevizmi Nepal üzerinden aklayan Türkiye solunun büyük kısmına cevap vererek devrimci Marksizmin ilkelerini ortaya koymak üzerinden atlanılamayacak bir görevdir.

İncelememize başlamadan önce "Nepal küçük, dünya siyasetinde etkisiz bir ülke; onu bu kadar gündeme almanın ne gereği var" diye düşünebilecekler karşı bu konuya bir açıklık getirmek gerekir. Sadece Maoizmin son tahlilde oynayacağı rolü görmek açısından bile bu inceleme gereklidir. Kaldı ki Türk solunun önemli bir kesminin Nepal'deki gelişmelere alkış tuttuğu düşünüldüğünde meselenin küçük burjuva programla proleter devrimci program arasındaki fark olduğunu, bunun da evrensel bir karakter taşıdığını bu inceleme ortaya koyacaktır.

Ancak Nepal'in kendisini önemsiz bir ülke olarak görmemek gerek. Nepal stratejik olarak Hindistan'la Çin arasında ve enerji zengini

Orta Asya'ya bitişik olarak konumlanmış bir ülke. ABD'nin Nepal'le yoğun olarak ilgilenmesi, eski ABD başkanı Jimmy Carter'ın ziyaretleri boşuna değil. ABD, Çin'i çevreleme stratejisi çerçevesinde Nepal'deki etkisini önemsiyor. Ayrıca, Nepal'deki devrimci bir atılım ile elde edilecek başarının etkisinin önce Asya'ya, sonrada dalga dalga dünyaya yayılacağını düşünerek gelişmeleri incelemek gerekir. Yani Nepal küçük olsa da Nepal'de yaşananlar dünya tarihinde büyük izler bırakacak potansiyeli barındırmaktadır. ABD ve diğer tüm burjuva güçler de bunu engellemek için halen Nepal'de yoğun mesai yapıyorlar. Tarihin sonu geldi, komünizm öldü çığırtkanlıkları yapanlara karşı Nepal'deki proleter devrim, 21. yüzyılın Ekim devrimi, ibrelerin tekrar proletarya, ezilenler ve sosyalist mücadele yönünde dönmesini sağlayacaktır. Ne yazık ki Nepal'de devrimin Menşevikleri sahne alırken Bolşevik aktörler ortada yoktur, meselenin özü de burada yatmaktadır.

Nepal'in Mücadele Tarihi

Dünyanın çatısı olarak bilinen Himayalar üzerine yerleşmiş Nepal, köklü ve güçlü bir mücadele tarihine ve halen devam eden yüksek bir örgütlülük düzeyine sahip. 1950'lerden beri komünist parti geleneği (NKP) ve bu gelenekten kopan unsurlarla sol (Stalinist çizgide) Nepal'de etkili bir unsur oldu. Bu unsurlar, ülkede parlamenter yollarla iktidara ulaşabilecek kadar güçlendikleri her durumda mevcut rejime eklenme yoluna girdiler. Bu da birçok bölünmeyi beraberinde getirdi. (Nepal'de 20'ye yakın komünist parti var.) 1990 yılında meşruti monarşinin ilanı ve çok partili hayata geçişle birlikte komünist partilerin birleşmesiyle oluşan NKP-BML(Birleşik Marksist Leninist) burjuva partilerle birkaç kez iktidar ortağı oldu, azınlık hükümeti kurdu; yozlaşmanın dibine vurdu. Halkın artan hoşnutsuzluğu ve buna karşın varolan komünist partilerin yozlaşmışlığı 1995 yılında kurulan Nepal Komünist Partisi-Maoist(NKP-M)'in hızla güçlenmesini sağladı. NKP-M yürüttüğü silahlı mücadele ile başlangıçta ciddiye alınmasa da hızla kitle içinde etki buldu ve büyük destek kazandı. Binlerce kişinin öldüğü 5 yıllık iç savaş sonunda kırsal alanın büyük çoğunluğunda kontrol sahibi oldular. Ama daha o saatte NKP-M'nin stratejisindeki tıkanma ortaya çıkmaya başlamıştı. NKP-M rejime öldürücü darbeyi vurabilecek güçteyken ateşkes ve karşılıklı çatışmalarla olayların gelişimini birkaç yıllığına yavaşlattı. Örneğin, NKP-M 2004 yılında, BM iki taraf arasında arabulucu olsun bu çerçevede silahları teslim edelim çağrısı yapılmaktaydı(<http://www.barikat-lar.de/barikat/20/nepal1.htm>).

Ne var ki Nepal'in yoksul halkının mücadele azmi 2006 Nisan ayaklanması krallığı mezara gön-

derirken NKP-M'nin de tikanışının ve çelişkilerinin ortaya çıkmasını sağlayacaktı.

Nisan 2006 Ayaklanması

Nepal'de sınıf mücadelesi Şubat 2005'te kralın parlamentoyu feshedip olağanüstü hal ilan etmesiyle yeni bir döneme girdi. Kasım 2005 ise burjuva partilerini ulusalcı-ilerici güç olarak tanımlayan NKP-M'nin, "Yedi Partili İttifak" diye bilinen cılız Nepal burjuvazisi ve üst-orta sınıflarını temsil eden burjuva koalisyonla işbirliği içinde çalışacağını duyurması yeni bir dönemece tekabül ediyordu. NKP-M, kendi güçleriyle krallığı ortadan kaldırmayı rahatlıkla başarabilecekken küçük burjuva çizgisine has bir iktidarsızlık örneği göstererek çökmekte olan ve çökmesi gerektiği konusunda neredeyse bir konsensus olan krallık karşısında bile burjuvaların ve emperyalist sistemin desteğini aradı. 22 Kasım 2005'te NKP-M, "otokratik monarşiyi ortadan kaldırarak gerçek demokrasiyi kurmak" için demokratik güçlerle ittifaka girdiğini açıkladı. (www.nepalnews.com, 22 Kasım)

2006'nın ilk aylarından başlayarak kitlelerin yaşadıkları sefalet düzenine karşı öfkeleri patlama noktasına geldi. Kraldan umudunu kesen Nepal burjuvazisinin de içinde yer aldığı büyük bir muhalefet dalgası tüm ülkeyi sardı. Krallığı son verilmesi talebiyle 100 bin kişinin katıldığı gösteriler düzenlendi. Genel grevle hayat tamamen durdu, blokajlarla düzen tamamen devre dışı bırakıldı. Sokağa çıkan kitlelere ateş açılmasıyla iki haftada yirmiyeye yakın gösterici öldürüldü. Sokağa çıkma yasağı ve vur emrine rağmen kitleler sokaklarda direnişin parçası olmaya devam ettiler. Kitlelerin kararlı mücadelesi, şubat ayında parlamentoyu feshederek mutlak hakimiyetini ilan eden Kral Gyanendra'yı geri adım atmaya ve Nisan 2006'da parlamentoyu açmaya zorladı.

Nisan ayaklanması işçi sınıfı öncülüğündeki işçi-köylü ittifakının proleter devrimle burjuvazi ve diğer gerici sınıfları mülksüzleştirip feodal kalıntıların tasfiyesi için en uygun dönemdi NKP-M'nin çağrısıyla iktidar kolaylıkla işçi sınıfı ve yoksul köylülerin eline geçebilirdi. NKP-M ve diğer komünist partiler için Menşevik aşamalar teorisi, burjuvaziye ilerici anlamlar yüklenmesi bunları dökülmekte olan rejimin mezar kazıcısı değil hastabakıcısı yaptı.

Krallığa son darbeyi vuran rejimin kalbi büyük şehirlerdeki yaşamı durduran işçi sınıfı ve kent yoksullarının eylemleri oldu. Yoksul köylülerin direnişiyle sarsılan krallığı işçi sınıfının 10 günlük genel grevi köklerinden salladı ve eski ve yeni Nepal arasında büyük bir uçurumu açan yeni dönemi araladı.

Nisan ayaklanması işçi sınıfı öncülüğündeki işçi-köylü ittifakının proleter devrimle burjuvazi ve diğer gerici sınıfları mülksüzleştirip feodal kalıntıların tasfiyesi için en uygun dönemdi NKP-M'nin çağrısıyla iktidar kolaylıkla işçi sınıfı ve yoksul köylülerin eline geçebilirdi.

Alt sınıfların politik liderliğini NKP-M yapmaktaydı. NKP-M, ise tıpkı diğer komünist partiler gibi uzlaşmacı bir tutum takınıyordu. NKP-BML, NKP-M ya da diğerlerinin aynı noktaya gelmesi tesadüf değil. NKP-M ve diğerleri için Menşevik aşamalar teorisi, burjuvaziye ilerici anlamlar yüklenmesi bunları dökülmekte olan rejimin mezar kazıcısı değil hastabakıcısı yaptı.

NKP-M, Nepal burjuvazisi ile uzlaşma yoluna gitti. Doğu Asya'daki hızlı kalkınan Çin, Güney Kore, Singapur, Hong Kong örneklerine öykünen Nepal burjuvazisi, bu yolda gerekli olan uluslararası sermaye ile tam en-tegrasyonun önünde bir engel olan monarşiyi kaldırmak istiyordu. Ama Nepal Kongre Partisi önderliğindeki burjuvazinin en çok önemsedığı şey monarşi kaldırılırken sömürülen sınıfların radikalizminin soğurulabilmesiydi. Bu ise ancak NKP-M'nin yapabileceği bir şeydi.

(Nepal burjuvazisi monarşinin sembolik bir kurum olarak kalmasını da isteyebilirdi) Ve gerçekten de monarşinin tasfiyesi tam da hayal ettiği şekilde, NKP-M'nin kitle dinamizmini frenleme güvencesi altında oldu.

NKP-M kapitalist ilişkilere karşı çıkmayacağını belirtti. Programını Kurucu Meclis'in oluşturulması ve burjuva demokrasisine geçilmesiyle sınırladı. Böylelikle alt sınıfların devrimci mücadele boyunca kanlarıyla ödedikleri ağır bedeller büyük sermayenin önünü açmaya yaramış oldu. Burjuvazinin krallığın yıkılması ve parlamento burjuva düzene geçişi kabul etmesi bundandır. Yani NKP-M burjuva programı hayata geçirmektedir.

Olağan Burjuva Döneme Geçiş Süreci

16 Haziran 2006'da NKP-M ve Yedi Parti İttifakı masaya oturarak Kurucu Meclis seçimlerini gerçekleştirmek üzere anlaştılar. Anlaşma gereği Yedi Parti İttifakı liderliğindeki hükümet, parlamentoyu ve Maoistlerin kırsaldaki hükümetini feshedecek. Maoistler ve Yedi Parti İttifakı, Kurucu Meclis seçimlerine kadar geçici bir hükümet oluşturacak. Kurucu Meclis seçimlerinin yapılmasıyla birlikte Maoistler silahlarını Birleşmiş Milletler denetimine teslim edeceklerdi. Maoistler Kurucu Meclis seçimlerini yaşanmadan silahlarını BM'ye teslim ettiler. (Şimdilerde yaklaşık 30 bin NKP-M gerillası kamplarda olağanüstü kötü koşullarda barınmaya çalışıyor, bunların düzenli burjuva ordusuna katılması için pazarlıklar devam ediyor, ordu komutanı bunu kabul etmek istemiyor.) NKP-M, geçici parlamento ve burjuva ortaklı hükümetin içinde yer aldılar.

Kurucu Meclis seçimlerinin yapılması için üzerinde anlaşılan tarih Haziran 2007 olmasına karşın Nepal burjuvazisi seçimleri erteleye erteleye Nisan 2008'e kadar süreci uzattı. NKP-M, ne kadar ılımlı ve uzlaşmacı davranırsa davranırsa, Maoistlerin tanımladığı gibi süreç burjuva cumhuriyeti kurma süreci olunca burjuvazi sazı eline almak için elinden geleni yaptı. Nepal burjuvazisi kitlelerin devrimci enerjisinin boşalması, olayların yatışması ve kitle enerjisinin boşlamasıyla birlikte ibrenin NKP-M'den kendisine dönmesi için sabırla bekledi. Boşa uğraşmadığını da tarih kanıtladı.

NKP-M, sonunda 10 Nisan 2008'de yapılması için anlaştığı Kurucu Meclis seçimlerinden 601 üyeden 220'sini alarak çıktı. İlk Kurucu Meclisi toplantısı 28 Mayıs 2008'de düzenlendi ve 240 yıllık Shah monarşisinin sona erdiği ilan etti.

Kraliyet yanlılarının hezimetini ve NKP-M'nin aldığı oylar kitlelerin kökten bir değişim için ne kadar büyük bir arzu içinde olduğunu göstermekte. Seçim zafer ve arkadaki kitle desteği ne kadar büyük olursa olsun NKP-M'nin küçük

burjuva iktidarsızlığı ağır basıyordu. Çünkü NKP-M, süreci burjuva sınırlar içinde tutmak, burjuvalara ve onların emperyalist ortaklarına ne kadar ılımlı, uzlaşmacı olduğunu kanıtlamakla meşgul.

MAOİSTLERİN PROGRAMI

Burjuva Demokratik Devrim

NKP-M, Stalinist aşamalı devrim teorisiyle belirlenmiş bir programa sahip. Aslen Ekim Devriminde Bolşeviklerin gömdüğü daha sonraysa Stalinizmin yeniden dirilttiği 2.Enternasyonalci Menşevik çizgide olan bu tez uyarınca NKP-M, Nepal'de devrimin burjuva karakterde olması gerektiğini ve burjuvazinin de ilerici bir sınıf olduğunu savunmaktadır. Burjuvazinin örgütü olan Nepal Kongre Partisi'nin arkasında ise Hindistan ve ABD bulunmaktadır. İşte, bu durum NKP-M'yi emperyalizmle uzlaşmaya kadar götürmüştür. "Burjuvazinin ilerici kanadı"nı keşfetmek, Stalinizm ve onun bir versiyonu olan Maoizme has uzlaşmacı pratiğe teorik kılıflar bulma yönteminin iyi bir örneğidir. Ki 1927 Çin devrimi'nde Stalin, burjuva milliyetçisi Komintang'ı ilerici kanadı ilan etmiş, daha sonraysa bu ilerici kanat Çin Komünist Partisi militanlarının binlercesini katletmiştir. 1979 İran devrimine gelindiğinde bu ilerici kanat yine devrimcileri katleden Mollalar olmuştur! Bu konuda Stalinizmin sayısız icraatı örnek gösterilebilir.

Bu yaklaşım, tarihin temel dinamiğini sınıf savaşımını gören Marksizmin reddinden başka bir şey de değildir.

Monarşinin kaldırılması, eğer bazı unvan ve ayrıcalıkların kaldırılmasıyla sınırlı kalacaksa anlamsızdır (ki devrim burjuva sınırlar içine hapsedildiği sürece başka türlü olamaz). Akli başında hiç kimse yadsıyamaz ki demokratik görevlerin ye-rine getirilmesi gerekmektedir. Ancak burada sorun, bu devrimin hangi sınıfın önderliği altında, hangi sınıfın hegemonyasında gerçekleşeceği ve bu görevlerin ne tür bir siyasi iktidar aracılığıyla çözülebileceğindedir. Stalinci anlayış bunu burjuva demokratik bir aşamaya havale eder.

Öte yandan sadece demokratik görevlerin yerine getirilmesine dayanan bir program dahi burjuvaziyi aşmaktadır. Mülkiyet ilişkilerine dokunan herhangi bir adım, karşısında burjuvaziyi ve onun uluslararası ortaklarını bulacaktır. Ki buluyor da! Toprak sorununun çözüme kavuşturulması gibi demokratik görevlerin başında gelen bir konu bile şu an Nepal'de çözüme kavuşturulmamıştır. Bırakın topraksız köylüye toprak dağıtılmasını, ayaklanma sürecinde el konulan topraklar bile NKP-M'nin yardımlarıyla(!) geri alınmıştır:

"Karan Thapar: İnsanlar, Prachanda, el konmuş toprakları geri verme konusunda emir verse bile Maoist liderlerin ona aldırmayacaklarını söylüyorlar. Yerel kadrolarınız emirlerinize itibar etmiyor mu?

Prachanda: Hayır, durum böyle değil. Toprakların geri verilmesi meselesi, çok hassas bir meseledir. Nepal'in batı bölgelerinde süreci başlattık. Fakat mevcut durumda köylülerin iskânı meselesini halletmek zorundayız." [Kaynak: CNN - IBN News] (<http://solundogusu.wordpress.com/2007/06/28/roportaj-maoist-lider-prachanda-ile-nepalin-bugunu-ve-yarini-hakkinda/>)

Dünya üzerinde Latin Amerika'nın balta girmemiş yağmur ormanlarından, Güney Kutbunda yaşayan Eskimoların yaşamına, Afrika'nın savanlarından Asya'nın en uzak köşelerine kadar kapitalist üretim ilişkilerinin etki etmediği, yaşamın akışının belirleyeni olmadığı yer kalmamıştır. En ücre noktalar bile kapitalizmin tanımlayıcısı olan meta ekonomisinin yasalarıyla belirlenmiştir. 48 saatlik haftalık en uzun çalışma saatlerinin ve 0,16 dolarla en düşük saat ücretinin olduğu Nepal'de bunlardan ayrı düşünülmez. Egemen bir sistem olarak "feodalizm" tanımlaması yanlıştır. Olsa olsa feodal unsurlarla kapitalist unsurların birarada bulunmasından bahsedilebilir, bu durumda bile feodalizm geçmişe ait olandır, gerilemektedir, en geri ülkelerin kaderi bile şehirlerde kapitalist ilişkilerin etrafında şekillenir. Bulundukları coğrafyalarda kapitalist üretim ilişkileri ile iç içe geçmiş (eski toprak ağalarının kapitalistleşmesi gibi) bu kalıntıları temizlemenin yolu kapitalist sistemi bertaraf etmekten ayrılmaz. Bu akıldan çıkarılmaması gereken ilk noktadır.

İkinci unutulmaması gereken nokta da burjuva demokrasileri en gelişkin olduğu ülkelerde ve genel olarak dünyada kitlelere ne sunmaktadır ki Nepal halkına da sunsun! Savaşlar, işgaller, sefalet, nükleer tehdit, katliamlar birer kazanımsa burjuva cumhuriyette bir kazanımdır! Burjuva demokratik devrim savunusu tarihin tekerleğini geri çevirmek istemekten, burjuva sistemin her yanından kokuştugu bu çağda bu çağrıyı yükseltmek gericilikten başka bir anlam taşımaz.

Maoistler, burjuva demokrasinin politik enerjiden yoksun, feodal rejimlere geçerli bir alternatif sunmaktan uzak olduğunu kavrayamamakta ve kendilerini burjuva demokrasisini kurmaya sınırlamakta, devrimi burjuva demokratik aşamaya hapsedmektedirler.

Nepal'de demokratik görevleri de gerçekleştirme sorumluluğu devrimci işçi ve yoksul köylülerin omuzlarındadır. Ancak proletarya diktatörlüğü bu görevleri yerine getirebilme kapasitesindedir. Devrimci atılımların önüne sonu gelemeyen aşamalar koyarak egemenler için devrim tehlikesini bertaraf eden Menşevik, Stalinist ve Maoist programların aksine devrimci Marksistler savaş bayraklarını süsleyen "sürekli devrim" şiarıyla devrimi sonuna, proletarya diktatörlüğüne götürmek için ileri atılırlar.

Nepal üzerine yazdığımız "İhanete Uğrayan Nepal Devrimi" yazımızda bunu şöyle ortaya koymuştuk:

"Oysa ki kulaklarını tıkamayan, gözlerini kapamayanlar açısından sürekli devrim çağrıları Marks'tan,

Prachanda:
"Sosyalizm için mücadele etmiyoruz. Biz sadece feodalizme karşı savaşıyoruz. Kapitalist üretim biçimi için savaşıyoruz. Kapitalistlere ve sanayicilere daha fazla kar sağlamak için uğraşıyoruz."
(Thomas Bell, "Nepal's 'fierce one' spurns Chairman Mao and claims centre ground in peace talks," The Telegraph, 1 Kasım 2006.)

Lenin'den, Troçki'den bu yana devrimci Marksistlerin ana çağrısıdır. Bunu Ekim Devrimi'nin 4. yıldönümünde yaptığı konuşmasında Lenin'in, burjuvazinin dünyanın hiçbir yerinde çözemediği olduğu burjuva demokratik görevleri Ekim Devriminin çok kısa bir sürede çözdüğünü belirtmesinden de anlayabiliriz:

'...Burjuva demokratik devrimin sorunlarını; ilerlerken, geçerken, bizim esas ve gerçek, bizim proleter-devrimci, sosyalist çalışmamızın "yan ürünü" olarak çözdük. Reformlar ... devrimci sınıf mücadelesinin yan ürünüdür. Burjuva demokratik dönüşümler ... proleter, yani sosyalist devrimin yan ürünüdür.... Birincisi ikincisine doğru büyür. İkincisi geçerken birincisinin sorunlarını çözer.'

İlmliliğini İspat ve Neoliberalizm Savunusu

Kurucu Meclis'in üyelerinin üçte birinden fazlasını kazanan NKP-M, burjuvaziye, iş çevrelerini ve yabancı yatırımcıları çıkarlarının korunacağına ikna etmekle meşgul. Bunu yaparken de neoliberal bir söylemde bulunmaktan kaçınıyor. NKP-M'ye göre kapitalist gelişim neoliberal politikalar temelinde gerçekleşecek. Emekçi sınıflar, acımasız sömürü şartlarında yerli ve yabancı sermayeyi zenginleştirecekler. Proje bu, pes doğrusu.

Maoist liderlerin ne sosyalizmle bir işleri var ne de işçi ve yoksul köylülerin çıkarlarını temsil ediyorlar. Aksine NKP-M liderliği feodalizme son vermek adı altında Nepal kapitalizmini kurtarmak için hareket etmektedir.

Nepal Times için yapılan bir röportajda, Bhattarai(NKP-M Başkan Yardımcısı) şöyle söylemişti:

"Feodalizme son vermek istiyoruz dediğimiz vakit, özel mülkiyeti ortadan kaldıracak anlamına gelmiyor. Şu anki ekonomik gelişmemiz, bizim dilimizde burjuva demokratik devrimdir; diğer bir deyişle, kolektifleştirme, toplumsallaştırma ve ulusallaştırma mevcut gündemimiz değildir. Bizim gibi zayıf ve geri kalmış bir

ülke için devlet düzenleyici ve kolaylaştırıcı bir rol oynamalı diyoruz. Mali politikalar ve vergi politikaları olmadan, yabancı yatırımlar daha baskın hale gelebilir bu nedenle devlet yerli özel sektörü ve serbest piyasayı korumalıdır." (http://www.atilim.org/haberler/2008/04/22/Bhattarai__Oyu_ve_mermileri_devrimde_birlikte_kullandik.html)

Bhattarai, bu sözleriyle ulus-devletin neoliberal tanımını da yapmış oluyor.

Prachanda ve Bhattarai, Nepal Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu ile görüşmesinde de aynı mesajı veri-yordu: "10 yıl içinde, bize ekonomik devrim için büyüdü bir çalışma yapmamıza ve dünyayı büyülememize izin verin.", "Özel yatırımlara izin vereceğiz ve de yabancı yatırımları destekleyeceğiz. Güveninizi kaybetmeyin, sanayiye zapt etmeyeceğiz. Ekonomik başarı kazanmak için sizin işbirliğimize ihtiyacımız var."

Bhattarai'nin açıklamalarına göre kendi yönetimleri altında ekonominin işleyişinde "Devlet iş yaşamına karışmayacak. Yatırımcıları üretkenliği artırmak ve iş olanakları yaratmak için teşvik edeceğiz." (<http://blog.com.np/united-we-blog/2008/04/16/its-economy-stupid-maoist-comrades-try-to-assure-the-business-community/>)

Prachanda, İngiltere kökenli Telegraph ile yaptığı röportajda uluslararası yatırımcılara sermayelerinin Nepal'de güvende olduğu garantisini verip ekliyordu: "Sosyalizm için mücadele etmiyoruz. Biz sadece feodalizme karşı savaşıyoruz. Kapitalist üretim biçimi için savaşıyoruz. Kapitalistlere ve sanayicilere daha fazla kar sağlamak için uğraşıyoruz." (Thomas Bell, "Nepal's 'fierce one' spurns Chairman Mao and claims centre ground in peace talks," The Telegraph, 1 Kasım 2006.)

Prachanda, yatırımcıları korumak için eski Maoist gerillalardan oluşan özel sanayi işletmelerini koruyacak 'sanayi güvenlik güçleri' kuracaklarına bile söz verdi.

Prachanda and Bhattarai, yoğun işgücü sömürüsüne dayalı Malezya, Güney Kore'yi yabancı yatırımı teşvik etmek için örnek alıyorlar. Nepal'de kutsanan "demokratik cumhuriyet" projesi halkların hayatında en ufak bir iyileşmeye tekabül etmeyecektir. Nepal'deki emekçi sınıflar tıpkı Çin, Vietnam vb ülkelerde gördüğü üzere yoğun bir sömürüye tabi tutulacaklardır.

Prachanda, bir açıklamasındaki "güçlü bir ulus inşa etmek için güçlü bir el lazım" sözü insana "demir lady" Margaret Thatcher'ı hatırlatıyor.

Maoist liderler, Dünya Bankası şefleriyle Nepal'de gelecek gelişimin planları için birlikte tartışmakta ve kendi yönetimlerinde burjuvazinin çıkarlarının korunacağı konusunda onlara söz vermektedir.

Bu konuda diğer bir ibret verici olay da Prachanda'nın Nepal'i "Asya'nın İsviçresi"ne dönüştürmekten bahsetmesi ve küreselleşmenin kaçınılmaz olduğundan dem vurmasıdır. (<http://www.independent.co.uk/news/world/asia/from-lotus-flower-to-the-fierce-one-the-story-of-the-maoist-who-took-power-in-nepal-808982.html>)

NKP-M Uluslararası Proletaryaya Değil Emperyalistlere Güvenmeyi Tercih Ediyor!

Stalinizmin, Maoizmin temel özelliklerinden biri proletaryanın uluslararası atılımlarına güvensizlik, dünya devrimine inançsızlık, bu çerçevede sosyalist dünya devrimine düşmanlıktır.

Hindistan, ABD müdahalesi ile ezilme fenomeni (ki Nepal burjuvazisi, Jimmy Carter gibi katillerle ittifaklara girmektense devrim mücadelesinde ezilmek büyük bir onur olacaktır) Maoistlerin Nepal burjuvazisi ve emperyalistlerle uzlaşma peşinde koşan kendi çizgilerinin bir meşrulaştırma aracıdır.

NKP-M, devrimci bir atılımla kaderini uluslararası proletaryayla ortaklaştırmaktansa uluslararası kapitalist sisteme bel bağlamayı tercih etmektedir. NKP-M, monarşiye son verip burjuva demokrasisini inşa etme sürecinde sadece cılız Nepal burjuvazisinin değil Hindistan, ABD, BM gibi emperyalistlerden de icazet alma derdindedir.

Prachanda, ilk ziyaretinde, "Hindistan'a değişen bir mesajla gidiyoruz.", "Sadece meşruti monarşiye arka çıktığı

Lenin, Rusya'da burjuvazinin çözemediği olduğu burjuva demokratik görevleri Ekim Devriminin çözdüğünü anlatırken sürekli devrim programını ortaya koyar: "...Burjuva demokratik devrimin sorunlarını; ilerlerken, geçerken, bizim esas ve gerçek, bizim proleter-devrimci, sosyalist çalışmamızın "yan ürünü" olarak çözdük. Reformlar ... devrimci sınıf mücadelesinin yan ürünüdür. Burjuva demokratik dönüşümler ... proleter, yani sosyalist devrimin yan ürünüdür.... Birincisi ikincisine doğru büyür. İkincisi geçerken birincisinin sorunlarını çözer."

için Hindistan'ı karşı devrimci bir güç olarak adlandırıyorlardı. Hindistan bundan böyle bu şekilde davranmadığından Hindistan'ı karşı devrimci olarak nitelendirmenin gereği yok." diyordu. (Himalayan News Service Kathmandu, 17 Kasım 2006). Prachanda, bir açıklamasında ABD müttefiki Hindistan hakkında bakın neler döktürüyor: "Hindistan ile Nepal arasında yeni bir ilişkinin oluşmaya başladığı söylenebilir ve özellikle bizimle Hint hükümeti arasındaki ilişkiler bakımından da bir gelişmeye işaret eder. Geçmişten bugüne Hint hükümetinin yardımları herkes tarafından biliniyor." Sözlerine bu gelişmeden duyduğu sevinci anlatarak devam ediyor: *"Bu konuda çok mutluyum, çünkü biz Hindistan ile tarihsel, kültürel ve coğrafi olarak ilişkilere sahibiz aynı zamanda Hindistan hızla büyümekte olan bir ekonomiye sahip. Hindistan ile işbirliği yapmadan Nepal'e istikrar ve refah getirmek mümkün değil ve hatta aşağı yukarı imkansız... Hindistan ile işbirliği geliştirilmeden Nepal için hiçbir şey yapamayız."* (http://www.atilim.org/haberler/2008/05/04/Halk_konustu_fermani_cok_net.html)

ABD ile ilişkilere gelince sıcak mesajlar orada da hissediliyor! "ABD ile yakın ilişkiler kurmak için çalışıyoruz" diye açıklamada bulunuyordu NKP-M merkez komite üyesi C. P. Gajurel. Diğer Nepal politikacıları gibi Prachanda, eski ABD Başkanı Jimmy Carter'ı Kurucu Meclis seçimlerini izlemesi için davet etti: "Yardımcı bir ortamda Kurucu Meclis seçimlerinin yürütülmesinde sorumluluk üstlenmenize değer veriyorum." Açık ki bu çağrı sadece Carter'a yönelik olmanın ötesinde. Bu Amerikan yönetici sınıfı ile yakın ilişkiler kurmayı amaçlayan bir adım.

Prachanda, 2007'deki ziyareti sırasında Jimmy Carter'la bir araya gelerek, yayınlanan "terörist" listesinin değiştirilmesini istemişti. Prachanda, Carter'ın Nepal ziyareti sonrasında, ABD başkanı ile görüşüp bu konuyu gündeme getireceğine ilişkin taahhüt verdiğini açıklamıştı. Toplantı boyunca NKP-M liderleri, Carter'a Genç Komünistler Ligi'nin çalışmaları, barış süreci, seçim sonuçları ve Nepal ile ilgili güncel politikalar konusunda bilgilendirmelerde bulunmuşlar. Hatta Jimmy Carter'a Genç Komünist Ligi'nin "hatalarını" düzeltceği sözü veriliyor. İşte ABD'lilerden icazet alma çabası! Gerçekten de Carter NKP-M'nin ABD'nin terörist örgüt listesinden çıkarılması gerektiğini söyledi.

Müttefiklerini emperyalistler arasında arayanların aksine devrimci Marksistler devrimci atılımlarında bulundukları ülkenin işçi sınıfı, ezilenler ve uluslararası proletaryadan başkasına bel bağlamazlar. Bolşevik çizgi bulunduğu ülkedeki devrimi proletaryanın uluslararası kalkışmasının bir başlangıcı olarak görür, kaderini dünya proletaryası ile ortaklaştırır.

Kaldı ki sosyalist dünya perspektifi yüksek bir ideal değildir. Tarihsel materyalist dünya görüşünün bir sonucudur. Tarihin birçok döneminde olduğu gibi Nepal sürecinde de haklılığını ispatlamıştır.

NKP-M, sürekli devrim programına göre hareket etmiş olsaydı, proleter devrimin zilleri tüm Asya'da çınlayacak, kızıl bayrak sömürülen Asyalı emekçiler tarafından yükseltilecekti. Üstelik dünya kapitalizminin kriz içinde bulunduğu düşünüldüğünde bunun yaratacağı potansiyellerin ne kadar büyük olduğu ortadadır. Zaferi garanti edemezsiniz ama zafer için izlenecek yol sürekli devrim yoludur. NKP-M ise devrimi durdurarak son kertede ABD-Hindistan bloğunun işini görmüştür. Kitlelere ise neoliberal sömürüden başka bir şey vaat edememektedir. Yaptığının bir anlamı da çürümekte olan, krizler içinde sallanan kapitalizme Nepal'de alanlar açmaktır.

Ki bu durumun uluslararası kapitalist sistemin borazanları da farkındadır. Reuters, "Nepal Maoistlerinin kazanması yurtdışında yanlış alarm zillerini çaldırdı" diye yazıyordu. Maoistler, uluslararası burjuva basınca, "her şeyin ötesinde ulusalcılar, solcu değil" diyerek tanımlanıyor ve ekonomik politikaları "oldukça liberal" olarak açıklanıyordu. İş çevrelerinin takip ettiği bir websitesi "Uzlaşmacı isyancıların sanayi taraftarı, kapitalist ekonomiyi teşvik edeceği sözü üzerine Nepal menkul kıymetler borsası kendine geldi" demesi manidardır.

Silahlı Reformizm

Tarih, defalarca radikal söylemine, silahlı mücadele yürütmesine, büyük bedeller ödeyen mücadelesine karşın nihai hedefe bir adım kaldığında, mesele iktidarı almak olduğunda küçük burjuva iktidarsızlık krizlerine girip iktidarı eline almaktansa onu burjuvaziye armağan eden, burjuvaziden destek almak için her türlü uzlaşmaya razı olan örneklere tanıklık etmiştir. Bunun dışında silahlı güçlerini esas olarak iktidarla uzlaşmak, iktidar nimetlerinden yararlanmak ya da genel olarak muhatap alınmak üzere pazarlık aracı olarak kullanan örgütlere Latin Amerika'da, Afrika'da oldukça sık rastlanmıştır.

Aslanan söylemler değil programla belirlenen eylemdir. Bir siyasi çizginin devrimciliğini de belirleyen onun bütün eylemlerini çizen programıdır. Aslanan programdır!

Bu bağlamda Maoist programın sahip olduğu demokratik devrim açılımıyla ihanetten öteye gidemeyeceği, devrim için öne atılan kitleler ısrarcı davranırsa onların karşısında olacağı aşıkardır.

Ortada olan silahlı reformizmdir. Burada kastedilen silahlı mücadele yürütülse de bu hareketler programları dolayısıyla düzeniçilikle belirlenmiştir. Silahlı reformizmin dayandığı sosyal süreçler nelerdir? Tarihsel gelişimin belirli bir aşamasında sınıflar arasındaki denge en temel taleplerin bile legal alana çıkmasını engeller. Diğer taraftan uzlaşmaz çelişkilerin derinliği mücadelede son derece radikal yöntemlerin kullanılmasına yol açar. Ne var ki belirli bir kınılmadan itibaren harekete yön veren unsurlar hakim güçlerle uzlaşma yoluna giderek elde edilen aşırı kısmi sonuçları devrim diye gösterebilirler. Kellesini ortaya koyan alt sınıfların payınaysa ihanet düşmüş olur.

NKP-M lideri Prachanda, eski ABD Başkanı Jimmy Carter'la birlikte... NKP-M, devrimci bir atılımla kaderini uluslararası proletaryayla ortaklaştırmaktansa uluslararası kapitalist sisteme bel bağlamayı tercih etmektedir. NKP-M, monarşiye son verip burjuva demokrasisini inşa etme sürecinde sadece cılız Nepal burjuvazisinin değil Hindistan, ABD, BM gibi emperyalistlerden de icazet alma derdindedir.

İşte silahlı reformizm çizgisinin Prachanda ağzından ortaya konuluşu:

"Soru: Teklif ettiğiniz şey parlamenter partilerin bir devrim yapması mı?"

Prachanda: Evet, hem de üstlenecekleri bu rolle tarihe damga vuracaklar. Ama buna hazır değiller. İkinci yol da bir süredir tartışmakta olduğumuz bir yol, Birleşmiş Milletler ya da başka bir güvenilir kurumun denetlemesi." (Hindu dergisi ile yapılan röportajdan, <http://www.barikat-lar.de/barikat/47/prachanda.htm>)

Nepal'de Son Süreç ve NKP-M

Kurucu Meclis Nisan ayından sonra çalışmalarına başladı. Kurulacak hükümet için başbakan seçiminin yapılması ise haziran aylarına kaldı. Başkan seçimi ise temmuz aylarında yapılabildi. Bu seçimlerden büyük beklentileri olan NKP-M hüsrana uğradı. Meclisteki 25 partinin 23'ü, hükümet ortakları olacaklarına kesin gözle baktıkları Nepal Kongre Partisi ve NKP(BML)'de dahil olmak üzere, NKP-M'nin adayının seçilmemesi için ittifak kurdular.

Başkanlık seçimi öncesinde hükümeti kurunca neler yapacakları konusunda sayfalarca röportaj veren, Prachanda'nın başbakan olacağına kesin gözle bakan NKP-M Başkanlığı Nepal Kongre Partisinin adayının kazanmasıyla birlikte hükümeti kurmaktan çekildiğini, muhalefet olarak kalacağını açıkladı.

Gelişmeler, daha önceki Nepal incelemelerimizde ortaya koyduğumuz şekilde, NKP-M tarafından burjuva cumhuriyet olarak tanımlanan süreç gerçek sahipleri Nepal burjuvazisi ve onun uluslararası ortakları tarafından şekillenmeye başlanmıştır. Tarih onu göreve çağırdığında harekete geçmeyen NKP-M'nin sonu ise sisteme soldan payanda olmaktan öteye gidemeyecektir. NKP-M her şeyi berbat ettikten sonra vaziyeti kurtarmaya yarayacak bir göstermelik sol çıkış bile yapamayacak kadar batmıştır.

Türkiye Solu ve Nepal

Nepal'de yaşananlar sadece NKP-M'nin değil, bu süreci eleştirisiz sahiplenen Türkiye solunun çok büyük kısmının da devrim laboratuvarıdır.

Nepal'de kapitalist bir ulus-devlet inşasından başka bir görevi olmadığını söyleyen NKP-M'nin alkışlanması, ulusal kalkınmacı bir çizgi izleyen Chavez övgüleri Türkiye solunun büyük kısmının programatik darlığı ve ölmüşlüğüne ortaya koymaktadır. Türkiye solunun çoğunluğunun NKP-M ve Chavez'e yönelik desteklerinin altında yatan onlarda kendi programlarını ve onun uygulanışını görüyor olmalarıdır.

Öyleyse uzlaşmacı, ulusal kalkınmacılık dışında bir programa sahip olmayan bu tür hareketlere verilen destek Türkiye'de devrim günü gelip çatıldığında bu hareketlerin gidebileceği son noktayı bize göstermektedir.

Örneğin, Atılım gazetesinin NKP-M'nin resmi yayın organı KutupYıldızı'ndan düzenli olarak yaptığı çevirilerde NKP-M liderliğinin devrim programı olarak ulus-devletin neoliberal yorumunun savunuculuğu yapması karşısında sessiz kalması nasıl değerlendirilmeli:

"Mali politikalar ve vergi politikaları olmadan, yabancı yatırımlar daha baskın hale gelebilir bu nedenle devlet yerli özel sektörü ve serbest piyasayı korumalıdır." (http://www.atilim.org/haberler/2008/04/22/Bhattarai__Oyu_ve_mermileri_devrimde_birlikte_kullandik.html)

Ya da Kızılbayrak'ın Prachanda'nın şu sözlerinin yer aldığı röportajı yayınlamasına ne demeli:

"Ve yeni bazı imkânlar yaratabilecek endüstriyel sektörde yatırım yapması ve istihdam yaratması için ulusal kapitalistlerimizi ve ulusal burjuvazimizi cesaretlendirmek istiyoruz. Onlar vasıtası ile yabancı sermayeyi çekmek istiyoruz, fakat bizim kararlarımıza ve bizim önceliklerimize göre." (http://www.kizilbayrak.net/duenya/haber/arsiv/2008/07/16/artikel/170/nepalde-devrim.html)

Türkiye solunun büyük kısmı neden bu durumdadır? Doğru dürüst bir programla Nepal'de yaşananların eleştirilmemesine ne denilebilir? Şunu ortaya koymak gerekmektedir ki 12 Eylül darbesiyle alınan yenilgiyle hesaplaşmayan, geriye dönüp hatalarını tespit ederek kendini yeniden yapılandırmayan, 1990'larda kabelelerinin çöküşüyle birlikte ideolojik olarak da çözülmüş durumdaki Türkiye solunun önünde duran aşılamayacak, ölü programlarıyla da aşılamayacak olan bir tıkanmadır. Nepal gerçekliğinde ortaya çıkan Türkiye solunun iflasından başka birşey değildir.

Burjuva düzenin tüm dünya insanları gözünde çürüdüğü günümüzde burjuva cumhuriyet savunuculuğunun gericiyetten başka bir yere tekabül etmediği ortadadır. Öyleyse programları burjuva cumhuriyet savunuculuğunun, burjuva demokrasisi hayallerinin ötesine geçemeyen siyasal hareketlerin varacakları nokta Nepal'den, Venezueladan daha öte olmayacaktır ve kitlelere nihai kurtuluşun yolunu açmakla uzaktan yakından alakası yoktur.

Öyleyse görev devrimci Marksist bir programla donanmış bizlere düşmektedir. İşçi sınıfı, yoksul köylülük ve ezilenlerin kurtuluşunun adı olan sosyalist devrimlerin ancak ve ancak sürekli devrim şiarıyla ilerleyen bir Bolşevik partinin varlığı koşullarını endüstriyel mümkün olabileceğinin bilinciyle bu görev için ileri!

Aynur Akman

Nepal'de yaşananlar sadece NKP-M'nin değil, bu süreci eleştirisiz sahiplenen Türkiye solunun çok büyük kısmının da devrim laboratuvarıdır.

Nepal'de kapitalist bir ulus-devlet inşasından başka bir görevi olmadığını söyleyen NKP-M'nin alkışlanması, ulusal kalkınmacı bir çizgi izleyen Chavez övgüleri Türkiye solunun büyük kısmının programatik darlığı ve ölmüşlüğüne ortaya koymaktadır. Türkiye solunun çoğunluğunun NKP-M ve Chavez'e yönelik desteklerinin altında yatan onlarda kendi programlarını ve onun uygulanışını görüyor olmalarıdır. Öyleyse uzlaşmacı, ulusal kalkınmacılık dışında bir programa sahip olmayan bu tür hareketlere verilen destek Türkiye'de devrim günü gelip çatıldığında bu hareketlerin gidebileceği son noktayı bize göstermektedir.

40. YILINDA 1968

Türkiye Devrimci Geleneği-I

40. yılını geride bırakan 68 dönemine dünyada ve Türkiye'de damgasını vuran sosyal hareketliliklerin niteliği tartışma konusu yapılmaya devam ediliyor. Burjuva yazar-çizer takımınının da ilgisiz kalamadığı bu tartışmalar genelde bir yerleri budanarak, 68 gençliğini bu kadar öne taşıyan sınıf mücadelesinden ve tüm dünyada gelişen devrimci uyanıştan kopartılarak kısır bir şekilde ele alınıyor. Bu tartışmalar ya Deniz Gezmiş'lerin Kemalizminde ya da 68 gençliğinin maceracı-romantik eğiliminde kilitlenip kalıyor. Halbuki 68 hareketinin ve Denizleri, Mahirleri bu denli efsaneleştiren uyanışın altında burjuvazinin duymaktan, hatırlamaktan bile korktuğu radikal sınıf mücadelesi yatıyor. Bu mücadelenin Saraçhane Mitingi'yle başlayıp, 15-16 Haziran'la zirve noktasına ulaşan gelişimi içerisinde toplumun alt sınıfları sosyalist düşüncelerden etkilenmiş ve geniş halk kitleleri sosyalist örgütlenmeler etrafında mücadeleye atılmışlardır. Fakat 60'lı yılları bu yönde bütünsel bir bakış açısıyla ele almayan yaklaşımlar, tüm dünyayı sarsan 68'in içini boşaltmaktadır. Bunun önüne geçmek adına Türkiye devrimci hareketinin en başından itibaren geçirdiği ideolojik dönüşüme, örgütlenme anlayışına ve sınıf hareketiyle olan ilişkisine bir yorum getirmek bu yazının temel işlevi olacaktır.

TKP VE MİRASI

Türkiye'de devrimci Marksizm'in örgütlü anlamda ilk temsilcisi Mustafa Suphiler öncülüğündeki TKP olmuştur; fakat daha yolun başındayken Mustafa Suphi'nin başını çektiği parti önderliği Kemalist iktidar tarafından katledilmişti. Bu katliamla birlikte TKP'nin bizzat Ekim Devrimi, iç savaş ve Komünist Enternasyonal deneyimlerine sahip önder kadrolarının bıraktığı boşluk doldurulamadı. Sonraki süreçte SSCB'de işçi iktidarının Stalinist bürokrasi tarafından boğulmasına ve Ekim Devrimi'nin hafızasını taşıyan Bolşevik kadroların temizlenmesine paralel olarak tüm dünya komünist partilerinde benzer temizlikler yaşandı. Türkiye'de bu kuşakları temizleyen Stalinistlerden önce Kemalistler oldu ve TKP Komintern'in bir uydusu konumuna getirildi. 1930'larda tüm dünyada "ılımlı" burjuva iktidarlara girilen ittifakların bir benzeri Türkiye'de yaşandı ve TKP Kemalist iktidarın çıkarları doğrultusunda şekillendirildi. İdeolojik alanda Mustafa

68 hareketinin ve Denizleri, Mahirleri bu denli efsaneleştiren uyanışın altında burjuvazinin duymaktan, hatırlamaktan bile korktuğu radikal sınıf mücadelesi yatıyor. Bu mücadelenin Saraçhane Mitingi'yle başlayıp, 15-16 Haziran'la zirve noktasına ulaşan gelişimi içerisinde toplumun alt sınıfları sosyalist düşüncelerden etkilenmiş ve geniş halk kitleleri sosyalist örgütlenmeler etrafında mücadeleye atılmışlardır.

Suphilerin miras bıraktığı devrimci Marksist gelenek, Kemalizm-Stalinizm bulamacı bir ideolojiyle yer değiştirdi, pratik alanda da Kemalist iktidarın çıkarları doğrultusunda tavırlar geliştirildi. Örneğin, defalarca katliama uğrayan Kürtler üzerine tek bir kelime edilmedi, ezen ulus şovenizminin suyuna gidildi. Kurtuluş Savaşı için destan yazan Nazım Hikmet'in, yaşanan katliamlarda en ufak bir dize yazmaması bile bunun en basit örneğidir. Yani, bu dönemin önder kadroları Şefik Hüsnü, Nazım Hikmet, Hikmet Kıvılcımlı ve Mihri Belliler bir yandan Kemalist iktidarın zindanlarında yatarken, siyasi faaliyetlerinde bu iktidarın savunucuları oldular. TKP'de yaşanan bu köklü dönüşüm sonucu oluşan politik çizgi, 1960'lı yıllarda oluşacak örgütlenmelerin ideolojik yapılarının oluşmasında önemli rol oynadı.

BİR DÖNÜM NOKTASI: 27 MAYIS DARBESİ

Türkiye tarihinde tek parti diktatörlüğü ve DP iktidarı altında geçen dönem sosyalist örgütlenme açısından karanlık bir zaman dilimini ifade etmektedir. Bu dönemde Türkiye'nin ABD ile yakınlaşması sonrası tekrar faaliyete başlayan dar TKP örgütlenmeleri, tutuklamaların ardından tamamen dağıtıldılar.

1960'ların başlarında Türkiye'de kapitalizmin gelişimine paralel olarak işçi sınıfı kendini hissettiren bir uyanış içerisine girdi. Ayrıca 27 Mayıs'ın bir ürünü olan 1961 anayasası işçi sınıfına eylem ve örgütlenme konusunda kısmi özgürlükler getiriyordu. 1961 anayasası bu yönüyle darbecilerin o dönem için ihtiyacını duydukları toplumsal meşruiyetin kazanılması amacına hizmet ediyordu. Fakat bu durum burjuvazinin işçi sınıfına ve toplumsal muhalefetin diğer kesimlerine dikensiz gül bahçesi yarattığı anlamına gelmiyordu. En basitinden anayasada siyasal amaçlarla grev yapılması yasaklanıyor, bir yandan toprak reformu dillendirilirken, toprak reformu yasalarla imkansız hale getiriliyor ve Türkiye'de devrimci mücadelenin en hareketli olduğu dönemlerde katliamların, kirli savaşın sorumlusu Milli Güvenlik Kurulu bu anayasayla siyaset sahnesine çıkıyordu. Bu gerçekliğe rağmen, Türkiye'de sol 27 Mayıs darbesini değerlendirirken büyük illüzyonların etkisi altındaydı.

Türkiye solunun 27 Mayıs'a yaklaşımı incelendiğinde, sınıf işbirlikçiliğinin, işçi sınıfının bağımsız siyasetini egemen sınıflara terketmenin tipik örnekleri görülmektedir. Darbeden sonra boy gösteren küçük burjuva-reformist kaygılar, toplumsal devrimin önderliğini orduya bırakma eğilimi, sol içerisinde ciddi bir zaafiyetin belirtileri olmuştur. Gerek eski TKP'liler olsun gerekse Mehmet Ali Aybar gibi siyasal

alandaki yeni yeni boygösteren liderler olsun, Milli Birlik Komitesi'ne yakınlaşma kaygısı taşımışlardır. Özellikle TKP'li kadroların bu tutumunu meselenin uluslararası boyutundan ayrı ele almak yanlıştır. 1930'larda Kemalist iktidara şirin gözükme adına kendini tasfiye eden TKP, DP'nin iktidara gelip Batı emperyalizminin politikalarına sadık kalacağını göstermesinin ardından SSCB'den gelen direktifle yeniden faaliyete yönelmişti. Bu nedenle, meseleyi SSCB'nin çıkarları açısından değerlendiren eski kuşak, 27 Mayıs'ı gerçekleştirenlere NATO ve CENTO'dan çekilmek gerektiğini sık sık belirtir. Bu kadrolar, o dönem Türkiye'sinde uyanışa geçen işçi sınıfını görmezden gelerek, mücadelelerini orduyla işbirliği konusunda cisimleşen, sınıf işbirlikçisi politikalara bırakmışlardır.

Öte yandan 27 Mayıs darbesi, sol üzerinde aşamalı devrim anlayışına bağlı hastalıkları yeniden canlandırmıştır. Öyle ki gelecek on yıl boyunca ordu müdahaleleriyle gerçekleşen yukardan devrim hayali politik hayatın ana gündemini teşkil etmiştir. Bu anlayışa göre Türkiye'de öncelikli sorun emperyalizme (emperyalizmden kasıtları da sadece ABD'nin tahakkümüdür) bağımlılık ilişkisinin bir şekilde kırılmasıdır. Bunu gerçekleştirme konusunda sol kadroların en güvendiği özne ise 27 Mayıs'ın etkisiyle ordu olmuştur. Ancak emperyalizme olan bağlılığın kırılmasından sonradır ki sosyalist

1960'ların başlarında Türkiye'de kapitalizmin gelişimine paralel olarak işçi sınıfı kendini hissettiren bir uyanış içerisine girdi. Ayrıca 27 Mayıs'ın bir ürünü olan 1961 anayasası işçi sınıfına eylem ve örgütlenme konusunda kısmi özgürlükler getiriyordu. 1961 anayasası bu yönüyle darbecilerin o dönem için ihtiyacını duydukları toplumsal meşruiyetin kazanılması amacına hizmet ediyordu. Fakat bu durum burjuvazinin işçi sınıfına ve toplumsal muhalefetin diğer kesimlerine dikensiz gül bahçesi yarattığı anlamına gelmiyordu.

devrim gündeme gelecektir. O dönem dünya geneline bakıldığında bu yaklaşıma örnek teşkil edebilecek pek çok uluslararası deneyim mevcuttur: Mısır'da 1954 yılında Genç Subayların ve Nasır'ın, 1958'de Irak'ta Albay Kasım'ın iktidara yükselişi, Endonezya'da Suharno örneği vs... Rusya'daki Stalinist iktidar ABD ile çelişkili duruma düşen milliyetçi burjuva güçleri "devrimci" ya da "ilerici" ilan ederek kendi yörüngesine sokmak istemiştir. Bu ülkelerdeki komünist partilere verilen direktif de bu durumda ülkedeki hakim rejimle iyi anlaşmaları olmuştur. Tarihin en ikiyüzlü politikaların biri olan bu stratejinin sonucunda hep komünist partiler yok edilmiş, on binlerce üyesi bu milliyetçi burjuvalar elinde can vermiştir. Örneğin 1960'lı yıllarda dünyanın en büyük üçüncü komünist partisi olan Endonezya Komünist Partisi'nin yüz binlerce üyesi katledilmiştir. ABD ile dönemsel çelişkileri olan bu milliyetçi cunta ve burjuvalar yeri geldiğinde SSCB hamiliğinden de sıyrılmakta beis görmeyecek kadar kıvraktır. Bu senaryo, 1960'ların başlarında Nasır vb. örnekleriyle çok revaçtaydı, sonuçlar ne dünyada ne de Türkiye'de henüz ortada yoktu. Aynı senaryo Türkiye'de de ordu eliyle hayata geçirilmek istendi.

İLK KİTLESEL İŞÇİ EYLEMLERİ VE TİP'İN ORTAYA ÇIKIŞI

Sol hareketin gelişimi için Türkiye'de koşullar son derece

uygun hale gelmişti, dünyanın dört bir yanında esen devrimci rüzgarlar Türkiye'de de kendisini adım adım hissettirecekti. Bu koşullar altında işçi sınıfının politikleşmesi ve hareketlenmeye başlayan siyasal ortam Türkiye solunda yeni atılımları beraberinde getirdi. 1960'ların siyasal atmosferine damgasına vuracak olan TİP, 13 Şubat 1961'de 12 sendikacı tarafından kurulur. Partinin ortaya çıkış amacı sendikalar tarafından işçi sınıfının ekonomik talepler etrafındaki mücadelesini siyasal alana taşımak ve bu haklar çerçevesinde parlamentoda mücadele etmek olarak belirlenir.

Milli Birlik Komitesi'nin anayasal reformları geciktirmesi ve önemsememesi işçi sınıfının hoşnutsuzluğunu ateşleyen bir durum haline geldi. İşçiler arasındaki ilk hareketlilikler genelde fabrika düzeyinde boy gösterdi. Eylemlerde genel olarak 1961 anayasasına koyulan grev ve toplu sözleşme hakkının tam olarak uygulanması talepleri ön plandaydı. Bu anlamda en önemli eylem, Türkiye tarihinde ilk kitlesel işçi eylemi olan Savaşane mitingi oldu. İstanbul İşçi Sendikaları Birliği ve Türk-İş tarafından örgütlenen mitinge yaklaşık 150 bin işçi katıldı. Bu mitingde işçilerin sendika ve grev hakkının tanınması isteniyor; aksi halde kitlesel grevlere gidileceği mesajı veriliyordu.

1962 yılında işçiler, mücadelelerine sakal bırakma, oturma grevi, kısa süreli iş bırakma, yemek boykotu gibi yöntemlerle devam ettiriler. Bu yılda gerçekleşen bir başka önemli olayda ise, Yapı-İş üyesi işçiler önderliğinde 5000 kişi polisle çıkan çatışmalar ardından meclise yürüdüler. Bu olay tarihe "açların yürüyüşü" olarak geçti. 1963 yılında, TBMM'de sendikalar ve grev kanununun görüşüldüğü bir sırada, 173 Kavel işçisi greve gitti. Grev sırasında işçiler polisle çatıştılar. Aralarında bazı işçilere 3-5 yıl hapis istemiyle davalar açıldı, fakat Kavel maddesi diye bilinen özel bir kanunla işçiler affedildi. Kavel eyleminde, işçiler ilk kez bir fabrikayı işgal ettiler.

Bu eylemlerin basıncıyla demokratik haklarını genişleten işçi sınıfı, kendi örgütlülüğünün ve eylem gücünün farkına varmakta gecikmedi. Kendini siyaset dışı sendikacılık anlayışına uyarlayan Türk-İş, işçi sınıfı önünde bir engel haline gelmeye başlıyordu. Sınıf hareketinin yükselişi, TİP'in sola kayışını hızlandırdı ve parti kurucuları partinin kapılarını sosyalist unsurlara açarak toplumda genel olarak yükselen sol atmosfere bir cevap vermeye yöneldiler. Bu yönelim amacına ulaşmakta gecikmedi ve TİP sola yönelmiş aydınların, işçilerin, gençliğin ve Kürtlerin akınına uğradı. Parti başkanlığına Mehmet Ali Aybar'ın getirilmesinin ardından da sıra parti programı oluşturulmasına geldi. Partinin 1964 yılında yapılacak olan birinci kongresinde kabul edilen program içerik itibarıyla mevcut düzenin sistem dışına pek çıkmayan eleştirisinden ibaretti. Bu yaklaşım en çok "kapitalist olmayan kalkınma yolu" formülasyonunda belirgindir. Bununla ifade edilen aslında devlet eliyle planlanmış ve özel sektörün devlet eliyle yönlendirileceği bir ekonomi anlayışından başka bir şey değildi. Bağımsızlık, çağdaş uygarlık seviyesi, ulusal kalkınma gibi Kemalizm'den alınma açılımlar parti programının eklektik yapısının birer göstergesiydi. Fakat kısa zamanda TİP'in "kapitalist olmayan kalkınma yolu" sloganının mümkün olmadığı ortaya çıktı. Kapitalist sistemin işleyişini ve kurumlarını tasviye etmeyen, sosyal devrimi gerçekleştiremeyen bütün yollar yine kapitalist sistemin kucağında son bulacaktır.

Program içerisinde işçilerin emekçilerin bağımsız siyasetinden ne kadar bahsedilse de bu retorikten öteye gidilemez. Değil TİP, Türkiye solunun hiçbir unsurunda böyle bir açılımı gerçekleştirebilecek devrimci Marksist bir eğilim bulunmamaktaydı. Muğlak ve eklektik ideolojik tutumuyla TİP, geleceğin sosyalist örgütlenmelerinin nüvelerini de içerisinde barındıran bir çatı durumuna gelecekti.

YÖN DERGİSİ VE "SOL" CUNTACILIK

TİP'le birlikte 1960'ların ilk yarısında ortaya çıkan bir diğer önemli siyasal hareket de 20 Aralık 1961'de yayın hayatına başlayan YÖN dergisiydi. 1930'lu yılların Kadro dergisinin Kemalist-milliyetçi çizgisini kısmi farklılıklar dışında sahiplenilen Doğan Avcıoğlu önderliğindeki YÖN dergisi, 27 Mayıs darbesinin hedeflediği reformların tutarlı bir şekilde yapılmasının ve ordu içerisinde 27 Mayıs darbesini daha ileriye taşıyacak yeni bir radikal ordu hareketinin ideolojik arka planını hazırlayan bir aydın hareketiydi.

TİP ile YÖN hareketi arasında söylemsel bazda ciddi farklılıklardan söz edilemez. Hızlı kalkınma, devletçilik, bağımsızlık, batılılaşma, aydınlanma vb. Bu kavramlar ve bunların ifade edildiği biçimleri her ikisi için de Kemalizm'in sol bir retorikle sunulmasından ibaretti. Ne var ki, programlarının ve söylemlerin bu kadar benzer oluşu; iktidara ulaşmada izlenecek strateji ve buna uygun düşen örgütsel formlarının da benzer olduğu anlamına gelmez. YÖN için asıl konu, dergilerinde ideolojik zeminini hazırladıkları sol cuntanın ne şekilde geleceğidir. Zira tüm çabalarını, gelecek tahayyüllerini buna bağlamışlardır. 27 Mayıs onlara göre yarım kalmıştır ve ancak sivil-askeri bürokrasi içerisinde yeni bir müdahale 27 Mayıs'ın görevlerini tamamlayarak, hedeflenen sosyal dönüşümleri tamamlayacaktır. Bunu, 22 Şubat'ta Talat Aydemir'in darbe girişimi öncesi Doğan Avcıoğlu'nun ifadelerinden görebiliyoruz: "Türkiye, orduya dayanarak ve ordunun desteğiyle, gericiliği ve geriliği yenmesi bilecektir."(1) Fakat darbenin yenilmesi sonrasında Avcıoğlu küçük burjuva hareketlerin üzerinde yükseldiği kaygan zemine nazire yaparcasına, darbeyi geri püskürten İsmet İnönü'den yana tavır aldığı şu şekilde ifade etmiştir: "Toplumsal zinde kuvvetleri yeni bir ilerleme devriminin öncülüğünü yapacak olan liderin(yani İsmet İnönü'nün) işaretini sabırsızlıkla beklemektedir."(2)

YÖN dergisinin meşrulaştırmaya çalıştığı olguların başında toplumda iktidarın elitist bir zümre tarafından alınması gelmektedir. YÖN'e göre Türkiye'de toplumun sınıfsal yapısı ele alındığında bu iktidarı alabilecek tek güç ordu ve sivil bürokrasiydi. O dönem sınıf mücadelesini yükselten, gelecekte yaşanacak patlamaların haberini adım adım vermeye başlayan işçi sınıfı YÖN'ün stratejisi içerisinde ancak bir süs olabilir. Programında sınıf savaşımının reddini Kemalizm'in "halkçılık" ilkesinin bir ürünü "kaynaşmış, sınıfsız, imtiyazsız bir kitleyiz" sloganlarıyla somutlayan YÖN hareketi, bu kaynaşmış kitle içerisinde işçilere ancak bir subayın arkasında yer veriyordu. Bu anlamda YÖN'ün çizdiği ideolojik perspektife göre sosyalizmden, işçi sınıfının haklarından bakmak, o aşamada "devrimci" yegane güç olarak görülen seçkin asker-sivil tabakadan oluşan milli cepheyi dağıtmak anlamına geliyordu. Ancak şunu da belirtmek gerekir. 1960'ların başında yükselen sınıf hareketi ve özellikle Sarıhan Mitingi sonrası YÖN'de işçi sınıfının politik bir özne olarak toplumdaki yerini alacağına farkına varmışlardı. TİP'in sosyalist aydınlara kapısını açmasıyla birlikte güçlenmesi ve oluşan hareketliliğin örgütlenme sorununa verimli bir çözüm sunması YÖN çevresini bir parti kurma çabalarına sürükler. Özellikle Türk-İş'le birlikte yapılan işbirliğiyle örgütlenmeye çalışılan Çalışanlar Partisi'ne TİP'e alternatif oluşturmaya açısından da özel bir önem atfedilmekteydi. Fakat bu çabaların işçi sınıfını politikanın asıl öznesi haline getirmek niyetiyle harcandığını sanmak safdillik olacaktır. Asıl amaç YÖN'ün cuntacı perspektifine toplumsal bir taban oluşturmaktan ve oluşan hareketlilikten nasıl pay kaparım uyanıklığından başka bir şey değildir. Ayrıca yazının ilk kısımlarında da değindiğimiz gibi YÖN'ün tasarladığı iktidar anlayışı Ortadoğu'da ve gelişmemiş ülkelerde SSCB tarafından bol keseden "sosyalizm" payesi dağıtılmış Baasçı rejimlerin Türkiye versiyonuydu.

Fakat, gelecek, YÖN'cülerin istediği gibi şekillenmedi ve yayına devam ettiği ilk beş yıllık süreçte girişilen iki askeri darbenin bertaraf edilmesi, TİP'in 1965 seçimlerindeki başarısı ve sol üzerinde kazandığı otorite ve yine aynı seçimlerde 1960 yılında süngüyle gidenlerin AP bünyesinde tekrar iktidara yerleşmesi YÖN'ün stratejisinin hayatta pek de karşılık bulamayacağına anlaşılmaya neden oldu.

1965 SEÇİMLERİ VE TİP'İN PARLAMENTARİZME SAPLANMASI

Türkiye'de örgütlülüğün gelişimi 60'lı yıllarda devrimci bir ideolojiyle birleştirilememiştir. Lenin, devrimci teori olmadan devrimci bir pratiğin hayata geçirilemeyeceğini ifade ediyordu. Bu sözü kanıtlarcasına, 60'ların siyasal atmosferinde yaratılan ve proleter devrimci bir ideolojik çizgiye sahip olmayan örgütlerin, reformizmden küçük burjuva radikalizmine kadar pek çok alana doğru savrulmalarına neden olmuştur. YÖN gibi yukardan devrim hayalleriyle süslenen küçük burjuva anlayıştan tutun da TİP'in parlamentarizmi ve bunun neden olduğu yasal pasifizmine kadar pek çok hastalık devrimci yükselişin önünde bir set olmuştur.

Durum TİP açısından ele alındığında, karşıma partinin 1960'ların sonlarına doğru yükselen kitle radikalizmi karşısında gözden düşüşünün ayrıntıları çıkmaktadır. 1965 yılında seçimlere hazırlanırken TİP içerisinde "bağımsızlık, demokrasi ve sosyal adalet" temelinde CHP ile bir koalisyon oluşturulması hedefleyenler bulunuyordu. Yapılan seçimlerde alınan %3'lük oy meclise 16 milletvekilinin girmesini sağladı. Bu TC'nin 40 yıllık tarihi ele alındığında işçi sınıfı açısından da önemli bir aşama oldu. Ayrıca TİP Kürt aydınları tarafından ulusal özlülerinin dile getirileceği bir platform olarak görülüyordu. Türkiye'de ilk defa kendisine sosyalist diyen bir parti meclis kürsüsünden seslenme olanağını yakalıyordu. Fakat herkes açısından durum bu kadar toz pembe olduğu söylenemez. Seçimlerden çok önce parlamenter yollarla iktidar hedefleyen parti liderlerinde bir hayalkırıklığı söz konusudur. 1965 seçimleri TİP için parlamentarizm bataklığına sürüklenişin hızlandırıcısı oldu. Parti kadrolarında gelecek seçimler konusunda hala ümit bulunmaktaydı ve Mehmet Ali Aybar tarafından ortaya atılan 1969 genel seçimlerinde başa geçecekleri iddiası parti politikasının nasıl

TİP'in 1964 yılında yapılacak olan birinci kongresinde kabul edilen program içerik itibarıyla mevcut düzenin sistem dışına pek çıkmayan eleştirisinden ibaretti. Bu yaklaşım en çok "kapitalist olmayan kalkınma yolu" formülasyonunda belirgindir. Bununla ifade edilen aslında devlet eliyle planlanmış ve özel sektörün devlet eliyle yönlendirileceği bir ekonomi anlayışından başka bir şey değildi. Bağımsızlık, çağdaş uygarlık seviyesi, ulusal kalkınma gibi Kemalizm'den alınma açılımlar parti programının eklektik yapısının birer göstergesiydi. Fakat kısa zamanda TİP'in "kapitalist olmayan kalkınma yolu" sloganının mümkün olmadığı ortaya çıktı. Kapitalist sistemin işleyişini ve kurumlarını tasviye etmeyen, sosyal devrimi gerçekleştiremeyen bütün yollar yine kapitalist sistemin kucağında son bulacaktır.

şekillendirileceğinin ipuçlarını veriyordu.

TİP bu dönemden itibaren siyasal perspektifini ve faaliyetlerini dört yıllık seçimlere göre belirleyen bir parti konumuna geldi. Meclise girdikten itibaren her ne kadar sosyalist devrim gibi kavramlar seslendirilse de parti parlamenter stratejiyi tek mücadele alanı olarak belirleyerek radikal hareketliliklerden köşe bucak kaçınmaya başladı.

TİP'in parlamenterist tutumu ve geleceği bunun üzerine kurması, parti politikalarının toplumsal alanda pragmatik bir şekilde kurulmasına neden oldu. Oy kaygısı, 1965 seçimlerinde elde ettikleri konumu koruma güdüsü ve en önemlisi partinin gençlikten işçilere kadar tüm kadrolarının bu politika etrafında yönlendirilmeleri; partinin kuruluşunda temel aldığı sosyal sınıflardan iyice uzaklaşmasına neden oldu. Bu yönde atılan adımlardan birisi de o dönem Türkiye'sinde oy deposu olarak görülen köylülüğe ulaşma gayretidir. Özellikle yığınlar halinde mücadeleye katılan genç kuşak köy çalışmalarında aktif bir şekilde kullanıldı.

Kendisine sosyalist payesi yapıştıran bir partinin iktidarı parlamenter yollarla fethedebileceğini bir hedef olarak önüne koyması Soğuk Savaş atmosferinde oldukça kaygan bir zemini de beraberinde getirmektedir. Türkiye gibi devlet geleneğinin ceberrutluğunun tarihsel olarakta kanıtlandığı bir ülkede ve özellikle Soğuk Savaş'ta reformist-parlamenterist çizgiyle iktidarı alma amacı güden hareketlerin kılıçtan geçirildiği bir dönemde TİP'in hayalleri gerçekçi olmaktan bir hayli uzaklaşmaktadır. Parti kadroları 1965 seçimlerinde %3 oy alan, sonraki senato seçimlerinde bunun gerisine düşen bir sonuç karşısında parlamenterizm çıkmazıyla başbaşa kaldı. Bu durum ülke içi ve uluslararası koşullara bağlı olarak mücadele dalgasını yükselten ve radikalliği 1968'le birlikte tavana vuracak olan toplumsal muhalefetten etkilenen parti tabanının TİP'in geleceği konusunda şüphelerini artırdı. Ayrıca parti yönetiminin, o dönem yoğunlaşan baskılara ve olası bir kapatılma ihtimaline karşı oluşan radikalliği soğurmaya çalışması ve katı bir yasallığı dayatması parti saflarında kitlesel çözümleri hızlandırıcı bir etki yaratacaktı.

SOSYALİST HAREKETTE ÇATIŞMA DÖNEMİ

TİP'in 1966 yılında yapılacak genel kuruluna giden süreç, partide savaş çanlarının daha yüksek sesle çalmasını ve parti içi muhalefetin parti çizgisiyle aralarına daha keskin sınırlar koymasını beraberinde getirdi. Özellikle, Doğan Avcıoğlu TİP'e yönelik eleştirilerinin dozunu giderek artırıyordu. Parti içerisinde de Avcıoğlu'nu Mihri Belli gibi eski TKP'liler takip ediyordu.

Bu noktada Mihri Belli'ye ayrı bir parantez açmak gerekmektedir. Mihri Belli bu dönemde parti içerisindeki taraftar kitlesini artırarak yeni bir siyasal çizginin öncülüğünü yapmaya başladı. TİP'in parlamenterist tutumunun karşısına Milli Demokratik Devrim tezini çıkararak bir anlamda gelecekte oluşması muhtemel yeni bir ordu darbesinin ideolojisini üretiyordu. İçerik açısından bakıldığında YÖN'ün

siyasal çizgisini aşmayan MDD tezi, sonraki yıllarda TİP'in pasifizminden kopan genç kuşak için bir alternatif haline gelecekti.

1960'lı yılların başlarında örgütsel ayrımların çok farkedilmemesinin yarattığı toz pembe hava dağıldıkça tartışmalarda içerik ve üslupta sertleşmeye başladı. Tartışmaların esas sorununu iktidar perspektifi, sınıfların konumlandırılması ve mücadele yöntemi oluşturuyordu. Kaderini sol darbeye bağlayan Doğan Avcıoğlu ve Mihri Belli önderliğindeki kesim için TİP, ordu eliyle yapılacak milli bir "devrim" in siyasal organı hüviyetine büründüğü sürece faydalıydı, toplumun alt katmanlarının haklarını ele alan, "sosyalizm" mücadelesiyle "antiemperyalist" mücadeleyi bir tutan söylemleri kullandığı zaman değil.

Doğan Avcıoğlu ve takipçilerinin aşamalı devrim anlayışına göre öncelikli sorun Türkiye'nin emperyalizme olan bağının kırılmasıydı ve bunun asıl öznesi işçi sınıfının iktidarı alma gücünün bulunmadığı bir ortamda zinde güçler (ordu, aydınlar ve sivil bürokrasi) olacaktı. Başlatılan bu saldırıya karşı TİP yönetiminin cevabı uzun bir sessizlik oldu. Teori konusuna kurulduğundan beri kısır bir parti programı dışında sistemli katkı sunmayan, sosyalizmle yeni yeni tanışan ve kendi bünyesinde mücadeleye atılan kitleleri bu konuda aç bırakan önderler, aslında kendi teorik yetersizlikleriyle ve özgüvensizlikleriyle başbaşa kalmışlardı. Bu durum partiye yönelen sistemli eleştirilerden etkilenen taban içerisindeki huzursuzlukları artırıyordu. TİP'in önder kadroları yaşanan tartışmaların sonucu oluşan teoriye yönelimi ucuz demogojilerle kırmaya çalışırlar. Aybar, parti içerisinde teori tartışmalarının körüklenmesini, o dönem sol yayıncılığın gelişimini TİP'i parçalamak için Amerika'nın kurduğu bir tezgah olarak lanse etti. Bu türden demogojik söylemler, tartışmaların alevlendirildiği ortamda lider kadro tarafından sık sık dillendirildi. Fakat bürokratik engellemeler, partinin alt kadrolarının teori konusunda açlığını gidermek için birikime yönelmesine engel olmadı ve bu birikim sonucunda parti içerisinde farklı perspektiflerin ortaya çıkışı hızlandı. TİP yönetimi ise bu süreçte oluşan parti içi muhalefeti sıkı disiplin tedbirleriyle bastırmaya yöneldi. Böylece parti içerisinde hiyerarşi mutlak bir hale sokularak, parti işleyişinde hantal bir bürokrasinin oluşumunun önü açıldı.

Burada yükselen gençlik hareketine ayrı bir paragraf açmak gerekmektedir. Çünkü polemiklerin şiddetlenerek artması ve yükselen gençlik hareketini örgütlemeye kaygısı gelecekteki yaşanacak ayrımlarda gençliğin önemini artıracaktır. 68 döneminde işçi sınıfının yanı sıra öğrenci gençliğin yükselen eylemliliği toplumsal mücadeleleri zirve noktasına taşımıştır. 1968 yılına gelirken üniversite kökenli öğrenci gençlik hareketi toplumsal mücadelelere büyük bir ivme kazandırmıştır. Uluslararası arenada süregelen emperyalist savaşlar ve antiemperyalist mücadelenin yükselişi, 60'lı yıllara damgasını vuran Che Guevara ve Latin Amerika kökenli gerilla hareketleri gençlik üzerinde muazzam etkiler yaratmıştır. Bu potansiyeli değerlendirme kaygısı gençlik üzerinde örgütlenme çabalarını artırmıştır. Bu yönde ciddi atılımlardan biri TİP'ten geldi ve Fikir Kulüpleri Federasyonu kuruldu. FKF'nin ilk büyük eylemi bu dönemde gerçekleşti ve 1967 yılında 6. Filo'nun İstanbul'a gelişine yönelik on bin kişilik bir eylem ör-

TİP'le birlikte 1960'ların ilk yarısında ortaya çıkan önemli diğer bir siyasal hareket de 20 Aralık 1961'de yayın hayatına başlayan YÖN dergisiydi.

güttü. Öğrenciler, gençlik eylemlerinin yanısıra TİP'in parlamentarist stratejisinin temel dayanağı olarak gösterilen köylülere yönelik çalışmaları da örgütlediler. FKF bünyesinde örgütlenen öğrenciler, 1967-1968 yılları arasında her ne kadar aktif bir çalışma içerisine girmişlerse de, bu aktiflik TİP yönetiminin çizdiği sınırların içerisine sıkışıp kalacak ve FKF, TİP'in doğal bir müttefiği haline gelecekti.

Öte yandan TİP'e yöneltilen eleştirilerden birisi var ki, bu da partinin 60'ların sonlarında gençlik hareketi içerisinde neden hızla sönmüldüğünün yanıtı gibidir. Doğan Avcıoğlu ve Mihri Belli TİP'e ve sol harekete burjuvazi cephesinden başlatılan saldırılar karşısında parti yönetimini pasifizizmle suçlar. Gerçekte de bu doğru bir yaklaşımdır. Özellikle militan gençlik hareketinin tavan yaptığı 60'ların son döneminde TİP yönetimi gençlik hareketinin önüne set çekmeye çalışmaktadır. Bunu da ülkede radikal hareketlenmelerin faşizme yolaçabileceği senaryolarını üretmek meşrulaştırmaya çalıştılar. Ayrıca TİP'in gençliğe önerdiği tek faaliyet alanı dört yılda bir genel seçimlere hazırlık çalışmalarıyla sınırlandırıldı. Ne var ki gençlik hareketinin artan radikalliği TİP'in bu bürokratik kabuğunu parçalayıp attı.

Bir süre sonra yöneltilen eleştirilere cevap vermek kaçınılmaz hale geldiğinde ise TİP yönetimi, yarım ağız bir karşılık verdi. Bu cevaplarda bir yanda yasal olmayan, parlamento dışı yollardan iktidara gelme biçimi şiddetle reddedilirken, TİP'in çizdiği parlamentarist stratejinin, sosyalist ve antiemperyalist mücadelelerin gerekliliklerini aynı anda karşılayacağı söylenmekteydi. Asıl TİP'in parçalanışını hızlandırsa TİP içinde faaliyet yürüten, Mihri Belli gibi eski TKP'lilerin TİP'e muhalefet ederek geleceğin Milli Demokratik Devrim Çizgisi'ni şekillendiren tartışmaları oldu. 1967 yılında YÖN dergisinin faaliyetini durdurmasının ardından Mihri Belli, İlhan Selçuk önderliğindeki grup Türk Solu dergisini çıkarmaya ve MDD stratejisini geniş bir gençlik kesimini arkalarına alarak uygulamaya başladılar.

DİSK'İN KURULUŞU VE SINIF HAREKETİ

1966 yılında Paşabahçe grevi sınıf mücadelesi açısından önemli sonuçlar doğurdu. 1964 yılından itibaren AP eğilimli sendikacıların etkin konuma gelmesi sonucunda Türk-İş, grev hareketlerini desteklemeyen hatta engelleyen tutumlar sergilemeye başladı. Bu tutuma karşı muhalefet bayrağını açan sendikalar, Paşabahçe Grevi'ne karşı Türk-İş'in tutumu üzerine ipleri koparma noktasına geldi. Grev desteklenmeyince, zaten uzun süredir TİP eğilimli sendikacıların üzerinde yoğunlaştıkları bir proje olan sol bir sendika kurma fikri, Türk-İş'ten kopan Maden-İş, Gıda-İş ve Lastik öncülüğünde 13 Şubat 1967'de Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile yaşama geçti.

DİSK, 1960'larda radikalleşen işçi hareketinin bir meyvesi olarak dünyaya geldi ve DİSK'le birlikte sınıf mücadelesi yeni bir evreye girdi. Militan işçiler DİSK çatısı altında patronların korkulu rüyası olurken düzenin ve patronların payandası olan Türk-İş bürokrasisi de bu durumdan oldukça rahatsız olan unsurların başında geli-yordu. Bürokratik zorluklar ve engellemeler nedeniyle DİSK'e üye olamayan işçiler de DİSK'e karşı büyük bir sempati besliyorlardı. Bütün bunlar DİSK'i ve militan işçi sınıfı mücadelesini düzenin hedefi haline getirecekti.

İşçi sınıfının radikalizmi salt ekonomik eylemlerle belirlenen niceliksel bir sıçramaya tekabül etmiyordu. İşçi sınıfının politik anlamda ne kadar radikalleştiğinin en önemli göstergesi 60'ların finali anlamına gelen 15-16 Haziran eylemleridir. 15-16 Haziran direnişi açık bir ayaklanmaya evrilme aşamasındayken politik perspektif yoksunluğu, proleter devrimci unsurların eksikliği ve DİSK bürokrasisinin engellemeleri sonucunda sona erdi. Yine de 15-16 Haziran direnişinin somut kazanımı DİSK'in kapatılmasını engellemek oldu ki bu da 1970'lere bırakılan önemli bir mirastı. 15-16 Haziran direnişi bir kendiliğinden işçi kalkışması olarak 60'larda (ve daha sonra da 70'lerde) Türkiye solunun temel tikanıklığını ortaya koyması bakımından önemlidir.

TİP'in genel parlamentarist eğilimleri zaten gençlik tarafından aşılmıştı. Diğer taraftan gençlik eylemleri sınıf perspektifinden çok uzakta, MDD çizgisinin yönlendiriciliğinde ilk önce Kemalizm ve sol cunta tezlerinin daha sonraysa maceracılığın etkisi altında geliyecekti. Stalinizmin genel çizgisini kabullenmiş olan gençlik mücadelesinin yaratacağı örgütler bir yandan kendi içinde düzenli olarak bölünürken diğer yandan da 15-16 Haziran'dan gerekli sonuçları çıkarmayarak 70'lerin sınıf mücadelesinin tikanıklığını da belirleyeceklerdi.

Fikret Seyhan

İşçi sınıfının radikalizmi salt ekonomik eylemlerle belirlenen niceliksel bir sıçramaya tekabül etmiyordu. İşçi sınıfının politik anlamda ne kadar radikalleştiğinin en önemli göstergesi 60'ların finali anlamına gelen 15-16 Haziran eylemleridir.

1- Avcıoğlu, Doğan, "Rejim Buhranı", YÖN, sayı 10, 21 Şubat 1962

2- Avcıoğlu, Doğan, a.g.e.

Tuncay Özkan ve Ulusalçı Projenin Tıkanışı

Türkiye'de egemen sınıf içerisindeki kavga dünya çapında devam eden krizin etkileriyle sertleştikçe sertleşti. Provakasyonlar, darbe girişimleri, davalar, satın almalar ve medya savaşları ile örülmüş binbir dolabın çevrildiği bir süreç yaşadığımız. Burada taraflar açısından en önemli husus toplumsal destek kazanmak ve karşı tarafı gayri meşru bir duruma düşürmek. Bunun yolu da karşı tarafı sıkıştırarak bir söylem geliştirerek ideolojik üstün-

lüğü elde etmekten geçiyor.

Bu konuda askeri-sivil bürokrasinin önemli bir dezavantajı bulunmakta: Bu da yaygın meşruluk anlayışına göre askeri-sivil bürokrasinin politikadan uzak durması gereken atanmışlardan oluştuğu buna karşın mücadele ettiği unsurun halk tarafından seçilmişlerden oluşması. İşte bu nedenle askeri-sivil bürokrasi 1990'lardan beri kendisi lehine kamuoyu oluşturacak "sivil" bir ayak oluşturmak çabası içerisinde. ADD, ÇYDD, Cumhuriyet Gazetesi esas olarak bu işlevi gördüler. Zamanla Baykal CHP'si de tamamen bu projenin bir parçası haline geldi. Bu "sivil" unsurlar askeri-sivil bürokrasinin temel tezlerinin yayıcısı olacaklardı. Yani şeriatın geldiği, laikliğin elden gittiği, ülkenin bölündüğü vb.

İşte, sivil ayak oluşturma buradan da halk desteğini kazanma yolunda son dönemde en çok öne çıkan unsurlardan biri, Kanal Türk etrafında gelişen "Biz Kaç Kişiyiz" hareketi ve buna liderlik eden Tuncay Özkan oldu. Hatırı sayılır bir kitleyi etkilemeyi başaran Tuncay Özkan, özellikle Cumhuriyet mitinglerinde

kilit unsurlardan biri olarak görev almıştı. Ne var ki Cumhuriyet mitinglerinin arkasında pek bir iz bırakmadan geçip gitmesi ve AKP'nin %47 ile tek başına iktidar olarak CHP'yi hezimete uğratması, Kanal Türk'ün finansal sıkıntılarıyla birleşince seçimlerden daha bir yıl geçmeden Kanal Türk iflas bayrağını çekti ve AKP'ye yakınlığı ile bilinen kimselere satıldı. Kanal Türk'ün iflası Tuncay Özkan'ın da iflası anlamına geldi. Asıl iflas edense sosyal demokrat emekçilerce de desteklenen bir siyasal anlayıştı. Bu yazı ile Tuncay Özkan şahsında ulusalçı yansımaları dağıtmak he-deflenmektedir.

Tuncay Özkan'ın Kariyeri

Tuncay Özkan 1966'da Ankara'da doğdu. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun olduktan sonra 1981 yılında gazeteciliğe başladı. 1984 yılında Hürriyet Grubu'nun Cumhuriyet Gazetesi'ne rakip olarak çıkarttığı Hürkün Gazetesi'nde çalıştı. Daha sonra Cumhuriyet Gazetesi'nde görev aldı. 1996'dan Temmuz 2002'ye Kanal D genel yayın yönetmeni olarak, Haziran 1998-Şubat 2001 tarihleri arasında Radikal Gazetesi'nde, Şubat 2001-Temmuz 2002 tarihleri arasında Milliyet Gazetesi'nde, 2002 Temmuz'undan 2003 Aralık ayına kadar da Akşam Gazetesi'nde çalıştı. 2002 Temmuz'unda Karamehmetler'in Çukurova Medya Grup Başkanı olarak göreve başladı ve bu göreve Aralık 2003'e kadar devam etti. 2004 yılında Kanal Türk'ü kurdu. Mesut Yılmaz'la olan dostluğunun bu hızlı yükselişinde katkısı büyüktü. Mesut Yılmaz ve partisi ANAP, siyasi arenadan silinince Tuncay Özkan da yeni yollar aramaya başladı. Doğan Grubu'nda çalıştığı yıllar boyunca aralarında baba-oğul ilişkisi olduğunu söylediği, elini öptüğü Aydın Doğan'a, Mehmet Emin Karamehmet'in sahibi olduğu Çukurova Grubu'na transfer olduğu andan itibaren, saldırmaya başlaması burjuva medyada ilişkileri belirleyen ana gücün aslında aynı anlama gelen para, çıkar ve kariyer olduğunu gösterir. Kanal D yayın yönetmeni iken Fethullah Gülen'le yaptığı röportaj sırasındaki Tuncay Özkan'la bugünkü Tuncay Özkan arasında dağlar kadar fark vardır. Daha da yakına, 2003 yılına bakılacak olursa; Akşam Gazetesi'ndeki yazılarında Özkan, Recep Tayyip Erdoğan ve AKP'den "Türkiye için bir umut..." olarak bahsetmektedir. (Bariz bir örnek olarak 25 Mart 2003 tarihli Akşam Gazetesi'nde yayınlanmış "Recep Tayyip Erdoğan ve Düşündükleri" isimli köşe yazısı) Fakat çok değil bir yıl sonra Tuncay Özkan Kanaltürk'ü ve "Biz Kaç Kişiyiz" platformunu kurar ve "bir umut" olarak gördüğü AKP'ye ateş püskürtmeye başlar...

Tuncay Özkan Ulusalçı Laikçi Kampın Liderliğine Soyunuyor

Tuncay Özkan'ın AKP'nin yükselişi karşısında öfke duyan, kendini umutsuz, çaresiz hisseden sosyal demokrat kitleler ve elbette ulusalçılar tarafından bir "kahraman", bir "kurtarıcı" olarak görülmesinde izlediği popülist siyasetin etkileri büyüktür: Başlı başına Kanal Türk, Cumhuriyet mitingleri, her konuşmasının olmazsa olmazı "elinden düşürmediği Atatürk'ün ve Cumhuriyetin Sancağı", ağzına pelesenk ettiği şeriat ve bölücülük karşıtı sözler, "sağcılar MHP'ye solcular CHP'ye oy versin" formülünde de gözükken ucuz pragmatizm...

Kanaltürk'ün kurulmasının hemen öncesinden başlayarak Genelkurmay'la dayanışma halinde hareket eden, darbe şakşakçılığı yapan Tuncay Özkan'ın Kürt sorununda izlediği şovenist ve aşırı milliyetçi çizgi onu ve temsil ettiği siyasi akımı anlamak açısından önemlidir: Ölen askerlerin cenazeleri ile ilgili haberler, Kanal Türk'ün haber veya tartışma programlarına davet edilen emekli askerlerin Kürt sorununa "dâhiyane" çözümleri olarak gösterilen askeri operasyonlar, Musul ve Kerkük'ü de içine alacak şekilde yeniden çizilen sınırlar... Tuncay Özkan'ın milliyetçi tutumu sadece Kürt sorununda kendini göstermez. Konu Kıbrıs, Ermeni soykırımı,

Hatırı sayılır bir kitleyi etkilemeyi başaran Tuncay Özkan, özellikle Cumhuriyet mitinglerinde kilit unsurlardan biri olarak görev almıştı. Ne var ki Cumhuriyet mitinglerinin arkasında pek bir iz bırakmadan geçip gitmesi ve AKP'nin %47 ile tek başına iktidar olarak CHP'yi hezimete uğratması, Kanal Türk'ün finansal sıkıntılarıyla birleşince seçimlerden daha bir yıl geçmeden Kanal Türk iflas bayrağını çekti ve AKP'ye yakınlığı ile bilinen kimselere satıldı. Kanal Türk'ün iflası Tuncay Özkan'ın da iflası anlamına geldi. Asıl iflas edense sosyal demokrat emekçilerce de desteklenen bir siyasal anlayıştı.

Yunanistan'la olan ilişkiler vb. olunca da Tuncay Özkan'ın şovenist, milliyetçi hatta ırkçı yüzünü görebiliriz. Buna örnek olarak "Yunanistan'ın tek amacının Türkiye'yi yok etmek olduğu, eğer böyle amacı olmasa Yunanistan diye ayrı bir devletin olmayacağı ve Türkiye'ye bağlı olacağı" sözlerini gösterebiliriz.

22 Temmuz Genel Seçimi öncesine baktığımızda "Sağcılar MHP'ye; solcular ise CHP'ye oy versin" diyerek MHP'ye oy çağırısı yapan Tuncay Özkan ve ulusalcılar için seçimler tam anlamıyla bir fiyasko olmuştu. MHP ve AKP arasındaki yakınlaşma ise izlenen ulusalcı politikanın yenilgisini daha da derinleştirmişti.

Kanal Türk, hepimizin bildiği gibi, Tuncay Özkan'ın sahibi olduğu AKP karşıtı yayın politikasıyla ulusalcıların kalelerinden biriydi. Kurulduğu 2004 yılından Fethullah Gülen'e yakınlığıyla bilinen İpek-Koza Grubu'na trajikomik bir şekilde satılana kadar ulusalcı çizgisinden ödün vermeyen Kanal Türk'ün kuruluş süreci de soru işaretleriyle dolu. Kanalın kuruluşu için gereken 17 milyon doların kaynağı hala tam olarak bilinmiyor. Tuncay Özkan bu paranın kaynağı sorulduğunda verdiği çelişkili ve gayriciddi yanıtlar da bu işin içinde bir iş olduğunu düşündürmüyor değil. Gerçi bir süre sonra Tuncay Özkan'ın OYAK Bank'tan bir kredi alarak paranın bir kısmını sağladığının yanında geri kalan paranın da CHP tarafından sağlandığı ortaya çıktı.

Tuncay Özkan'ın Ulusalcı Çizgisi Neden İflas Etti?

Kanal Türk'ün yayın politikasına baktığımızda kanalın ulusalcı politika kadar Tuncay Özkan'ın şahsını da yapay şekilde öne fırlattığı da görülmektedir. Burada Baykal ve CHP eleştirilerinden ve sürekli kendisini ön plana çıkarmasından Tuncay Özkan'ın bu süreci kariyer basamaklarında bir sıçrama fırsatı olarak gördüğü ortaya çıkacaktır. Tuncay Özkan'ın geçmişi hızla yükselmesini sağlayan zikzakları ve sırtını kimlere yasladığı düşünüldüğünde bu tespit kimseye abartılı gelmemelidir.

Kanal Türk'ün SSGSS'ye karşı düzenlenen eylemlerle Tuzla tersane direnişi haberleri sola kayış olarak değil can çekişmekte olan ulusalcı politikaya taze kan taşıma çabası olarak yorumlanmalıdır. Yükselen bu sınıf hareketinden yararlanma çabası aynı zamanda sınıf hareketini ulusalcı kanallara çekerek onu yozlaştırma gayretini de barındırmakta idi.

Tuncay Özkan'ın kişisel kumarı tutmadı. Ulusalcı davanın parlayan yıldızı olarak ülkenin başına geçmeyi en azından başat siyasi figürlerden biri olmayı hayallemekteydi, ama ikbal avcıları için hayat her zaman bu kadar cömert olmayabiliyor.

Tuncay Özkan'ın iflası ulusalcılığın da iflasıdır. Bizi asıl ilgilendiren de budur. Bu iflas 22 Temmuz seçimlerinde AKP'nin elde ettiği ezici çoğunlukla belgelendi. Bu, yüz binlerce kişinin seferber edildiği Cumhuriyet mitinglerinin de boşluğa atılan salvolar gibi etkisiz olduğunu gösterdi. Peki, neden? Tersten söyleyelim. Eğer yüz binlerce kişi örneğin Sosyal Güven(siz)lik Yasasına, Tuzla'daki işçi ölümlerine, asgari ücretlerin bu kadar düşük olmasına, üst üste gelen zamlara karşı seferber olsaydı durum bambaşka olurdu. Hatta diyebiliriz ki böyle bir süreç sadece AKP'nin sonunu getirmekle kalmaz, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu siyasal iklimi değiştirirdi. Bu siyasal iklim işçi sınıfının, kent yoksullarının, gençliğin sola kaymasını sağlayacağı gibi siyasal İslamı da geriletecek bir gücü ortaya çıkaracaktır. İşin ilginç yanı emekçilerin ve gençliğin sazi ele alması karşısında egemen sınıfın çatışan kesimlerinin aralarındaki kavgaları bir yana bırakıp ortak düşmana karşı harekete geçecek olmalarıdır.

Tuncay Özkan'ın tarifiediği ulusalcı çizgi ve Cumhuriyet mitingleri sorunu sadece statükonun devamı olarak ortaya koydu. Sermaye düzenine halkın yoksulluğuna karşı ciddi bir söylemsellikten özenle uzak durdu. Mesele yaşam tarzlarına indirgendi. Ne var ki Türkiye'de Cumhuriyet mitinglerinin bileşenleri olan sosyal demokrat ve Alevi emekçiler ile tuzu kuru eğitimli orta sınıfların dışında böyle bir hassasiyet temelinde kimseyi harekete geçiremezsiniz. Sisteme saldırmadan, bu bozuk düzen değişecek demeden, sömürüye savaş açmadan AKP'ye yüzünü dönmüş emekçiler, kent yoksulları ve yoksul köylüler, işsizler ve gençler kazanılamaz. Laiklik üzerinden aşırı hassaslaştırılıp milliyetçilikle beraber otoriter tonlar eşliğinde meydanlarda doluşup meseleyi türban vb. indirgerseniz bu kesimleri AKP'nin kollarına daha çok itersiniz. Yani çırpındıkça batarsınız. Gerçekten de öyle olmadı mı? RP kapatıldı, AKP geldi.

Siyasal İslam'a karşı mücadelede ulusalcı siyasi çizginin tek yaptığı siyasal İslam'ı güçlendirmek ve aynı koşulda sömürülen, aynı şekilde ezilen kitleleri suni bir şekilde yaşam tarzı üzerinden ikiye bölmektir.

Sonuç Olarak, Ne Yapmak Gerek?

Son gelişmeler, ideolojik anlamda çökmüş olan ulusalcı cephenin fiziksel olarak da çöküşünün sinyallerini vermektedir. Askeri-sivil bürokrasiye yedeklenen "sivil" oluşumlar epey bir mevzi kaydetmiştir. Askeri-sivil bürokrasinin son kozu olan AKP'yi kapatma davası da istediklerinden aksi yönde sonuçlanmıştır. Bu da AKP'nin süreçten daha da güçlenerek çıkması anlamına gelmektedir.

Eleştirmekten daha önemli olan siyasal İslam'a veya ulusalcılığa eklemelenmeden ortaya yeni bir alternatif, yeni bir yol çıkartabilmektir. Bu üçüncü yol ise sınıf mücadelesinden geçer. Sadece sınıf merkezli devrimci bir hareket hem AKP'yi ve siyasal İslam'ı; hem de ulusalcılığı çözebilir.

Siyasal İslam'ı durdurabilecek tek güç devrimci mücadeledir. Kapitalizmin yoğun sömürü şartlarında geleceksizliğe ve çarelilik içerisinde yalnızlaşmaya ittiği geniş emekçi yığınlar kaçınılmaz biçimde yüzlerini İslamcı belediyelerin ve tarikatların yardımına ve sosyal dayanışma ağına dönmektedir. İslamcılığın arakasında böyle bir sınıf gerçekliği yatmaktadır. Yoksa mesele emekçilerin yüzünün İslamcılara dönen büyük kimsenin cahil, bedevacı ya da dinci olması değildir.

Elitist, halktan uzak orta ve üst sınıf ulusalcı klikler emekçilerin sorunlarını umursamayacaklar ve meseleyi bu sınıf-sal içeriği ile anlamayı reddedeceklerdir. Diğer taraftan emekçilerin birliği ve omuz omuza eylemi, kitleler geleceğini ellerine almak için ayağa kalkması tarikatların da ulusalcıların da bütün cerahatlarının dökülmesini sağlayacaktır. Bu unsurlar bütün ikiyüzlükleriyle mücadeleye atılan işçi sınıfı ve yoksulların karşısında birleşeceklerdir. İşte kitleler böylece dostu düşmanı göreceklerdir.

Kemal Ekrem

Eleştirmekten daha önemli olan siyasal İslam'a veya ulusalcılığa eklemelenmeden ortaya yeni bir alternatif, yeni bir yol çıkartabilmektir. Bu üçüncü yol ise sınıf mücadelesinden geçer. Sadece sınıf merkezli devrimci bir hareket hem AKP'yi ve siyasal İslam'ı; hem de ulusalcılığı çözebilir. Emekçilerin birliği ve omuz omuza eylemi, kitleler geleceğini ellerine almak için ayağa kalkması tarikatların da ulusalcıların da bütün cerahatlarının dökülmesini sağlayacaktır. Bu unsurlar bütün ikiyüzlükleriyle mücadeleye atılan işçi sınıfı ve yoksulların karşısında birleşeceklerdir. İşte kitleler böylece dostu düşmanı göreceklerdir.

Sosyal Demokrasi* ve Türkiye'deki Ulusal Mücadeleler

İ: Türkiye'deki Durum

Parti basınında, özellikle de Rus kesiminde hepimiz Türkiye'deki olayları diplomatik entrikanın saf bir ürünü olarak yansıtmaya çalışmaya çok sık rastlıyoruz(A). Zaman zaman, basında Türk zulmünün temelinde düzmece, Başibozukların mükemmel Hristiyanlar ve Ermeni isyanlarının da Rus rubleleriyle çalışan ajanların işi olduğunu savunan seslerle bile karşılaşabilirsiniz.

Bu pozisyona dair her şeyden önce dikkati çeken ise bunun burjuva bakış açısından hiçbir şekilde farklı olmadığıdır. İki durumda da gördüğümüz şey büyük sosyal fenomenlerin çeşitli 'ajanlara', yani diplomatik makamların kasıtlı eylemlerine indirgenmesidir. Burjuva politikacılarının durduğu yerden bakıldığında, bu görüşler tabii ki şaşırtıcı değildir: bu insanlar tarihi bu çerçevede yapmaktadırlar ve bunların kısa vadeli çıkarlarına göre aldıkları pozisyon için diplomatik entrikanın en ince ayrıntısı büyük pratik öneme sahiptir. Fakat olayları sadece uluslararası çerçevede açıklayan ve her şeyden önce toplumsal yaşamın fenomenlerinin daha derinde yatan maddi nedenlerine inen Sosyal Demokrasi için aynı politika tamamen boş görünür. Aksine, iç politikada olduğu gibi dış politikada da Sosyal Demokrasi her iki durumda da aynı bakış açıları, yani söz konusu olgunun iç toplumsal koşulları ve genel ilkelerimiz tarafından belirlenmesi gereken kendi pozisyonunu geliştirebilir.

Türkiye'deki ayaklanma ve ulusal mücadelelerin Rus devletinin ajanları tarafından yapay olarak üretildiği iddiaları, burjuvazinin tüm modern emek hareketinin az sayıda Sosyal Demokrat ajitatörün işi olduğu iddiasından daha ciddi değildir. Herkesin kabul ettiği gibi Türkiye'nin çöküşü sadece kendi devingenliğinde gelişmiyor. Herkesin kabul ettiği gibi Rus Kazaklarının şefkatli elleri Yunanistan, Sırbistan ve Bulgaristan'ın doğumlarında ebelik hizmetini yerine getirdi ve Rus rublesi Karadeniz'in tarihsel dramında sürekli baş aktördür. Ancak burada diplomasi yüzyıllardır süren adaletsizlik ve sömürüyle yüklü yancı bir maddeye yanan bir tahta atmaktan fazlası değildir.

Öyleyse, bu koşullar, burada ilgilendiğimiz Türkiye'deki ulusal mücadelelere göre nasıl duruyor? Son zamanlara kadar basının bir kısmında Türkiye 'farklı milliyetlerin yüzyıllardan beri barış içinde birarada bulunduğu', 'en kapsamlı otonomiye sahip olduğu' ve sadece Avrupa diplomasisinin Türkiye'nin mutlu halklarını ezdiklerine inandırarak ve masum Sultan'ın 'defalarca bahsettiği reformlarını' uygulamasını engelleyerek yapay bir şekilde hoşnutsuzluk yarattığı bir cennet olarak gösteriliyordu(1).

Bu iddialar koşulların büyük oranda göz ardı edilmesine dayanıyor.

Bu yüzyılın başlarına kadar, Türkiye her milletin, her vilayetin ve her cemaatin kendi ayrı yaşam biçimlerine sahip olduğu, alışkın olduğu acılara sabırla katlandığı, takas ekonomisine dayalı ve tam bir doğu despotizmi örneğini sunan bir ülkeydi. Bu koşullar belki baskıcı olabilirler, ancak bununla birlikte büyük bir değişmeyle ayırt ediliyorlardı ve bu yüzden uzun bir zaman boyunca hükmedilen halkları isyana sevk etmeden varlıklarını sürdürebildiler. Bu yüzyılın başından beri tüm bunlar hatırı sayılır ölçüde değişti. Avrupa'nın güçlü ve merkezi devletleriyle olan anlaşmazlık yüzünden sarsılmış, özellikle de Rusya tarafından tehdit edilen Türkiye kendini iç reformlar yapmak konusunda zorlanmış olarak buldu ve bu gereklilik kendini ilk olarak II. Mahmut'ta(1808-1839) ifade etti. Reformlar feodal yönetimi ortadan kaldırdı, onun yerine merkezi bir bürokrasi, kalıcı bir ordu ve yeni bir finansal sistem getirdi. Modern reformların her zaman olduğu gibi muazzam bedelleri oldu ve halkın maddi çıkarlarının diline çevrildiği zaman bu reformlar vergilerde devasa bir artış demektir. Her baş hayvanla her saman parçası için toplanan yüksek dolaylı vergiler; gümrük vergileri; damga vergileri ve kelle vergileri; yılda dört defa artırılan öşür vergisi ve bir de doğrudan gelir vergisi, ki şehirlerde yüzde 30'a, kırsalda yüzde 40'a denk geliyordu; bunların yanında Hristiyanlar için askerlik hizmeti vergisi ve son olarak artan mecburi hizmetler; işte bunlar reforme edilmiş devletin harcamalarını halkın nasıl ödediğini gösteriyordu. Fakat bu sadece Türkiye'de varolan kendine özgü bir yönetim sistemiydi ki bu katlanılan sıkıntılar hakkında bir fikir vermektedir. Modern ve ortaçağa özgü ilkelerin farklı bir karışımı olarak, bu sistem idari bakımdan aşırı merkezi bir şekilde başkente bağlı olan büyük sayıda yönetsel otoriteden, mahkemelerden ve meclislerden oluşmaktadır. Ancak aynı zamanda bütün kamusal pozisyonların fiilen rüşvete dayalı olduğu, merkezi yönetimin ödeme yapmadığı, geliri yerli nüfustan sağlanan bir tür bürokratik imtiyaz sistemidir bu. Bu yüzden paşa mümkün olduğu kadar çok parayı İstanbul'a gönderdiği sürece vilayetini dilediği gibi soyabilir. Bu yüzden bağlı bulunduğu makamın yetkisiyle kadı cebirle finanse edilir, çünkü makamı için İstanbul'a bizzat haraç ödemek zorundadır. Ancak en önemlisi merhametli bir insana benzeyen Fransız devrim öncesi rejiminin genel valisiyle karşılaştırıldığında mültezimlerin elinde bulunan vergi sisteminin, düzen ve kural yokluğuyla ve sınırsız keyfilikle sonuçlanmasıdır. Ve sonunda bürokrasinin ellerinde zorunlu hizmetler dizginsiz gasp ve halkın sömürülmesine dönüştü.

Açıkça böyle oluşturulan bir yönetim Avrupa modelinden kökten farklıdır. Bir yanda merkezi yönetim insanları soyarken ve böylece kendi bürokratik yapısını sürdürürken, diğer yandan bürokrasi insanları bizzat soyar ve böylece merkezi yönetimi finanse eder. Sonuç olarak Türkiye'de bürokrasi, varlığı halkın profesyonelce yağmalanmasıyla finanse edilen, üyelerinin doğrudan bir ekonomik ögeyi temsil ettiği, toplumun özel ve kalabalık bir sınıfı olarak belirir.

Aynı zamanda ve reformlara bağlı olarak Hristiyan köylülerin toprak mülkiyeti koşullarında, Türk toprak sahipleriyle karşılaştırıldığında yine aleyhlerine büyük bir değişim yaşandı. İkincisi, yani genel olarak eski feodal bey, tam Hristiyan modelindeki gibi işini miras yoluyla devam ettirme olanağına sahipti. Tımar sistemi reformla ortadan kaldırıldığında ve o ana kadar kendileri tarafından sipahilere ödenmiş olan aşar vergisi hazineye aktarıldığında feodal bey toprak üzerinde hak iddia etmeye çabaladı; sonuç olarak köylüler için yeni bir vergi -toprak kirası- eski öşür vergisinin yanında ortaya çıktı. Bu vergi öşür çıkarıldıktan sonra kalan kazancın üçte biri miktarındaydı. Hristiyan köylü için genellikle tüm bu olağanüstü şeylerin ortasında Müslüman camisine şartlı olarak az miktarda toprak hediye etmekten ve sonra da kiranın zorunlu vergi olduğu ancak en azından öşürden muaf olan bu toprağı kiralık olarak geri almaktan başka bir kurtuluş yolu yoktu. 1870'lerin sonunda Türkiye'deki meşruta mülkiyeti tarım yapılabilen toprak mülkiyetinin yarısından fazlasına ulaşmıştı.

Bu yüzden reformlara, halkın maddi koşullarının korkunç bir kötüleşmesi eşlik etmişti. Ancak onları özel olarak katlanılmaz yapan bu durumun içinde yer alan tamamen modern bir nitelikti, yani istikrarsızlık: Düzensiz vergi sistemi, düzensiz değişen toprak mülkiyeti ilişkileri, ancak hepsinden öte, aynı olarak ödenen vergiden para olarak ödenen vergiye dönüşümün ve dış ticaretin gelişmesi sonucu olan para ekonomisi.

Eski koşullar kötüleşmiş ve değişmezlikleri sonsuza kadar yok olmuştu.

II. Dağılma

Türkiye tarihinde önceki makalemizde uğraştığımız dönem bir anlamda Rusya'yı anımsatıyor. Fakat Kırım Savaşı'ndan(B) sonraki reformlar Rusya'da bir ve aynı anda kapitalizmin hızlı gelişimini, yönetsel ve finansal gelişimin maddi temellerini ve militarizmin ileriki gelişimini yaratırken, Türkiye'de modern reformlara denk gelen ekonomik dönüşüm ortalarında yoktu. Türkiye'de yerli bir endüstri kurmaya yönelik tüm çabalar başarısız oldu. Yönetim tarafından kurulan az sayıda fabrika kalitesiz ve pahalı ürünler ürettiyordu. Burjuva düzeninin en temel ön koşullarının - kişi ve mülkiyetin güvenliği, en azından kanun önünde resmi eşitlik, dini yasadan ayrı medeni yasa, modern iletişim yolları, vb. - yokluğu kapitalist üretim biçimlerinin oluşmasını tamamen imkânsız hale getiriyordu. Avrupalı devletlerin Türkiye'ye yönelik ticaret politikası da aynı yönde işliyor, Türkiye'nin siyasi güçsüzlüğünü kendi endüstrilerine korumasız bir pazar sağlamak için sömürüyorlardı. Şimdiye kadar ticaretin yanında, tefecilik yerli sermayenin tek tezahürüyü. İktisadi olarak, bu nedenle, Türkiye çoğu durumda mülkiyet ilişkilerinin yarı-feodal karakterlerinden bile kurtulamadıkları en ilkel köylü tarımını aşamadı.

Para ekonomisi için gerekli maddi temel, yönetim ve finansal vergi biçimlerine paralel olarak gelişmedi. Bu gelişmeyi yaşamadığından bir dağılma aşamasına doğru gidiyordu.

Türkiye'nin dağılması iki uça aynı anda açıkça görülür hale geldi. Bir yanda köylü ekonomisi sürekli zarar etmeye başladı. Bu durum somut ifadesini çoktan köy topluluğunun organik bir parçası haline gelmiş ve bir çıban gibi koşulların kötüleşmesine işaret eden tefecilerde bulur. Aylık yüzde 3'lük faiz oranları Türk köylerinde süreklilik gösteren bir olguydu, köyün sessiz dramının hep aynı olan sonuysa köylünün ülkede onu modern işçi sınıfının parçası haline getirecek üretim biçimlerinin yokluğunda proleterleşmesiydi. Bunun sonucu olarak sıklıkla lümpen-proletarya tabakasına doğru batıyordu. Bu olgunun daha ileri sonuçları tarımın çöküşü, yıkıcı açlık ve şap salgınları oldu.

Diğer yanda devlet hazinesi açık veriyordu. Türkiye 1854'ten beri bitmez tükenmez dış borçlanma yoluna girmişti. Paris ve Londra'nın tefecileri Ermeni ve Rum tefecilerin köylerde yaptığını başkentte yapıyordu. Yönetmek bundan böyle daha zordu ve yönetilenler bundan böyle daha hoşnutsuzdu. Başkentteki ve köydeki iflas; İstanbul'daki saray devrimleri ve vilayetlerdeki halk ayaklanmaları; tüm bunlar içteki çöküşün nihai sonuçlarıydı. Bu durumdan bir çıkış yolu bulmak imkânsızdı. Ancak ekonomik ve toplumsal yaşamın toptan dönüşümü, kapitalist üretim biçimlerine geçiş bir çare olabilirdi. Fakat böyle bir dönüşümün kaynağı ya da onu temsilcisi olarak öne çıkacak bir sınıf daha önce olmadığı gibi şimdi de yok. Sultanın 'durmadan bahsettiği reformlar' açıkça zorlukların üstesinden gelemedi; çünkü bunlar toplumsal ve ekonomik yaşama dokunmayan ve bürokrasinin hâkim çıkarlarına aykırı olduğu için genellikle kâğıt üstünde kalan yasal yeniliklerden fazlası değillerdi.

Türkiye kendini bütün olarak tekrar yenileyemez. Başlangıçtan itibaren birçok farklı ülkelerden meydana geldi. Yaşam tarzının değişmezliği, farklı milletlerin ve vilayetlerin kendine yeterliliği ortadan kalkmıştı. Buna karşın onları içeriden birleştirecek hiçbir maddi çıkar, hiçbir ortak gelişme yaratılmamıştı. Tersine, Türk devletine ait olan sefalet ve baskı tüm milletler için daha da arttı. Sonuç olarak çeşitli ulusal grupların bütünden ayrılmaya ve içgüdüsel olarak özerk bir mevcudiyet içinde daha yüksek toplumsal gelişim yolları aramaya doğal eğilimleri vardı. Bu yüzden Türkiye üzerine şu tarihsel söz söyleniyordu: Tam bir yıkım yaşıyor.

Sultanın bahsettiği açıkça üstesinden çünkü bunlar toplumsal ve ekonomik yaşama dokunmayan ve bürokrasinin çıkarlarına aykırı olduğu için genellikle üstünde kalan yasal yeniliklerden değillerdi.	'durmadan reformlar' zorlukların gelememi; çünkü bunlar toplumsal ve ekonomik yaşama dokunmayan ve bürokrasinin hâkim çıkarlarına aykırı olduğu için genellikle kâğıt üstünde kalan yasal yeniliklerden fazlası değillerdi.
---	--

Osmanlı yönetimine bağlı tüm unsurlar zayıflayan devlet organizmasının sefaletini yaşamış ve değişik Müslüman halklar - Nasıralılar, Araplar, Kürtler - Türk boyunduruğuna karşı ayaklanmış olsalar da ayrılıkçı eğilimler hepsinden önce Hristiyan topraklarına yayıldı. Burada maddi çıkarlardaki çatışmalar sıklıkla ulusal sınırlara denk düştü. Hristiyan'ın hakları tanınmaz, yemini bir Müslüman'a karşı değersizdir, silah taşıyamaz ve bir kural olarak hiçbir devlet dairesinde çalışamaz. Fakat daha da önemlisi bir köylü olarak çoğunlukla Müslüman toprak sahibinin toprağında oturur ve Müslüman memurlar tarafından soyulup soğana çevrilir. Bu yüzden, halk içinde küçük köylüler ve toprak kiracıları ile memur ve toprak sahipleri arasında, örneğin koşulların İrlanda'yı hatırlattığı Bosna-Hersek'te, sık sık sınıf mücadeleleri yaşanıyor. Ekonomik ve yasal baskının yarattığı muhalefet, ulusal ve dini çelişkilerin ortasında kullanıma hazır bir ideoloji buldu. Dini unsurların eklenmesi bunlara özellikle kaba ve vahşi bir karakter kazandırdı. Bu nedenle Hristiyan ulusların, Yunanlılar, Bosna-Hersekli, Sırlar ve Bulgarların, Türkiye'ye karşı ölümüne mücadelesini yaratacak olan tüm öğeleri vardı. Şimdi de sıra Ermenilerdeydi.

Burada kabataslak çizdiğimiz koşullar karşısında, Türkiye'deki ayaklanma ve ulusal mücadelelerin Rus devletinin ajanları tarafından yapay olarak üretildiği iddiaları, burjuvazinin tüm modern emek hareketinin

az sayıda Sosyal Demokrat ajitatörün işi olduğu iddiasından daha ciddi değildir. Herkesin kabul ettiği gibi Türkiye'nin çöküşü sadece kendi devingenliğinde gelişmiyor. Herkesin kabul ettiği gibi Rus Kazaklarının şefkatli elleri Yunanistan, Sırbistan ve Bulgaristan'ın doğumlarında ebelik hizmetini yerine getirdi ve Rus rublesi Karadeniz'in tarihsel dramında sürekli baş aktördür. Ancak burada diplomasi yüzyıllardır süren adaletsizlik ve sömürüyle yüklü yanıcı bir maddeye yanan bir tahta atmaktan fazlası değildi.

Burada ilgilenmek zorunda olduğumuz şey doğa yasalarının kaçınılmazlığında gelişen tarihsel bir süreç. Türkiye'deki arkaik(eski) ekonomik biçimlerin mali sistem ve para ekonomisine rağmen sürdürülmesinin imkânsızlığı ve para ekonomisinin kapitalizme evrilmesinin mümkün olmaması, Balkan yarımadasındaki olayları anlamak için anahtar konumunda. Türk despotizminin varlığının temeli göz ardı ediliyor. Fakat onun modern bir devlete doğru gelişiminin temeli yaratılmıyor. Sonuç olarak bir yönetim biçimi değil bir devlet olarak, sınıf mücadelesiyle değil farklı milletlerin mücadeleleriyle yıkılmalı. Ve burada yaratılan yenilenmiş bir Türkiye

Osmanlı yönetimine bağlı tüm unsurlar zayıflayan devlet organizmasının sefaletini yaşamış ve değişik Müslüman halklar -Nasıralılar, Araplar, Kürtler- Türk boyunduruğuna karşı ayaklanmış olsalar da ayrılıkçı eğilimler hepsinden önce Hristiyan topraklarına yayıldı.

değil, onun enkazından oluşmuş bir dizi yeni devlet.

Durum budur. Şimdi tartışmamız gereken Sosyal Demokrasinin Türkiye'de yaşanan gelişmeler konusunda nasıl tutum alması gerektiridir.

III: Sosyal Demokrasinin Bakış Açısı

Sosyal Demokrasinin Türkiye'deki gelişmeler karşısındaki pozisyonu ne olabilir? İlkesel olarak Sosyal Demokrasi her zaman özgürlük talebinden yana durur. Hristiyan milletler, buradaki durumda Ermeniler, kendilerini Türk yönetiminin boyunduruğundan kurtarmak istiyorlar ve Sosyal Demokrasi koşulsuz şekilde onların davasını desteklediğini ilan etmelidir.

Şüphesiz, iç sorunlarda olduğu gibi dış politikada da hiçbir şeye şematik bakmamalıyız. Ulusal mücadele özgürlük için mücadelenin her zaman en uygun yolu değildir. Örneğin ulusal sorun Polonya, Alsas-Loren ve Bohemya'da farklı bir biçim alır. Bütün bu durumlarda, karşılaştığımız şey tamamen karşıt bir şekilde ilhak edilen toprakların egemen olunan topraklara kapitalist asimilasyonu sürecidir ki bu ayrılıkçı çabaları zayıf kalmaya mahkum eder. Burada güçlerin ulusal mücadeleler içinde parçalanmasını değil birliğini savunmak işçi sınıfı hareketinin çıkarıdır. Fakat Türkiye'deki ayaklanmalar sorunu bağlamında ele alındığında, durum farklıdır: Hristiyan toprakları Türkiye'ye sadece zor yoluyla bağlıdır, buralarda bir işçi sınıfı hareketi yoktur, bunların durumları doğal toplumsal gelişim, hatta çözülme sonucu giderek kötüleşiyor ve bu yüzden özgürlük talepleri burada kendilerini ancak ulusal mücadele biçiminde hissettirebilir. Bu nedenle bizim bu yöndeki bir çözüm taraftarlığımız hiçbir şüpheye yer bırakmaz, bırakamaz. Bizim işimiz Ermeniler için pratik talepler sıralamak ya da burada istenen politik biçimi belirlemek olamaz. Bunun için içsel ve uluslararası koşullar kadar Ermenistan'ın kendi talepleri göz önüne alınmalıdır. Bizim için bu durumda sorun her şeyden önce genel bakış açısidir ve bu ayaklanmacılara karşı çıkmamızı değil onların yanında olmamızı gerektirir.

Fakat Sosyal Demokrasinin pratik çıkarlarını ilgilendiren durum nedir? Sözü geçen ilkeli tutumu benimsemekle bunlar çelişiyor mu? Bunun tam olarak zıddını üç nokta üzerinden kanıtlayabileceğimizi düşünüyoruz.

Öncelikle Hristiyan topraklarının Türkiye'den bağımsızlığı uluslararası politik yaşamda ileri bir adım anlamına geliyor. Kapitalist dünyadaki farklı çıkarların bir noktaya yöneldiği bugünün Türkiye'sindeki gibi bir suni pozisyonun varlığı genel politik gelişim karşısında baskılayıcı ve frenleyici bir etkiye sahiptir. Doğu Sorunu, Alsas-Loren'le birlikte, Avrupalı güçleri bir taktik ve hile politikası izlemeyi tercihe, gerçek çıkarlarını hileli isimlerin arkasına gizlemeye ve bunları hile ile elde etmeye çalışmaya zorluyor. Hristiyan

ulusların Türkiye'den bağımsızlıklarını kazanmasıyla burjuva politikaları son idealist paçavralarının birinden - 'Hristiyanların korunması' - sıyrılmış olacak ve gerçek içeriğine, çıplak yağmalama arzusuna indirgenmiş olacak. Bu, bizim davamıza burjuva partilerinin her türden liberal ve aydınlanmacı programlarını safça ve basitçe para sorununa indirdiği için faydalıdır.

İkinci olarak, Hristiyan topraklarının Türkiye'den ayrılmasının ilerici bir olgu, bir sosyal gelişme hareketi olduğu önceki yazılardan ortaya çıkmaktadır ve bunun için bölünme Türk topraklarının daha yüksek toplumsal yaşam biçimlerine ulaşması için tek yoldur. Herhangi bir toprak parçası Türk yönetimi altında olduğu sürece hiçbir modern kapitalist gelişme gündemi olamaz. Türkiye'den ayrı olarak, bu Avrupa tarzı devlet biçimi ve kapitalist kurumları gerektirir ve yavaş yavaş kapitalist gelişimin genel akımına girilir. Bu nedenle Yunanistan ve Romanya Türkiye'den ayrılışlarından beri dikkat çekici bir gelişme gösterdiler. Tüm bu yeni oluşan devletlerin küçük devletler olduğu doğrudur, ancak yine de bunların kurulmasını bir politik parçalanma süreci olarak görmek yanlış olurdu. Türkiye kelimenin modern anlamında bir büyük güç değildir. Fakat burjuva gelişimin yaşandığı ülkelerde modern işçi sınıfı hareketi için, Sosyal Demokrasi için, örneğin Romanya'da hali hazırda ve Bulgaristan'da bir yere kadar olduğu gibi, gerekli zemin hazırlanmaktadır(2). Böylece bizim en yüksek uluslararası çıkarımız, yani sosyalist hareketin tüm ülkelerde sağlam bir zemin bulması gereği sağlanmış oluyor.

Üçüncü ve son olarak, Türkiye'nin çözülmesi sorunu Rusya'nın Avrupa'daki iktidarı sorunuyla yakından ilgilidir ve sorunun merkezi de budur. Basınımız zaman zaman Türkiye'nin tarafını tuttuğunda bile bu doğuştan gelen bir gaddarlıkla ya da çökeşlilik taraftarlarının tercihiyle olmadı. Açıkça, bunun temeli Türkiye'nin cesedi üzerinden dünya hâkimiyetinin yolunu arayan ve kendi Hristiyan uluslarını İstanbul'a ilerlemek için bir araç olarak kullanmak isteyen Rus mutlakiyetçiliğinin arzularının gerekli bir muhalefeti idi. Ancak bize göre bu menfaat tamamen yanlış şekilde uygulandı ve Rusya'ya karşı tedbirler olduklarından farklı yerlerde arandı.

Önceki deneyimler göstermiştir ki, Rusya Balkan yarımadasına yönelik politikasında genellikle istediklerinin tam tersini elde etti. Türk yönetiminden kurtulan halklar Rusya'nın iyilikseverliğini 'nankörlükle' ödeditiler, yani açık bir şekilde Türk boyunduruğunun yerine Rusya'nın geçmesini reddettiler. Ancak bu sadece Rus diplomatlar için beklenmedikti, Balkan devletlerinin bu hareketleri şaşırtıcı olmaktan çok uzaktı. Rusya ile onlar arasında doğal bir çıkar karşıtlığı vardı, aynı kuzu ile kurt, av ile avcı arasındaki gibi. Türkiye'ye bağımlılık bu çıkar karşıtlığını gizleyen bir örtüdür, hatta bunun görünüşte ve geçici bir şekilde ortak çıkar olarak ortaya çıkmasına izin verir. Kitleler karmaşık ve uzak fikirlerle uğraşmazlar. Türkiye'deki ulusal başkaldırıları açıkça kitlesel hareketler olduklarından, o anki çıkarlarına denk düşen ilk ve en iyi yöntemleri benimserler, bu Rusya'nın iğrenç diplomasisi olsa bile. Fakat Hristiyan topraklarıyla Türkiye arasındaki bağlar kopar kopmaz, Rus diplomasisi gerçek yüzünü, saf bir iğrençlik şeklinde gösterir ve kurtulmuş toprak anında içgüdüsel olarak Rusya'ya karşı döner. Eğer Türkiye'nin hükmettiği uluslar Rusya'nın müttefikleriyse, Türkiye'den bağımsızlaşan uluslar bir o kadar Rusya'nın doğal düşmanları olurlar. Bulgaristan'ın Rusya'ya yönelik bugünkü politikası büyük oranda yarı-bağımsızlığının, onu Türkiye'ye hala bağlayan zincirin sonucudur.

Ancak, daha da önemlisi bu süreçte ortaya çıkan başka bir sonuçtur. Hristiyan topraklarının Türkiye'den kurtuluşu aynı şekilde Türkiye'nin kendi Hristiyan unsurlarından kurtuluşu olarak ele alınıyor. Bunlar kesinlikle Avrupa diplomasisinin Türkiye'deki faaliyeti için itici güç olarak hizmet ediyorlar ve bu koşulsuz olarak onları Rusya'nın tarafına sevk ediyor. Dahası, Türkiye'yi savaş sırasında direnemez hale getiren de bunlar. Hristiyanlar Türk silahlı kuvvetlerinde hizmet vermiyor, ancak ona karşı ayaklanmaya hazırlar. Bu yüzden dışarıdaki bir savaş Türkiye için her zaman içeride ikinci bir savaş demektir, bu yüzden askeri güçlerinin dağıtılması ve hareketinin felç edilmesi demektir. Bu Hristiyan ıstırapından kurtulmuş olarak, Türkiye şüphesiz uluslararası politikada daha serbest bir pozisyonu benimseyebilirdi ve toprakları savunma gücüyle daha orantılı bir hale gelebilirdi, ama hepsinden ötesi her dış saldırgan için doğal bir müttefik olan içerideki düşmandan kurtulmuş olurdu. Kısacası Hristiyanlar üzerindeki iktidarından feragat etmesi Osmanlı yönetimini daha dirençli hale getiriyor, hepsinden önce Rusya'ya karşı. Bu durum Rusya'nın bugün neden Türkiye'nin bütünlüğünden yana olduğunu açıklıyor. Türkiye'nin iç karışıklık yaratan mikropla - Hristiyan uluslar - baş başa kalması ve bu yüzden onları İstanbul ile ilgili planlarını gerçekleştirebileceği uygun an gelene kadar Türkiye'nin boyunduruğunda ve Rusya'ya bağımlı halde bırakmak şimdi Rusya'nın çıkarıdır. Bu bizim niçin Türkiye'deki Hristiyanların özgürleşmesini savunmamız gerektiğini ve niçin bu ülkenin bütünlüğünü savunmamamız gerektiğini de açıklıyor.

Bizce, Türkiye'nin parçalanması sürecinin sözü edilen sonuçlarına yönelik - Bay 'Salisbury'nin (C) bu iş için uygun adam' ya da Ruslara 'Türkiye içine' kapıyı gösterecek adam olup olmadığıyla ilgili değil - Rusya'nın tepkisinin ilerleyişine karşı bir çıkar yol aramalıyız. Ve sorunun bu yönü istisnai derecede önemlidir. Rus gericiliği bizim için kurşunu ağırlığını kâğıttan oklarla savuşturma ve onunla savaşabilmek için koşulların bize verdiği ciddi bir silahı göz ardı etme lüksüne izin

Hristiyan topraklarının Türkiye'den bağımsızlığı uluslararası politik yaşamda ileri bir adım anlamına geliyor. Doğu Sorunu, Alsas-Loren'le birlikte, Avrupalı güçleri bir taktik ve hile politikası izlemeyi tercihe, gerçek çıkarlarını hileli isimlerin arkasına gizlemeye ve bunları hile ile elde etmeye çalışmaya zorluyor. Hristiyan ulusların Türkiye'den bağımsızlıklarını kazanmasıyla burjuva politikaları son idealist paçavralarının birinden - Hristiyanların korunması' - sıyrılmış olacak ve gerçek içeriğine, çıplak yağmalama arzusuna indirgenmiş olacak. Bu, bizim davamıza burjuva partilerinin her türden liberal ve aydınlanmacı programlarını safça ve basitçe para sorununa indirdiği için faydalıdır.

vermeyecek kadar tehlikeli ve ciddi bir düşmandır. Bugün Türkiye'nin birliğini savunmak aslında Rus diplomasisinin ellerinde oynamak demektir.

Uzak politik varsayımları detaylı şekilde hayal etmek bir fantezidir. Ancak bağımsız Türkiye'nin ve bağımsız Balkan topraklarının direnişinin Rus mutlakıyetçiliğini İstanbul sorununun nihai çözümünü göremeden ve bu sorunun uluslararası bağlamda çözümlenmesinde yer alamadan, halkların yararına olacak şekilde yok olmasına kadar uzun bir süre Rusya'nın ilerlemesini engelleyebilmesi imkânsızın da ötesindedir.

Bu nedenle politik çıkarlarımız ilkesel duruşumuzla kesişiyor ve bu nedenle Sosyal Demokrasinin Doğu Sorununa ilişkin şimdiki tutumu için aşağıdaki önerilerin benimsenmesini öneriyoruz.

Türkiye'nin çözülmesi sürecini kalıcı bir gerçeklik olarak kabul etmeliyiz ve bu sürecin durdurulabileceğini veya durdurulması gerektiğini düşünmemeliyiz.

Hristiyan ulusların otonomi taleplerine mümkün olan en büyük duygudaşlığı göstermeliyiz.

Bu talepleri her şeyden öte Çarlık Rusyası'na karşı bir mücadele aracı olarak karşılamalıyız, onların Türkiye'den olduğu gibi Rusya'dan da bağımsızlığını kesin olarak savunmalıyız.

Burada değinilen sorunlar konusunda pratik değerlendirmelerimizin genel ilkelerimizle aynı sonuçlara varması bir rastlantı değildir. Sosyal Demokrasinin amaç ve ilkeleri gerçek toplumsal gelişmeden kaynaklanır ve yine onun içinde temellenir. Bu nedenle tarihsel süreç içinde olaylar büyük oranda Sosyal Demokrasinin değirmenine su taşır. Biz o anki çıkarlarımızı en iyi biçimde ilkesel duruşumuzu koruyarak kollayabiliriz. Bu yüzden olaylara daha derin bir bakış, her zaman büyük halk hareketlerinin nedenlerini bazı diplomatlara indirgemeyi ve başka diplomatlar biçiminde bu diplomatlarla kavga etmenin yollarını aramayı gereksiz kılar. Bu tam bir kahvehane politikasıdır.

Türkiye'nin çözülmesi sürecini kalıcı bir gerçeklik olarak kabul etmeliyiz ve bu sürecin durdurulabileceğini veya durdurulması gerektiğini düşünmemeliyiz. Hristiyan ulusların otonomi taleplerine mümkün olan en büyük duygudaşlığı göstermeliyiz. Bu talepleri her şeyden öte Çarlık Rusyası'na karşı bir mücadele aracı olarak karşılamalıyız, onların Türkiye'den olduğu gibi Rusya'dan da bağımsızlığını kesin olarak savunmalıyız.

Kaynak: Rosa Luksemburg, Sächsische Arbeiter-Zeitung (Alman Sosyal Demokrat gazetesi), 8-9-10 Ekim 1896

Çeviri: Marksist Bakış, Haziran 2008

1. Şimdilerde, aksine Sultan'ın her şeyin suçlusu olduğu söyleniyor. Bu yüzden kurban günah keçisi oluyor. Okuyucu aşağıdaki iddialardan bunun kişilerle hiçbir ilgisinin olmadığı, tamamen koşullarla ilgili olduğuna ikna olacaktır. [Sächsische Arbeiter-Zeitung'a editörün notu]

2. Bu yüzden Ermeni sosyalistleri bize göre ayrılıkçı taleplerini Ermenistan'da görüntüsten ibaret bir kapitalist gelişmeye dayandırmak zorunda olduklarını düşündükleri için yanlış yoldalar. Tersine Türkiye'den ayrılma burada sadece kapitalizmin filizlenmesinin önkoşuludur. Ve tabii ki kapitalizmin kendisi sosyalist hareket için bir ön koşuldur. Bu nedenle, bize göre Ermeni yoldaşlar, Lasalle'dan özetlersek, sosyalizmin önkoşullarının önkoşullarıyla ilgilenmelidir, bir tür karesi alınmış önkoşul. [Rosa

Luksemburg'un notu]

A. 1890'larda, özellikle Ermenistan, Girit ve Makedonya'da Türkiye'nin dışarıdan yönetimine karşı vahşice bastırılan ayaklanmalar patlak verdi.

B. Rusya'nın Kırım Savaşı'nda (1853-1856) aldığı yenilgi iç politik durumu öyle kötüleştirmişti ki yönetici sınıf 1861 ve 1870 yılları arasında yarım yamalak ve feodal kalıntılarla kirletilmiş ancak Rusya'daki kapitalist gelişmeyi teşvik etmiş olan bir dizi siyasi reformu devreye sokmak zorunda kaldı. En önemli reformlar 1861'de serfliğın kaldırılması, 1864'te özerkliğin kentsel ve kırsal organlarının oluşturulması, 1863'te halk eğitiminin yönetimindeki değişiklikler ve hem 1865'te sansür konusunda hem de 1864'te adalet konusundaki değişikliklerdi.

C. Robert Cecil, Salisbury Üçüncü Markisi (1830-1903), 1878 ile 1902 arasında üç defa İngiliz Başbakanlığı ve dört defa Dış Sekreterlik yaptı.

**1914'te Birinci Dünya Savaşı'nda Batı Avrupa sosyal demokrat partileri kendi ülkelerinin savaş bütçelerine ve dolayısıyla farklı ülkelerin proleterlerinin birbiriyle savaşmalarına oy verene kadar Marksistler kendilerini sosyal demokrat olarak nitelendiriyordu. Bu yazıdaki 'sosyal demokrat' sözcüğü 'devrimci Marksistler' olarak okunmalı. (Marksist Bakış)*

